

Ankestyrelsens undersøgelse af

Brugen af eget værelse som anbringelsesform

November 2011

Ankestyrelsen

SERVICESTYRELSEN

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Forord	1
1 Sammenfatning af undersøgelsens resultater	3
2 Kommunernes brug af eget værelse	6
2.1 Antal unge anbragt på eget værelse	6
2.2 Forskellige typer af eget værelse	11
2.2.1 Værelsestyper der anvendes til anbringelse (unge under 18 år)	11
2.2.2 Boligtyper der anvendes til efterværn på eget værelse (over 18 år)	13
2.3 Antal af kommuner der råder over eget værelse til anbringelse/efterværn	15
2.3.1 Kommuner med godkendte værelser benytter oftere eget værelse som anbringelsesform	17
3 Kommunernes erfaringer med og motiver for brug af eget værelse	19
3.1 Fordele ved brugen af eget værelse	19
3.2 Risici og ulemper ved at benytte eget værelse	22
3.3 Kommunernes strategi i forhold til at benytte eget værelse	23
3.3.1 Eget værelse som led i den unges udvikling mod selvstændighed	23
3.3.2 Inddragelse af forældrene	24
3.3.3 Styring af anbringelsesforløbet	25
3.3.4 Eget værelse som sidste mulighed for samarbejde med den unge	27
3.4 Årsager til at eget værelse ikke anvendes	28
3.5 Brugen af eget værelse fremover	29
4 Profil af unge på eget værelse	30
4.1 Alder og køn	30
4.1.1 Flest 17-årige har ophold på eget værelse	30
4.1.2 Flere piger er anbragt eller i efterværn på eget værelse	33
4.2 Den unges og familiens problemer	36
4.2.1 Problemer hos anbragte unge under 18 år	36
4.2.2 Problemer hos unge over 18 år (efterværn)	41
4.3 Forhold omkring anbringelsen	43
4.3.1 Anledning til afgørelse om anbringelse	43
4.4 Uddannelse og beskæftigelse	44
4.4.1 Uddannelse og beskæftigelse - anbragte unge under 18 år	44
4.4.2 Uddannelse og beskæftigelse – unge i efterværn	46
4.5 Den unges forløb før eget værelse	47
4.5.1 Halvdelen af de anbragte på eget værelse kommer hjemmefra	47
4.5.2 Halvdelen flytter først på eget værelse, når de fylder 18 år	50
4.6 Ressourcer i den unges netværk	52
4.6.1 Netværk - unge under 18 år	52
4.6.2 Netværk for unge over 18 år	52
5 Retningslinjer og opfølgning	54
5.1 Retningslinjer for brugen af eget værelse	54

5.1.1	Særlige forholdsregler ved misbrugsproblemer	55
5.2	Retningslinjer for overgang til det 18. år	56
5.2.1	Afgørelse om efterværn inden det 18. år	56
5.3	Tilsyn og opfølgning af unge på eget værelse	57
5.4	Inddragelse af den unge	60
5.5	Inddragelse af børnesagkyndig vurdering	60
5.6	Målsætninger for anbringelse/efterværn på eget værelse	61
5.6.1	Mål for unge under 18 år på eget værelse	61
5.6.2	Mål for unge over 18 år i efterværn på eget værelse	62
6	Støtteforanstaltninger og ressourcer i den unges netværk	64
6.1	Typer og omfang af støtteforanstaltninger	64
6.1.1	Støtteforanstaltninger efter servicelovens § 52 (unge under 18 år)	64
	Unge under 18 år er ofte anbragt på eget værelse, fordi de har brug for særlig støtte, som foranstaltninger i hjemmet ikke alene kan tilgodese. Nogle af dem kan klare sig på egen hånd med lidt støtte og vejledning, mens andre har behov for massiv støtte og vejledning.	64
	Når en ung er anbragt på eget værelse har kommunerne mulighed for at kombinere anbringelsen med andre støtteforanstaltninger efter servicelovens § 52 stk. 3.	64
6.1.2	Støtteforanstaltninger efter servicelovens § 76 (unge over 18 år)	67
6.1.3	Omfang af støtteforanstaltninger	69
6.1.4	Støtteforanstaltninger og værelsestype	72
	Bilag 1 Baggrund og metode	76
	Bilag 2 Spørgeskemaer	81
	Bilag 3 Tabeller	92

Forord

Med Barnets Reform blev der afsat midler til at gennemføre en undersøgelse af kommunernes anvendelse af eget værelse som anbringelsesform. Servicestyrelsen har bedt Ankestyrelsen om at gennemføre denne undersøgelse.

Formålet med undersøgelsen er at få viden om egne værelser som anbringelsesform og om anvendelsen af denne i praksis. Undersøgelsen afdækker bredden af og variationen mellem kommunernes anvendelse og tegner et billede af, hvilke unge der anbringes på eget værelse. Herunder hvilken målgruppe, der typisk anbringes i egne værelser samt hvilken støtte, de unge får.

Der skelnes i undersøgelsen mellem to grupper af unge:

- unge under 18 år som er *anbragt* på eget værelse (efter § 52, stk. 7¹),
- unge mellem 18 og 23 år, som er på eget værelse som led i *efterværn*, jf. § 76, stk. 3. Denne gruppe benævnes i rapporten "unge over 18 år".

Undersøgelsen bygger på kommunernes erfaringer og overvejelser om fordele og ulemper ved at benytte eget værelse som anbringelsesform.

Undersøgelsen er gennemført som en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse og suppleret med interview med sagsbehandlere og chefer fra 10 udvalgte kommuner. Kommunerne er blevet bedt om at besvare dels en række generelle spørgsmål om blandt andet nedskrevne retningslinjer for brugen af eget værelse, deres vurdering af fordele og ulemper ved brug af eget værelse samt omfanget af unge anbragt eller i efterværn på eget værelse.

For at give et mere nuanceret billede af de unges profil med hensyn til alder, køn, årsager til anbringelse/efterværn, omfang af supplerende støtteforanstaltninger mv. er hver kommune desuden blevet bedt om at besvare spørgsmål for op til fire konkrete sager, hvor unge pr. 1. marts 2011 var anbragt eller i efterværn på eget værelse. Spørgeskemaerne fremgår af bilag 2.

96 kommuner har besvaret de generelle spørgsmål, hvilket giver en besvarelsesprocent på 99. Der er udfyldt spørgeskemaer for 150 konkrete sager om unge under 18, der pr. 1. marts 2011 var anbragt på eget værelse, og 110 sager om unge over 18 år, der pr. 1. marts 2011 boede på eget værelse som led i efterværn. På landsplan er der i alt 1.179

¹ Det vil sige som frivillig anbringelse, hvor både forældre og den unge, som er fyldt 15 år har givet samtykke til anbringelsen. Meget få unge er anbragt på eget værelse uden samtykke fra forældrene.

unge på eget værelse. De i alt 260 sager udgør således ca. en femtedel af alle unge på eget værelse og vurderes dermed at udgøre et repræsentativt udsnit².

Resultaterne i undersøgelsen bygger på datagrundlaget fra kommunernes besvarelse af spørgeskemaerne. Hvor det er relevant og muligt sammenlignes med oplysninger fra anbringelsesstatistikken.

Læsevejledning til undersøgelsen

Undersøgelsen indledes med kommunernes definition af de forskellige værelsestyper, der benyttes som "eget værelse" samt omfanget af unge anbragt eller i efterværn på de forskellige værelsestyper (kapitel 2). Herefter beskrives i kapitel 3 kommunernes erfaringer med at benytte eget værelse som anbringelsessted – herunder fordele og ulemper samt forventninger om fremtidigt brug af eget værelse.

Kapitel 4 giver en profil af unge anbragt/i efterværn på eget værelse i forhold til alder, køn, uddannelse, problemer hos den unge og i hjemmet, mv. Her beskrives også den unges forløb før anbringelsen på eget værelse.

I kapitel 5 afrapporteres forhold omkring kommunernes sagsbehandling i forbindelse med anbringelse/efterværn på eget værelse. Herunder om de har særlige retningslinjer for at anbringe på eget værelse, hvor ofte der føres tilsyn og følges op over for unge på eget værelse samt hvilke målsætninger, der forventes opnået med anbringelsen/efterværnet.

Undersøgelsen afsluttes i kapitel 6 med et overblik over omfanget af støtteforanstaltninger, som tilbydes unge anbragt/i efterværn på eget værelse.

Tak til kommunerne

Ankestyrelsen vil gerne takke alle kommunerne for deres besvarelser og bemærkninger og særligt interviewkommunerne, som har bidraget med uddybende kommentarer.

² For nogle kommuner vil besvarelsen for op til fire konkrete sager svare til en fuldtælling af alle anbragt/i efterværn på eget værelse pr. 1. marts 2011 i kommunen, mens det for andre kommuner kun vil være et lille udsnit af det samlede antal i kommunen. Resultaterne opgøres ikke på kommuneniveau, så det vurderes at være uden betydning for de samlede resultater.

1 Sammenfatning af undersøgelsens resultater

Ankestyrelsen har for Servicestyrelsen gennemført en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse, som afdækker, hvordan eget værelse bruges som anbringelsesform i Danmark. Spørgeskemaundersøgelsen er suppleret med interviews fra 10 udvalgte kommuner for at uddybe kommunernes besvarelser i spørgeskemaet.

Lejlighed og ungdomsbolig er de hyppigst benyttede værelsestyper

Efter servicelovens § 66, pkt. 4 har kommunerne mulighed for at anbringe udsatte børn og unge i eget værelse, kollegier eller kollegielignende opholdssteder. Kommunerne er i undersøgelsen blevet bedt om at angive, hvilke værelsestyper de anvender som "eget værelse"³.

Kommunerne anvender et bredt spektrum af værelsestyper. Herunder ungdomsboliger, lejligheder, hybler (defineret som værelse med egne køkkenfaciliteter), værelse i bofællesskaber, lejet værelse i privat bolig og lejet værelse hos tidligere plejefamilie.

Ungdomsboliger og lejligheder er de værelsestyper, som kommunerne oftest anvender som "eget værelse". Ca. halvdelen af kommunerne benytter disse værelsestyper.

Stort set alle kommuner benytter eget værelse som anbringelsessted

Stort set alle landets kommuner benytter sig i større eller mindre grad af at tilbyde unge med behov for særlig støtte en selvstændig bolig i forbindelse med anbringelse uden for hjemmet eller som led i en efterværnsindsats. 86 kommuner havde således pr. 1. marts 2011 en eller flere unge under 18 år anbragt på eget værelse, mens 71 kommuner havde en eller flere unge over 18 år i efterværn på eget værelse.

Ti kommuner havde hverken anbragte eller unge i efterværn på eget værelse. Det skyldes primært, at kommunerne ikke havde nogen i målgruppen på undersøgelsestidspunktet. To kommuner oplyser, at de ikke anser eget værelse som værende en anbringelsesform, der opfylder kommunens målsætninger på området.

Ca. halvdelen af kommunerne råder selv over boligtyper (lejligheder, ungdomsboliger, hybler mv.), som de kan benytte, når unge visiteres til anbringelse eller efterværn i eget værelse. Andre kommuner har en bevidst strategi om ikke at have særlige boliger til det formål, da de prioriterer, at den unge anvises en bolig i sit nærmiljø og en bolig, den unge kan blive boende i, når støtten ophører. Nogle kommuner fremhæver, at det kan være problematisk at finde egnede boliger.

³ Eget værelse som anbringelsessted skal godkendes af den anbringende kommune, jf. servicelovens § 142, stk. 6

Andel unge på eget værelse har været nogenlunde konstant de seneste år
682 unge under 18 år var pr. 1. marts 2011 anbragt på eget værelse, mens 497 unge over 18 år var på eget værelse som led i efterværn.

I forhold til alle anbragte i aldersgruppen 15-17 år er ca. 9 procent anbragt på eget værelse. Ca. 20 procent af alle unge i efterværn bor på eget værelse. Andelen af unge på eget værelse har været nogenlunde konstant de seneste fire år.

17-årige piger anbringes hyppigst på eget værelse

Profilen af den typiske unge på eget værelse er en pige på 17 år, som:

- ikke har været anbragt umiddelbart før anbringelsen på eget værelse
- selv har henvendt sig til de sociale myndigheder med ønske om at komme væk hjemmefra
- ønsker at komme væk på grund af store konflikter i hjemmet
- er under uddannelse
- anbringes i ét-værelses lejlighed

Konflikter i hjemmet er primære årsag til anbringelse/efterværn på eget værelse

Flere kommuner oplever en stigning i antal sager, hvor konflikter eller voldsom disharmoni i hjemmet er årsag til, at den unge ikke kan bo hjemme længere. Det bekræftes af undersøgelsens resultater, som viser, at 68 procent af de unge anbragt på eget værelse har problemer med konflikter i hjemmet. Anbringelse på eget værelse anvendes af mange kommuner som led i konflikthåndtering mellem unge og deres familier. I nogle tilfælde er det nok med en kort "pause" for den unge. Den selvstændige bolig kan blandt andet give den unge ro til at koncentrere sig om egne problemer, sin uddannelse mv.

Halvdelen af anbragte unge på eget værelse flytter direkte fra forældrene til eget værelse

Halvdelen af de 682 unge under 18 år, der pr. 1. marts 2011 var anbragt på eget værelse, flyttede direkte hjemmefra til eget værelse. Den anden halvdel var anbragt umiddelbart inden flytningen til eget værelse. Størstedelen af disse (35 procent) flyttede fra socialpædagogiske opholdssteder, mens 28 procent tidligere var anbragt på en døgninstitution. 23 procent boede i en plejefamilie umiddelbart inden flytningen til eget værelse.

Undersøgelsen viser, at eget værelse som anbringelsesform primært bliver anvendt til to forskellige formål. Dels i de tilfælde, hvor voldsomme konflikter betyder, at den unge og familien har behov for, at den unge kommer væk fra hjemmet. Dels som led i overgangen til et selvstændigt voksenliv, hvor den unge "udsluses" fra et tidligere anbringelsesophold. Det vil ofte være som led i et planlagt udviklingsforløb.

Kommunerne tilbyder altid eller ofte andre støtteforanstaltninger til unge på eget værelse

99 procent af kommunerne angiver, at de altid (36 procent) eller ofte (63 procent) tilbyder anden støtte til unge anbragt på eget værelse. For unge over 18 år i efterværn på eget værelse angiver 94 procent af kommunerne, at de altid (53 procent) eller ofte (41 procent) tilbyder supplerende støtteforanstaltninger.

Den hyppigste støtteforanstaltning er tilknytning af fast kontaktperson. Henholdsvis 78 procent (unge under 18 år) og 84 procent (unge over 18 år) på eget værelse har tilknyttet en fast kontaktperson.

13 procent af de unge under 18 år anbragt på eget værelse modtager ingen yderligere støtte ud over anbringelsen. For unge i efterværn gælder, at 7 procent ikke modtager yderligere støtte.

Udover individuel støtte til den enkelte unge kan der til værelsestypen være tilknyttet personale, som kan støtte de unge. De står til rådighed for de unge og kan være med til tidligt at opfange og løse eventuelle problemer.

Kommunerne har tættere kontakt med unge under 18 år anbragt på eget værelse end med unge over 18 år

Halvdelen af de anbragte under 18 år på eget værelse får tilsynsbesøg oftere end det lovpligtige antal, mens det sker for 37 procent af de unge over 18 år.

Omfanget af kontakt og opfølgning over for den enkelte unge varierer fra unge, som får besøg af sin kontaktperson et par gange om dagen, til der tages kontakt (udover det lovpligtige tilsyn), når der opstår et behov.

Kommunerne spår, at eget værelse vil blive benyttet mere i fremtiden

44 procent af kommunerne forventer at benytte eget værelse i større udstrækning end i dag til anbringelse og som led i efterværn. Andre 44 procent af kommunerne forventer, at de vil benytte eget værelse i samme grad som i dag. Nogle kommuner har ikke taget stilling hertil. Kun en enkelt kommune forventer at gøre mindre brug af eget værelse fremover.

Eget værelse giver en smidig overgang til en selvstændig tilværelse uden støtte

Stort set alle kommuner er positive over for brugen af eget værelse. Anbringelsesformen anses for at bidrage til de unges selvstændighed så overgangen til et liv uden støtte blive så smidig som muligt. Samtidig er kommunerne opmærksomme på kun at tilbyde denne anbringelsesform til unge, som de mener, vil kunne profitere af at være på eget værelse.

2 Kommunernes brug af eget værelse

Serviceovens § 66 angiver de forskellige typer af anbringelsessteder, hvor kommunerne har mulighed for at anbringe børn og unge under 18 år uden for hjemmet, eller som de kan anvende til døgnophold for unge over 18 år i efterværn. Ifølge § 66, pkt. 4 gives der mulighed for at anbringe i "eget værelse, kollegier eller kollegielignende opholdssteder". Der er ikke en entydig definition på, hvornår et anbringelsessted kan betragtes som at være eget værelse. Anbringelsesstedet skal dog være godkendt af kommunalbestyrelsen som konkret egnet i forhold til den pågældende unge (serviceoven § 142, stk. 6).

Brugen af eget værelse til anbringelse og i forbindelse med efterværn kan variere meget kommunerne imellem og i praksis være meget nært beslægtet med andre anbringelsesformer som for eksempel socialpædagogisk opholdssteder. Et bredt spektrum af boligtyper kan derfor indgå i begrebet "eget værelse".

I det følgende sættes der derfor fokus på kommunernes egne definitioner af eget værelse og omfanget af kommunernes brug heraf fordelt på de forskellige typer af egne værelser. Indledningsvis gives der et overordnet billede af brugen af eget værelse i forhold til anbringelser og efterværn generelt.

2.1 Antal unge anbragt på eget værelse

Kommunerne er blevet bedt om at opgøre antallet af anbragte på eget værelse og antallet af unge i efterværn på eget værelse pr. 1. marts 2011.

Ifølge kommunernes oplysninger var 661 børn og unge på dette tidspunkt anbragt på eget værelse, mens 484 havde ophold i eget værelse som led i efterværn, *jf. tabel 2.1*.⁴

Tabel 2.1 Anbragte og unge i efterværn i alle kommunerne

	Antal	Procent
Anbragte under 18 år	682	58
Efterværn over 18 år	497	42
I alt	1.179	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Note: Besvaret af 96 kommuner

⁴ Antallet af anbragte/unge i efterværn på eget værelse, som kommunerne har angivet i undersøgelsen, er højere end det antal, der er registret i Ankestyrelsens anbringelsesstatistik. Se undersøgelsens Bilag 1: Metode.

91 procent af kommunerne havde anbragte unge på eget værelse pr. 1. marts 2011. 74 procent af kommunerne benyttede eget værelse som led i efterværn, *jf. tabel 2.2.*

Tabel 2.2 Kommunernes brug af eget værelse

	Antal kommuner	Pct.
Anbringer på eget værelse	86	90
Benytter eget værelse i forbindelse med efterværn	71	74
Antal besvarelser	96	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Fordelingen på landsplan

Der er stor forskel på, i hvor høj grad de enkelte kommuner benytter eget værelse til henholdsvis anbringelse og efterværn. I den følgende *figur 2.1* vises fordelingen af antal anbragte på kommuneniveau. Fordelingen af unge på eget værelse som led i efterværn vises i *figur 2.2*.

48 procent af kommunerne har mellem en og fem unge anbragt på eget værelse. Fem kommuner har mere end 21 anbragte på eget værelse. 45 procent af kommunerne har mellem en og fem i efterværn på eget værelse, mens tre kommuner har mere end 21 i efterværn på eget værelse.⁵

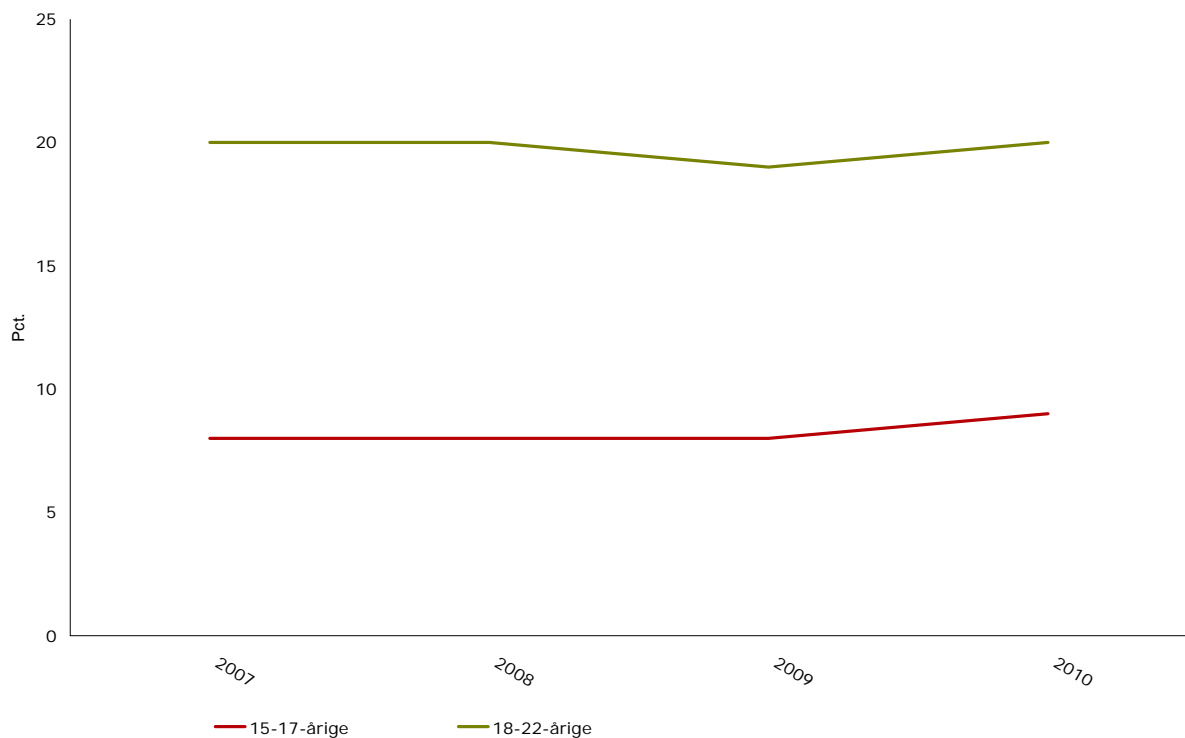
Københavns Kommune er den kommune i landet, der benytter eget værelse mest. Kommunen har 74 unge anbragt på eget værelse og 72 på eget værelse som led i efterværn.

⁵ Se tabel 2.6 og 2.7.

Brugen af eget værelse i forhold til øvrige anbringelsestyper

Kommunernes anvendelse af eget værelse set i forhold til øvrige anbringelsestyper har på landsplan i perioden 2007-2010 ligget stabilt på 8-9 procent for anbragte (15-17-årige) og 19-20 procent for unge i efterværn (18-22-årige). Eget værelse anvendes dermed forholdsmæssigt langt hyppigere til efterværn end til anbringelser, *jf. figur 2.3*.

Figur 2.3 Andel 15-17-årige og 18-22-årige på eget værelse i forhold til alle anbragte/i efterværn i aldersgruppen, 2007-2010

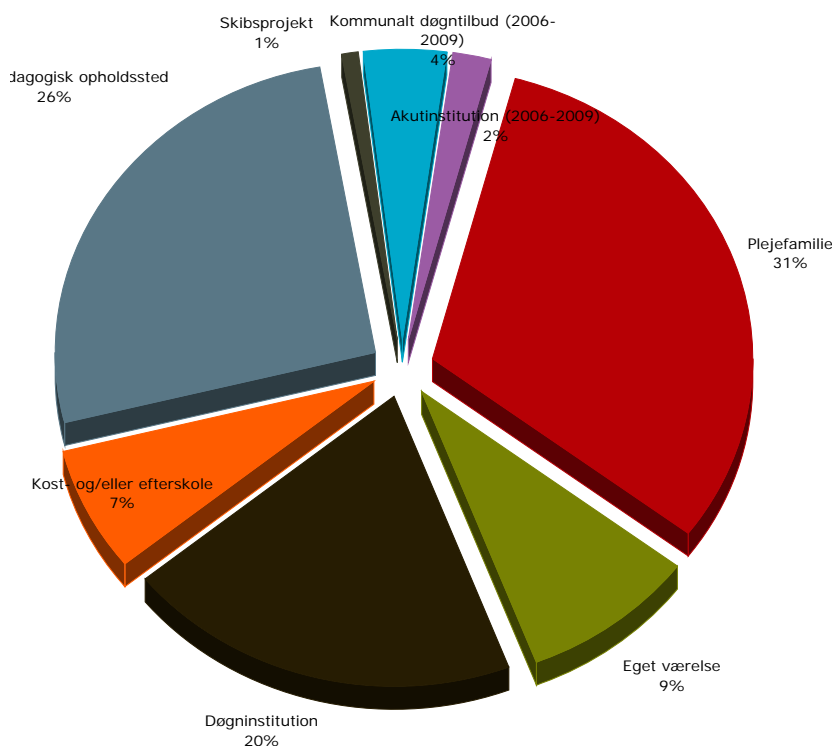
Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende

Flere kommuner oplyser, at målgruppen for anbringelser på eget værelse er 16-17-årige med henvisning til, at modenhed er et vigtigt kriterium. Dette understøttes af, at der kun er forholdsvis få tilfælde, hvor 15-årige er anbragt på eget værelse. Ses der udelukkende på de 16-17-årige udgjorde anbragte på eget værelse 12 procent af samtlige anbragte i aldersgruppen i 2010.

Anbringelse på eget værelse er den fjerde mest anvendte anbringelsestype for 15-17-årige. De mest anvendte anbringelsestyper i aldersgruppen er plejefamilier, hvor 31

procent er anbragt⁶, socialpædagogiske opholdsteder hvor 26 procent er anbragt, og døgninstitutioner hvor 20 procent er anbragt⁷, jf. figur 2.4.

Figur 2.4 Anbragte 15-17-årige fordelt på anbringelsessted

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik⁸, landsdækkende, ultimo 2010

2.2 Forskellige typer af eget værelse

2.2.1 Værelsestyper der anvendes til anbringelse (unge under 18 år)

Ungdomsboliger og lejligheder er de værelsestyper, som flest kommuner benytter til anbringelse på eget værelse. 49 procent af kommunerne anvender ungdomsboliger, mens 42 procent anvender lejligheder. Omkring hver fjerde af de kommuner, der

⁶ Plejefamilier består af netværksplejefamilie uden for slægten (2 procent), netværksplejefamilier inden for slægten (2 procent) og almindelige plejefamilier (27 procent).

⁷ Døgninstitutioner består af delvist lukket døgninstitution (0 procent), sikret afdeling på døgninstitution (1 procent) og almindelig afdeling på døgninstitution (19 procent).

⁸ Plejefamilie og døgninstitution – se note 3 og 4. Kommunalt døgntilbud og akutinstitution dækker unge, der er anbragt på disse institutioner i perioden 2006-2009 efter daværende regler. Tilsvarende oversigt over fordelingen af unge i efterværn kan ikke laves på baggrund af Ankestyrelsens anbringelsesstatistik.

anbringer på eget værelse, anvender hybel eller kollegieværelse, mens lige under en fjerdedel af kommunerne bruger værelse i bofællesskaber, *jf. tabel 2.3*.

Tabel 2.3 Kommunernes angivelse af hvilke værelsestyper, som anvendes til anbringelse (unge under 18 år)

Værelsestype:	Antal Kommuner	Pct.
Hybel (værelse med thekøkken)	22	27
Kollegieværelse/kollegielejlighed	23	28
Lejet værelse i privat bolig	12	15
Lejet værelse hos tidligere plejefamilie	2	2
Bofællesskab for anbragte	19	23
Lejlighed	34	42
Ungdomsbolig	40	49
Andet	5	6
I alt	81	-

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Note: Besvaret af 81 kommuner. Procenterne summer ikke til 100, da det har muligt at angive flere svar.

Hybel er et værelse med køkkenfaciliteter, ofte et thekøkken. Den unge har enten eget bad eller deler med en eller flere. Hyblerne er typisk placeret i samme ejendom.

Kollegieværelser og kollegielejligheder anvendes primært i de tilfælde, hvor den unge er under uddannelse.

Bofællesskaberne er placeret i huse eller lejligheder, hvor hver ung har deres eget værelse. I bofællesskaberne er der ofte tilknyttet pædagogisk støtte, men der er sjældent døgndækning. I bofællesskaberne deltager de unge typisk i forskellige aktiviteter for eksempel fælles madlavning, rengøring og sociale aktiviteter.

Ungdomsboliger er etværelses lejligheder eller hybler, der er øremærkede til unge i en bestemt aldersgruppe. Der stilles ofte krav om, at den unge skal være under uddannelse eller i beskæftigelse/aktivering for at kunne komme i betragtning til en ungdomsbolig.

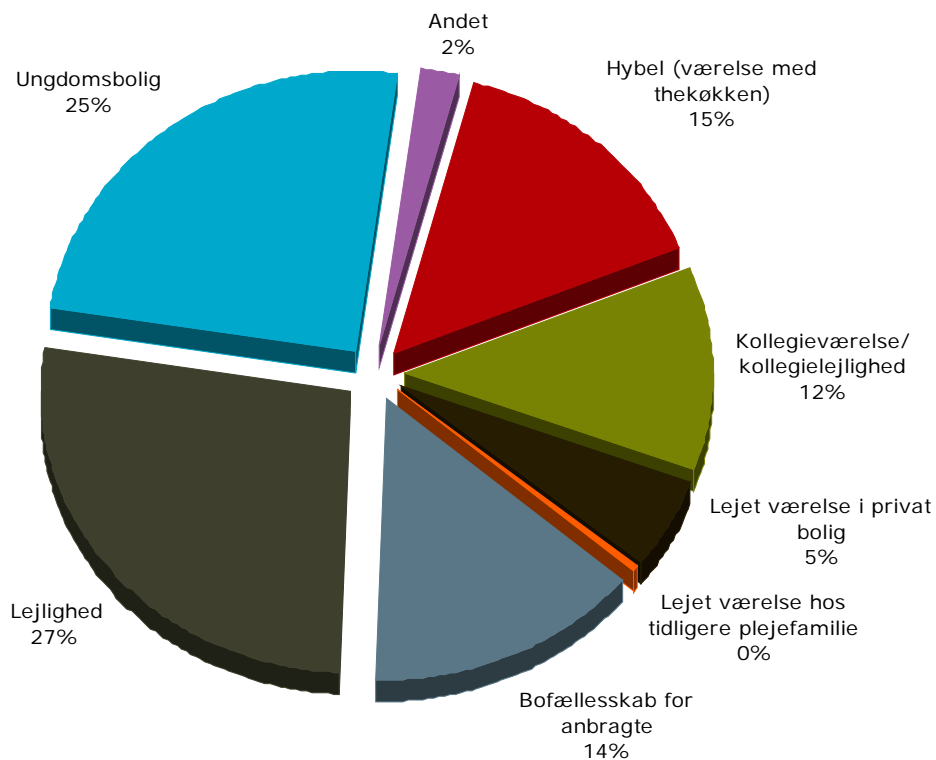
De lejligheder, der anvendes til anbringelse på eget værelse beskrives af kommunerne som et- eller to-værelses lejligheder, for eksempel i et almennyttigt boligbyggeri. Der kan også være tale om større lejligheder, som deles af flere unge, der har hver deres værelse.

Fem kommuner har angivet i spørgeskemaet, at de anvender andre typer af værelser. Det er for eksempel en pigepension, bofællesskaber for uledsagede flygtningebørn og bofællesskab i en privat organisation under en frimenighed.

Den aktuelle fordeling af anbragte unge på værelsestype

Stikprøven af de aktuelt anbragte unge viser at 27 procent af de børn og unge, der pr. 1. marts 2011 var anbragt på eget værelse boede i en lejlighed, mens 25 procent boede i en ungdomsbolig. 15 procent boede i hybel, mens 14 procent boede i et bofællesskab for anbragte, *jf. figur 2.5*.

Figur 2.5 Fordelingen af anbragte unge under 18 år på forskellige typer af værelser

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2.

2.2.2 Boligtyper der anvendes til efterværn på eget værelse (over 18 år)

Til unge i efterværn anvender kommunerne i højere grad lejligheder end ved anbringelser. For efterværn gælder det dog også, at lejlighed og ungdomsboliger er de to mest benyttede værelsestyper. 45 procent af de kommuner, der har unge i efterværn benytter således lejligheder, mens 36 procent benytter ungdomsboliger, *jf. tabel 2.4*.

Tabel 2.4 Kommunernes angivelse af værelsestyper, som anvendes til efterværn (unge over 18 år)

Værelsestype:	Antal Kommuner	Pct.
Hybel (værelse med thekøkken)	17	25
Kollegieværelse/kollegielejlighed	19	28
Lejet værelse i privat bolig	12	17
Lejet værelse hos tidligere plejefamilie	6	9
Bofællesskab for anbragte	15	22
Lejlighed	31	45
Ungdomsbolig	25	36
Andet	5	7

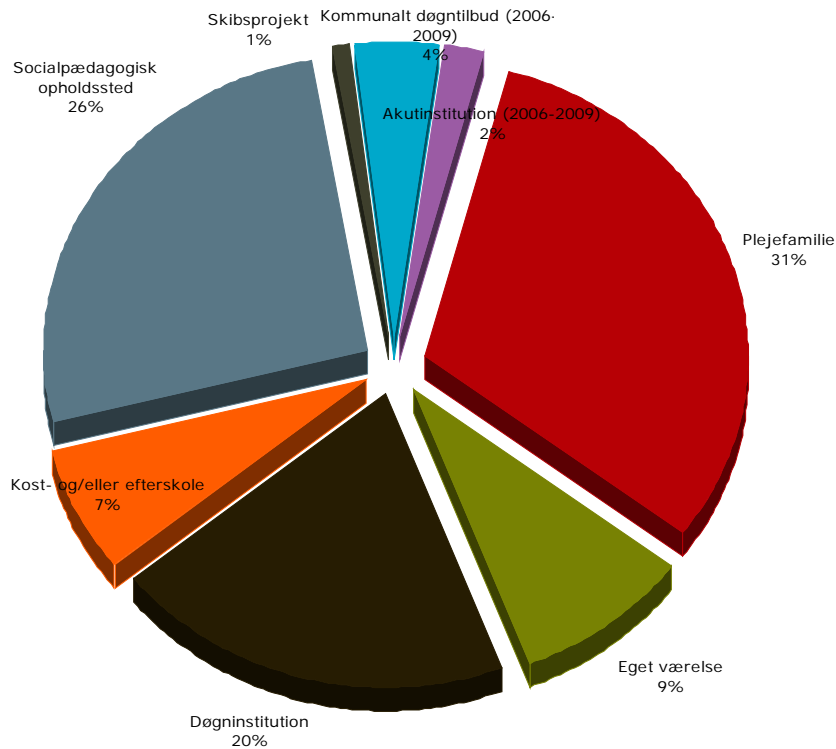
Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Note: Besvaret af 69 kommuner. Procenterne summer ikke til 100, da det har muligt at angive flere svar.

At fordelingen på de forskellige boligtyper ikke varierer markant fra anbringelse til efterværn skyldes, at målgruppen i begge tilfælde er de forholdsvis modne unge. Målsætningen med anbringelsen og efterværn på eget værelse er ofte ensartet i retning af forberedelse på en selvstændig voksertilværelse, og denne understøttes i lige grad af valget af værelsestype.

Den aktuelle fordeling af unge i efterværn på værelsestype

Stikprøven viser, at 34 procent af de unge, der pr. 1. marts 2011 har ophold på eget værelse i forbindelse med efterværn boede i en lejlighed, mens 22 procent boede i en ungdomsbolig. 12 procent boede i hybel, mens 10 procent boede i et kollegieværelse eller et lejet værelse i en privat bolig, *jf. figur 2.6.*

Figur 2.6 Fordelingen af unge i efterværn på forskellige typer af anbringelsessteder

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 3, se bilag 2.

2.3 Antal af kommuner der råder over eget værelse til anbringelse/efterværn

Lidt under halvdelen af kommunerne (46 procent) råder over egne anbringelsessteder, der på forhånd er godkendt til anbringelse på eget værelse, *jf. tabel 2.5*.

Tabel 2.5 Antal kommuner der råder/ikke råder over egne værelser

	Antal	Pct.
Ja	43	46
Nej	51	54
I alt	94	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Note: 2 kommuner har ikke besvaret spørgsmålet

De resterende 54 procent af kommunerne, har ikke egne værelser, som på forhånd er godkendt til anbringelse/efterværn. En række af disse kommuner oplyser at de slet ikke

benytter eget værelse. Men flere kommuner fremhæver også, at det er et led i en bevidst strategi fra kommunens side ikke at have værelser som på forhånd er godkendt til anbringelse og efterværn på eget værelse. Disse kommuner fremhæver behovet for, at værelset ligger i den unges nærmiljø og muligheden for, at den unge kan blive boende samme sted, også når kommunen ikke længere er der til at støtte den unge⁹:

"Hvis vi havde rådet over egne værelser, så havde vi taget det her unge menneske og sagt: Så er det her, du skal bo. Men hvis de har haft hele deres opvækst i den anden ende af kommunen, så er det altså langt væk fra deres lokale miljø. Der er en kæmpe forskel på at placere dem et sted, og så på at spørge: Hvor kunne du godt tænke dig at bo? Og selv om de ikke synes, deres forældre er til noget, så vælger de jo mange gange at bo i nærheden af dem - der hvor de har deres omgangskreds, og der hvor deres venner bor. Så vi prøver at finde noget til dem i deres lokalområde. Og det fungerer rigtig godt. Vi kan ikke trylle, men vi forsøger altid at finde en bolig i det område de efterspørger."

Samme kommune påpeger også, at det kan være u hensigtsmæssigt, hvis områdets beboere på forhånd ved, at det er en ung med problemer, der flytter ind i kvarteret:

"Vi synes ikke, det fungerer med dedikerede boliger til eget værelse. Så ved alle i nabolaget godt, at når de flytter ind, så er det fordi, de er nogle "banditter". Når vi finder en ungdomsbolig til dem gennem de normale kanaler, så er det deres egen bolig. Og det er jo også fordi, at vi skal forberede den unge på, at der kommer et tidspunkt, hvor vi ikke er der mere. Men så kan den unge jo forsætte med at bo på sit værelse og forsætte sin uddannelse. Det betyder så, at de ikke skal ud og finde ny bolig. Og det fungerer rigtig godt."

Nogle kommuner benytter såvel "dedikerede" værelser som kollegieværelser og ungdomsboliger, der bliver godkendt løbende efter behov.

12 kommuner råder over værelser, hvor unge med samme type af problemer anbringes. Her er der tale om pigepensioner, bofællesskaber for uledsagede flygtningebørn mv.

Vanskeligt at skaffe værelser nok

Strategien med at finde en passende ungdomsbolig i den unges nærmiljø efter behov, er meget afhængig af udbuddet af ungdomsboliger i den enkelte kommune. Og flere kommuner fortæller netop, at det er et problem at skaffe egnede boliger til anbringelse på eget værelse:

"Kommunen ville gerne anvende denne anbringelsesform mere, men vi har for få egnede ungdomsboliger i kommunen. Der er i dag venteliste til anbringelse på eget værelse i

⁹ Ved det 18. år eller efter endt efterværn

kommunens egne ungdomsboliger, og vi anvender derfor boliger uden for kommunen i nogle tilfælde. Det er ikke optimalt set i forhold til målsætningen om at opbygge relationer i lokalområdet.”

For hovedparten af kommunerne er muligheden for at arbejde med de unge i nærmiljøet centralt i forhold til anbringelse på eget værelse.¹⁰ Men fordi kommunerne ikke råder over værelser nok, bliver nogle unge også anbragt på egne værelser i andre kommuner. Andre kommuner vælger helt at undlade at benytte eget værelse til anbringelse og efterværn med henvisning til manglen på egnede boliger.¹¹

2.3.1 Kommuner med godkendte værelser benytter oftere eget værelse som anbringelsesform

Kommunernes udfordringer med at finde egnede værelser og lejligheder til brug for anbringelse og efterværn på eget værelse ses også af sammenhængen mellem hvorvidt kommunerne råder over egne værelser og antallet af anbragte på eget værelse, *jf. tabel 2.6.*

Tabel 2.6 Antal anbragte på eget værelse fordelt efter om kommunen råder over egne værelser (0-17-årige)

Anbragte på eget værelse	Kommuner der råder over egne værelser	Pct.	Kommuner der ikke råder over egne værelser	Pct.	I alt	Pct.
Ingen	1	2	8	16	9	10
1-5	16	38	29	57	45	48
6-20	21	50	13	25	34	37
21-50	3	7	1	2	4	4
50 eller derover	1	2	.	.	1	1
I alt	42	100	51	100	93	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Note: Spørgsmålet er besvaret af 93 kommuner

Det kan konstateres, at kommuner, der råder over egne værelser, anvender anbringelsesformen mere sammenlignet med kommuner, der ikke råder over egne værelser.¹² I de kommuner, der råder over egne værelser har 59 procent, svarende til 27 kommuner, over seks anbragte på eget værelse. I modsætning hertil har 27 procent, svarende til 14 kommuner, der ikke råder over egne værelser, seks eller flere anbragt på eget værelse, *jf. tabel 2.6.*

¹⁰ Se kapitel 3.1

¹¹ Se kapitel 3.4

¹² Der er ikke taget stilling til årsagssammenhængen

Denne tendens ses også for unge med ophold i eget værelse som led i efterværn. 78 procent af de kommuner, der ikke råder over egne værelser, har ingen eller under fem unge med ophold på eget værelse i efterværn, mens dette gør sig gældende for 55 procent af de kommuner, der har egne værelser, *jf. tabel 2.7*.

Tabel 2.7 Antal i efterværn (over 18 år) fordelt efter om kommunen råder over egne værelser

Anbragte på eget værelse	Kommuner der råder over egne værelser	Pct.	Kommuner der ikke råder over egne værelser	Pct.	I alt	Pct.
Ingen	3	8	17	34	20	22
1-5	20	50	24	48	44	49
6-20	16	40	7	14	23	26
21-50	.		2	4	2	2
50 eller derover	1	3	.		1	1
I alt	40	100	50	100	90	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Note: Spørgsmålet er besvaret af 84 kommuner

3 Kommunernes erfaringer med og motiver for brug af eget værelse

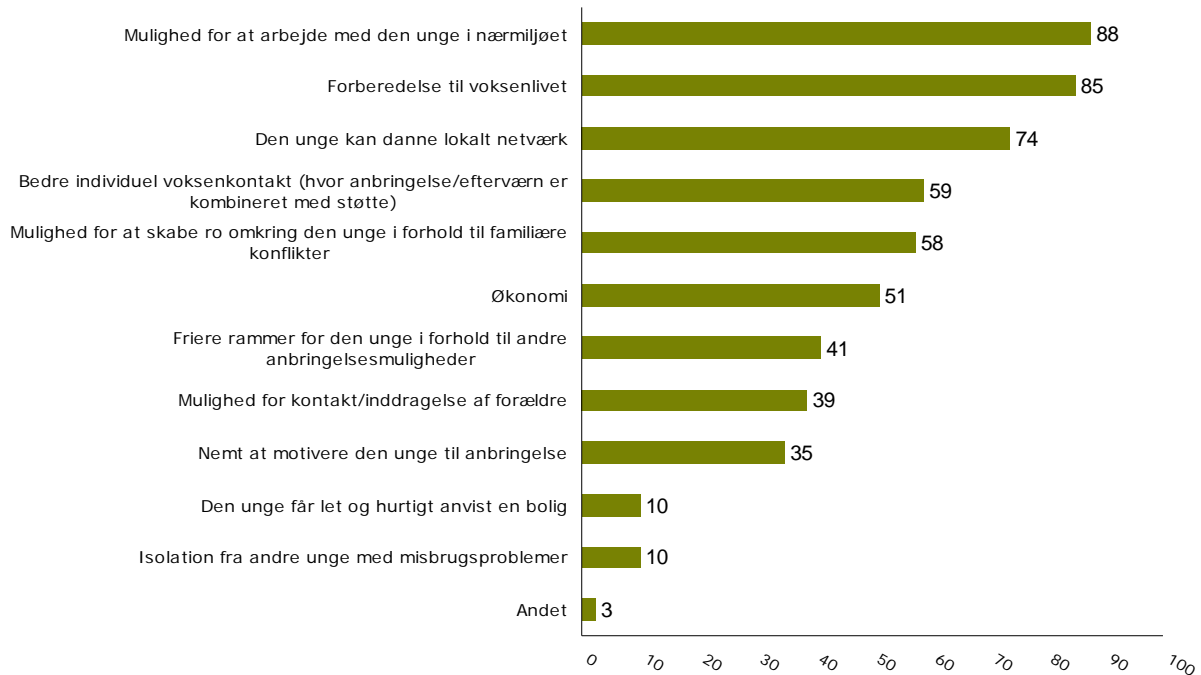
I det følgende beskrives kommunernes syn på fordele og ulemper i forbindelse med at benytte eget værelse til anbringelse og efterværn. Herefter beskrives kommunernes motiver til at benytte eget værelse og deres forskellige strategier i forhold til anbringelser og efterværn.

Endeligt afdækkes begrundelserne fra de kommuner, der ikke benytter eget værelse og alle kommunernes forventninger til den fremtidige brug af eget værelse.

3.1 Fordele ved brugen af eget værelse

Nærmiljø og forberedelse til voksenlivet er de største fordele

Størstedelen af kommunerne ser muligheden for at arbejde med den unge i nærmiljøet (88 procent) og for at forberede den unge til voksenlivet (84 procent) som de største fordele ved at benytte eget værelse til anbringelse/efterværn. 74 procent af kommunerne ser også en fordel i, at den unge kan danne et lokalt netværk. Mere end halvdelen af kommunerne ser desuden fordele i forhold til at få en bedre mulighed for individuel voksenkontakt, økonomien i anbringelsen og muligheden for at skabe ro omkring den unge i forbindelse med familiære konflikter, *jf. figur 3.1*.

Figur 3.1 Fordele ved at benyttet eget værelse til anbringelse/efterværn

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Note: Procenterne summer ikke til 100, da der har været mulighed for at angive flere svar.

Nærmiljøet og netværksdannelse spiller således en stor rolle for kommunerne i forhold til valget af eget værelse:

"Frem for anbringelse på døgninstitution eller opholdssted skaber anbringelse på eget værelse en mulighed for at arbejde med de unge i nærmiljøet, og indsatsen kan bedre tilrettelægges."

84 procent af kommunerne ser også anbringelse på eget værelse som en forberedelse på overgangen til voksenlivet.¹³ Det hænger sammen med, at målgruppen er de mere selvstændige unge. 45 procent af kommunerne ser ligeledes fordele i, at der er friere rammer i forhold til andre anbringelsessteder:

"Ofte er der tale om meget selvstændige unge, der har været vant til at tage vare på sig selv og eventuelt også deres familie. De egner sig ikke til døgninstitution, er mindre støttekrævende og klarer sig bedre uden alt for faste rammer."

¹³ Se i øvrigt afsnit 5.6 om målsætninger.

"Erfaringsmæssigt ved kommunen, at unge på opholdssteder kan "brænde ud" i løbet af to-tre års ophold. I disse tilfælde gælder det om hurtigt at kunne tilbyde et alternativ til opholdsstedet. Her vil eget værelse ofte være en god mulighed for, at den unge kan komme videre – fordi de unge ofte er i en situation, hvor de søger nogle andre rammer, herunder mere selvbestemmelse i hverdagen. Hvis der ikke bliver reageret hurtigt på disse signaler, kan flere års godt arbejde og positiv udvikling på et opholdssted nemt ødelægges på under 6 måneder. De unge kan meget hurtigt opbygge et antipati for stedet."

Selvstændig bolig giver den unge ro

58 procent af kommunerne ser en fordel ved at benytte eget værelse, fordi det giver en mulighed for at skabe ro omkring den unge i forhold til familiære konflikter. Kommunen kan i mellemtiden arbejde målrettet mod at forbedre tilstandene i hjemmet, så den unge kan komme hjem igen:

"Hvis hjemmet er kaotisk, er anbringelse på eget værelse med til at skabe ro omkring den unge. Den unge får mulighed for at koncentrere sig om sit eget – for eksempel studiestart. Ligeledes er det meget svært at arbejde med den unge, hvis konfliktniveauet i hjemmet er meget højt."

Mulighed for bedre individuel voksenkontakt

58 procent af kommunerne fremhæver bedre individuel voksenkontakt som en fordel ved at benytte eget værelse:

"Når den voksne er der, er vedkommende der 100 procent for den unge. Det betyder, at for eksempel stille modne piger har bedre voksenkontakt end på en institution, hvor der er mange andre, der fylder mere."

"Unge, der er meget selvstændige og har svært ved at håndtere relationer, har stor glæde af det pædagogiske arbejde, som anbringelsen er suppleret med. Det gælder blandt andet den relation, der skabes til pædagogen."

Økonomien spiller en rolle

Kommunerne lægger ikke skjul på, at eget værelse kan være et økonomisk attraktivt alternativ i forhold til andre anbringelsesformer, og 53 procent af kommunerne fremhæver direkte økonomi som en fordel. Men de interviewede kommuner understreger, at økonomien aldrig får fortrin frem for de øvrige betingelser, der skal være opfyldt for, at en ung kan komme i betragtning til eget værelse:

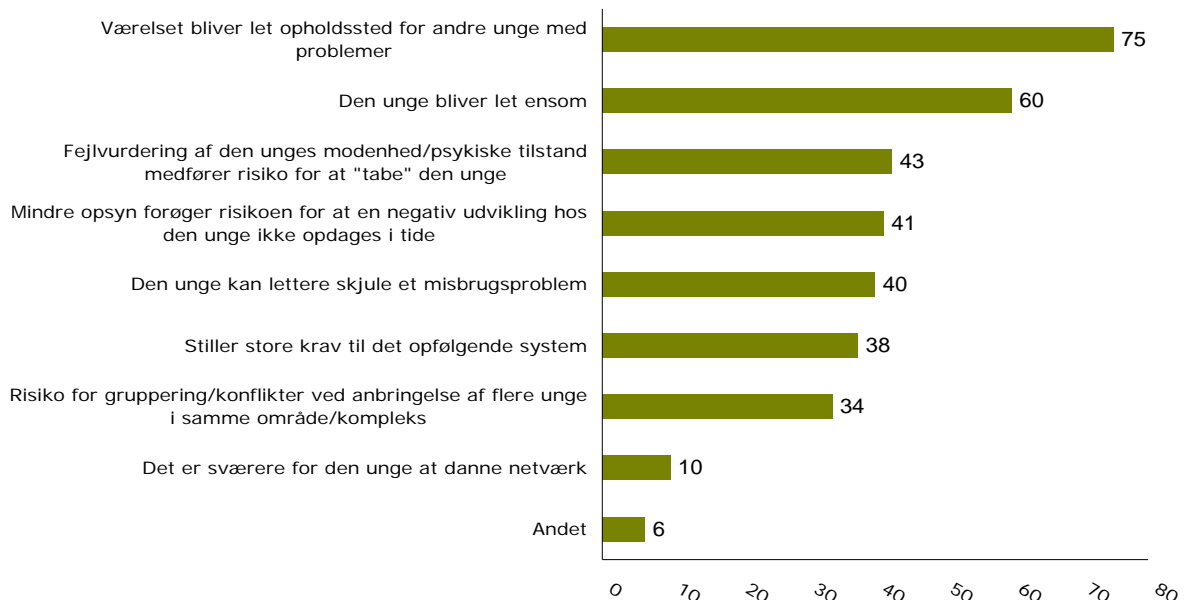
"Det er altid en balance, hvor der er flere ting, vi skal tage hensyn til. Det er klart, at det faglige altid skal være i orden, og det har vi også fokus på, men der er også et økonomisk perspektiv inde over. Men vi har dokumenteret ved et tidligere projekt, hvor vi har været ude og se på kvalitet i anbringelser, at vi kan lave socialpædagogiske indsatser, der forhøjer kvaliteten og formindsker udgifterne samtidigt. Det er en

kombination af flere forskellige indsatser, hvoraf eget værelse til anbringelse og efterværn er et element."

3.2 Risici og ulemper ved at benytte eget værelse

Kommunerne fremhæver især to problemstillinger, når de skal pege på hvilke ulemper og risici, der er forbundet med at benytte eget værelse. 75 procent af kommunerne peger på, at der er en risiko for, at værelset bliver til et opholdssted for andre unge med problemer, mens den unge risikerer at blive ensom ifølge 60 procent af kommunerne, jf. figur 3.2.

Figur 3.2 Ulemper ved at anbringe på eget værelse

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Note: Procenterne summer ikke til 100, da der har været mulighed for at angive flere svar.

Nødvendigt at kombinere med anden støtte

Flere kommuner fremhæver, at særligt anbringelser på eget værelse skal kombineres med massive støtteforanstaltninger for at være succesfulde. Blandt andet for at kunne imødekomme risici som, at værelset bliver et tilholdssted for andre unge med problemer, og at den unge bliver ensom. Derudover fremhæver kommunerne, at de unge der falder ind i målgruppen for anbringelse eller efterværn på eget værelse, er vurderet til at have den fornødne modenhed til at bo alene.

Når der alligevel er en risiko for, at den unges værelse bliver tilholdssted for andre unge med problemer, så skyldes det ifølge kommunerne, at man netop arbejder med at beholde den unge i dennes lokalmiljø, og dermed også i den unges omgangskreds på godt og ondt. Dertil nævner nogle kommuner, at den unge i visitationsprocessen kan holde et misbrug skjult, som kommunen derfor ikke har medtaget i sin vurdering af den unges egnethed til at bo på eget værelse. For at imødekomme denne risiko forsøger kommunerne at have så meget kontakt til den unge som muligt.

En anden målgruppe, som kommunerne fremhæver som en oplagt målgruppe til eget værelse er de såkaldte stille piger, fordi disse i mange tilfælde vil kunne få en bedre og mere intens "en til en" voksenkontakt end ved andre anbringelsesformer. Kommunerne er dog også opmærksomme på, at dette medfører en risiko for at disse unge, og andre unge der har problemer med at indgå i sociale sammenhænge, kan blive meget isolerede og ensomme på deres værelse. Også her understreger kommunerne, at der skal følges tæt op med voksenkontakt i form af en kontaktperson, eventuelt kombineret med personale tilknyttet boformen og andre ordninger som for eksempel telefonisk døgnvagt. Anbringelsesformen eget værelse kan dermed stille store krav til det opfølgende system i kommunen, hvilket 38 procent af kommunerne også peger på som en ulempe.

Samlet set vurderer kommunerne, at de største risici ved at benytte eget værelse til anbringelse og efterværn er forbundet med risikoen for at fejlvisitere den unge samt anbringelsesformens mindre omfattende voksenstøtte end andre anbringelsesformer, og i nogle tilfælde en kombination heraf.

3.3 Kommunernes strategi i forhold til at benytte eget værelse

3.3.1 Eget værelse som led i den unges udvikling mod selvstændighed

Kommunerne benytter ofte eget værelse som led i en strategi om at hjælpe den unge på vej mod en selvstændig voksertilværelse. Her ses eget værelse som et godt alternativ til andre anbringelsesformer, fordi det i højere grad træner de unge i at håndtere nogle af de udfordringer, som de unge vil blive stillet overfor efter endt anbringelse eller efterværn.

Det er derfor afgørende, at den unge vurderes til at være på et stadie, hvor denne har overskud til og interesse i at lære af de udfordringer, vedkommende bliver stillet overfor. Flere af kommunerne stiller da også krav om, at den unge er, eller inden for en overskuelig fremtid vil være klar til at påbegynde uddannelse eller job/jobtræning.

Den unges selvstændighed, og ønsket om selv at kunne kontrollere en større del af eget liv, kommer ifølge kommunerne ofte til udtryk gennem en uvilje til at indordne sig under

den mere omfattende voksenkontakt og tættere rammer, som institutionsmiljøet eller en plejefamilie tilbyder. Her kan anbringelse på eget værelse være med til at motivere den unge til forsat at samarbejde med kommunen.

"Vi har nogle meget dygtige medarbejdere, der er meget opmærksomme på de problemstillinger som de unge står overfor, og så har vi et godt koordinerende samarbejde med uddannelsesinstitutionerne og boligforeninger. Det gør samlet set, at vi har mange succes historier med at få de unge socialiseret ind i nogle gode livsbaner. Det at de indgår i en normal kontekst, det får en forstærkende indvirkning på, at vi lykkes med opgaven. For når den unge er på eget værelse, er det er ikke hele tiden en professionel på en institution, der skal være til stede for, at der foregår noget. Det her foregår ude i den virkelige verden, hvor de lærer de kompetencer, der skal til for, at man kan begå sig. Og det giver dem også en række succesoplevelser, at finde ud af at de godt kan selv med støtte fra vores medarbejdere."

Kommunerne påpeger, at deres muligheder for at støtte op om den unge efter endt anbringelse eller efterværn er stærkt begrænsede i forhold til mulighederne under anbringelsen eller efterværn. For at beskytte den unge imod en meget brat overgang ønsker kommunerne at sikre en udvikling, hvor den unge gradvist får mere ansvar og flere pligter, og bliver mødt af flere af de udfordringer, de vil blive stillet overfor i voksenlivet. Eget værelse er i denne sammenhæng attraktivt set med kommunernes øjne, fordi det i højere grad end andre anbringelsesformer ligner det liv, som venter den unge efter endt anbringelse eller efterværn. I nogle kommuner indgår det da også som en del af strategien at benytte værelser/lejligheder, hvor den unge kan blive boende efter endt anbringelse/efterværn:

"Vi har en fast strategi for brugen af eget værelse som led i en faseinddelt udvikling for anbringelser og efterværn. Vi overvejer altid eget værelse i 16-17 års alderen for at holde bevægelse i den unges udvikling imod, at den unge kan klare sig selv. Det er ikke så god en idé at holde de unge i en beskyttet tilværelse på en døgninstitution, hvis det betyder, at de unge ikke er i stand til at klare sig selv, når de skal videre ud i samfundet. Her hjælper eget værelse med at skabe faste rutiner og relationer i lokalmiljøet, der skal være på plads for den unge i voksentilværelsen."

3.3.2 Inddragelse af forældrene

Anbringelse på eget værelse handler ifølge kommunerne ikke kun om at give den unge udfordringer og ansvar, men sender også et signal til forældrene om at tage et medansvar. Flere kommuner kombinerer anbringelsen med forældrekurser, familierapi eller andre tiltag, der skal involvere forældrene i den unges liv i det omfang, de har overskud til det. Hvis anbringelsen skyldes problemer i hjemmet mellem den unge og forælderen/forældrene, så stiller kommunerne ofte krav om, at kontakten bevares og at begge parter arbejder hen imod at forbedre forholdet:

"Der er en uskreven regel om, at de unge skal have kontakt til deres forældre. Formålet med kontakten er, at forældrenes afmagt overfor deres børn vendes, således at de fremadrettet kan komme mere på banen."

Nogle kommuner støtter også forældrene med helt praktiske gøremål, der betyder, at forælderen/forældrene kan få en rolle i den unges liv:

"En af vores medarbejdere har lige været ude og handle ind til en 17-års fødselsdag, med en mor der aldrig ville have klaret det alene. Men da det så var lykkedes, og der var lavet mad til 30 personer, så havde både den unge og moderen en kæmpe succesoplevelse i deres forhold sammen. Og det er jo sådan en succesoplevelse, som kommunens medarbejdere kan bruge aktivt både i forhold til den unge og forældrene længe efter. For den bliver jo hevet frem, når det går skidt, og der skal en ekstra indsats til."

Kortvarige anbringelser på eget værelse

Konflikter/voldsom disharmoni i hjemmet er ubetinget den hyppigste årsag til at unge under 18 år bliver anbragt på eget værelse, og for en stor del af disse vedkommende er der tale om førstegangsanbringelser.¹⁴

Flere kommuner pointerer også, at de benytter eget værelse som led i en strategi, hvor den unge bliver anbragt som en midlertidig løsning, mens der arbejdes intenst på at nedbringe konflikterne i hjemmet til et niveau, hvor den unge kan flytte hjem:

"I de seneste år har kommunen oplevet tiltagende tilfælde af konflikter mellem unge og deres forældre, hvor det er kørt helt af sporet. I den forbindelse er anbringelse på eget værelse en rigtig god "brandsluknings" løsning. De unge finder ofte ud af, at der også stilles krav til dem, når de anbringes på eget værelse. I de tilfælde, hvor de unge er anbragt grundet konflikt med forældrene, stilles der blandt andet krav om, at den unge skal bibeholde kontakten til forældrene. Nogle gange er der kun behov for en meget kortvarig indsats."

Strategien sikrer, at den unge fjernes fra de voldsomme konflikter i hjemmet, og dette bevirker både, at kommunen får mere ro til at arbejde med den unge, og at den unge får ro til at koncentrere sig om studie eller arbejde.

3.3.3 Styring af anbringelsesforløbet

Flere kommuner peger på, at anbringelse på eget værelse i høj grad giver kommunen mulighed for at arbejde med den unge efter en overordnet strategi og plan for udviklingen af den unge, som kommunen har lagt. Disse kommuner giver samtidig udtryk for, at det ikke i alle tilfælde er muligt at opnå den ønskede kontrol over retningen

¹⁴ Se afsnit 4.2, herunder figur 4.7 og 4.9.

og målsætningen af det pædagogiske arbejde, når der er tale om institutionsanbringelser:

"Ved en anbringelse på et opholdssted/institution er det vigtigt at forberede både den unge og anbringelsesstedet på, at det kun er for en periode, og at der derefter skal ske en udslusning – og det kan for eksempel være via eget værelse. Vi har flere dårlige erfaringer med, at institutioner direkte modarbejder det skifte i anbringelsesstedet, som vi som kommune, ser som en naturlig og forsvarlig udvikling for den unge. Det handler også om, at vi ikke ønsker, at vores unge bliver fuldt ud 'institutionaliserede', og derfor står uforberedte på de udfordringer, der møder dem, når de bliver 18 år.

Interviewkommunerne beskriver, at det specielt er i samarbejdet med institutioner, der er beliggende i andre kommuner, at det er vanskeligt at opnå den sikkerhed for en fælles agenda, som kommunen ønsker. Kommunernes besvarelser af de sagsspecifikke spørgsmål viser da også, at trafikken til eget værelse er størst fra socialpædagogiske opholdssteder og døgninstitutioner i andre kommuner. Ser man på de anbringelser på eget værelse, der ikke er førstegangsanbringelser, kommer de unge således generelt hyppigst fra døgninstitutioner og socialpædagogiske opholdssteder.¹⁵ Mange af disse flytninger hjem til egen kommune er ifølge kommunernes besvarelser planlagte og aftalt med anbringelsesstedet.

Selv om økonomi spiller en rolle for kommunerne, så understreges det, at det i højere grad er spørgsmålet om kontrol over den unges udvikling og faglige uenigheder, der ansporer til at flytte den unge til en anbringelse i egen kommune.

Nogle kommuner ser altså et behov for en stram styring af institutionernes indsats og metode, men fremhæver dog også, at der ikke altid har eksisteret de alternativer til institutionsanbringelser i kommunalt regi, der har været behov for:

"Institutionsanbringelserne er blevet en industri – og det er ikke altid til kommunens og den unges fordel. Vi har selvfølgelig også brug for institutionerne, men vi har også brug for at finde et fornuftigt leje. Og det skal ikke være institutionerne, der definerer det. Det skal den faglige vurdering af den unges behov. Og så skal kommunerne komme op med nogle gode alternativer. Det er de simpelthen nødt til, for der er ikke penge til at forsætte med dyre institutionsanbringelser i de tilfælde, hvor det ikke er den optimale løsning. Og det er jo ikke kun døgninstitutionernes skyld. Det er sådan, systemet er skruet sammen nu, og det er også kommunerne, der ikke har været klar med gode alternativer til institutionsanbringelserne. Det kræver gode boliger og mulighed for at indsætte massiv støtte."

¹⁵ Se afsnit 4.5, herunder figur 4.14 og 4.15.

3.3.4 Eget værelse som sidste mulighed for samarbejde med den unge

Kommunerne er blevet spurgt om, hvorvidt de anvender anbringelsesformen eget værelse som sidste alternativ. Det vil sige som en sidste mulighed for at fastholde kontakten til og opretholde et samarbejde med den unge. 25 procent af kommunerne oplyser, at det gør de i vanskelige sager, hvor andre relevante muligheder vurderes at være udtømte. Derudover svarer 53 procent af kommunerne, at de har benyttet eget værelse som sidste alternativ, men dog sjældent. Dermed er det kun 21 procent af kommunerne, der helt afviser, at benytte eget værelse som sidste alternativ, *jf. tabel 3.1.*

Tabel 3.1 Benyttelse af eget værelse som sidste alternativ

	Antal	Pct.
Ja	21	26
Ja, men sjældent	43	53
Nej	17	21
I alt	81	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Note: 21 kommuner har ikke besvaret spørgsmålet.

Andelen af kommuner, der har benyttet sig af at anbringe unge på eget værelse som sidste alternativ, skal ifølge kommunerne ikke ses som et tegn på, at kommunerne opgiver at gøre noget for den unge. Kommunerne fremhæver i deres bemærkninger, at eget værelse kan være et godt (sidste) alternativ til en række sammenbrud i anbringelser, fordi det ofte er lettere at få den unge til at acceptere denne anbringelsesform. I denne sammenhæng kan det at bevare en form for kontakt til den unge gennem en frivillig anbringelse i eget værelse med lejlighedsvis opsyn, ses som et bedre alternativ, end en række institutionsanbringelser, som den unge kontinuerligt forlader.

Sammenbrud i anbringelserne kan ofte være relateret til den unges manglende lyst til at have konstant opsyn. Her kan eget værelse være et godt kompromis for både den unge og kommunen. Også selv om det ikke er den optimale anbringelsesform i kommunens perspektiv, og at den unge slet ikke ønsker at være anbragt/i kontakt med kommunen:

"Der kommer ofte en periode, hvor den unge pludselig frasiger sig den tætte kontakt til voksne, og her er eget værelse et godt alternativ. Det er sådan, at flere unge efter flere års anbringelse føler sig parate til at afprøve deres egen selvstændighed og ansvar af."

"De unge fortæller selv, at de ikke kan fungere under opsyn 24 timer i døgnet, og at anbringelsesstedet har været for kontrollerende."

"Det kan være sidste udvej - for at forsat bevare kontakt med den unge og undgå, at de havner på gaden."

Eget værelse kan også være et sidste alternativ til et dyrt anbringelsesforløb, der ikke har ført til nogen forbedringer for den unge set med kommunens øjne, eller som er fejlslagen på grund af den unges uvilje mod at opholde sig på institutionen:

" Man kan spare penge og så lave noget ordentligt socialpædagogisk arbejde i forhold til at betale dyrt for et fejlslagent ophold på en institution. Det har vi eksempler på ved at tage børn hjem til eget værelse. Vi har mange 15-16-årige børn, der er anbragt på institution, men som er mere her i byen, end de er på opholdsstedet. Det må vi da forholde os til. Så har vi satset på at lave noget, der holder fagligt for dem her i kommunen, men hvor de bor på eget værelse. Men det er selvfølgelig ikke en løsning, der kan bruges til alle unge."

3.4 Årsager til at eget værelse ikke anvendes

De 9 kommuner der ikke anvender eget værelse til hverken anbringelse eller efterværn oplyser, at det blandt andet skyldes, at de ikke har unge i målgruppen, eller at de ikke råder over egne værelser i kommunen.

Kun to af de kommuner, der ikke anvender anbringelsesformen oplyser, at det er fordi, den ikke anses at opfylde kommunens overordnede målsætning i forhold til anbringelser, jf. tabel 3.2.

Tabel 3.2 Årsager til at eget værelse ikke anvendes

Kategori	Antal
Kommunen råder ikke over egne værelser, der er godkendt til anbringelse	5
Der er ingen unge i målgruppen for anbringelse på eget værelse	6
Kommunen anser ikke anbringelse på eget værelse som en anbringelsesform, der opfylder kommunens over	2
Kommunen har oplevet flere sammenbrud i anbringelse på eget værelse	0
Andet	1

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Note: Der har været mulighed for at angive flere svar.

3.5 Brugen af eget værelse fremover

Ifølge kommunernes egne forventninger vil eget værelse fremover blive benyttet i større udstrækning til anbringelse og efterværn end i dag. 44 procent af kommunerne svarer således, at de forventer at bruge eget værelse mere, mens 44 procent forventer et uændret forbrug. Kun 1 procent forventer at benytte eget værelse mindre i fremtiden, *jf. tabel 3.3.*

Tabel 3.3 Forventet fremtidigt forbrug

	Antal	Pct.
Mere	40	42
Mindre	1	1
Uændret	43	45
Ved ikke	11	12
I alt	95	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Note: 8 kommuner har ikke besvaret spørgsmålet

Blandt de kommuner, der forventer et øget forbrug af eget værelse, peges der på gode resultater med at benytte eget værelse, for eksempel i forhold til konflikthåndtering i hjemmet, og på at det i høj grad er en anbringelsesform, de unge selv efterspørger.

Andre kommuner giver udtryk for, at de gerne vil benytte eget værelse oftere, men ikke har flere egnede værelser til rådighed. Da kommunerne generelt ønsker at benytte værelser i egen kommune, kan de fysiske rammer være afgørende for, hvor ofte anbringelsesformen benyttes. Også mangel på uddannet personale, som kan støtte de unge, kan betyde at kommunerne ikke forventer at benytte eget værelse oftere:

"Hvis vi kigger ud på feltet af unge, der ville nyde godt af komme på eget værelse i vores regi, så er der langt flere. Men det er også et organisatorisk problem. Vi har ikke altid ressourcerne til at levere den støtte, der skal til for, at det er succesfuldt. Men rent økonomisk er det jo en kæmpe fordel, og fagligt kan vi bare se, at vi kan gøre det bedre for rigtig mange."

Nogle kommuner forventer, at deres præventive indsats i forhold til for eksempel konflikthåndtering i hjemmet og misbrugsproblemer generelt set vil betyde færre anbringelser, og at dette muligvis vil få en afsmittende effekt også på antallet af anbragte på eget værelse.

4 Profil af unge på eget værelse

I dette kapitel bliver der tegnet en profil af unge under 18 år anbragt på eget værelse og 18-22-årige med ophold i eget værelse som led i efterværn. Profilen tegnes ud fra kommunernes besvarelser af undersøgelsens sagsspecifikke spørgeskemaer, der er en stikprøve af alle anbragte på eget værelse. Men beskrivelserne suppleres også, hvor det er relevant, med landsdækkende oplysninger fra Ankestyrelsens anbringelsesstatistik.

Flest 17-årige piger er anbragt på eget værelse. I langt de fleste tilfælde var det konflikter og voldsom disharmoni i hjemmet, der medvirkede til anbringelsen på eget værelse.

For halvdelen af de unge *under* 18 år var der tale om en førstegangsanbringelse. Hvor det ikke var tilfældet, kom den unge oftest fra en tidligere anbringelse i et socialpædagogisk opholdssted eller på en døgninstitution. Lidt over halvdelen af de unge *over* 18 år flyttede til en anden anbringelsestype i forbindelse med overgangen til efterværn. Flest af dem flyttede også fra socialpædagogiske opholdssteder eller døgninstitutioner, mange som led i et naturligt forløb.

70 procent af de unge under 18 år var under uddannelse, mens det var tilfældet for 65 procent af de unge over 18 år med ophold i eget værelse som led i efterværnsindsatsen.

Profil af en ung på eget værelse

Den typiske unge på eget værelse er

- En pige på 17 år.
- Førstegangsanbragt.
- Anbringelsen er sket på eget initiativ på grund af konflikter i hjemmet.
- Pigen er under uddannelse.
- Hun bor i en etværelses lejlighed.

4.1 Alder og køn

4.1.1 Flest 17-årige har ophold på eget værelse

58 procent af de 260 unge som kommunerne har udfyldt individuelle skemaer for, var unge i alderen 15 – 17 år anbragt på eget værelse pr. 1. marts 2011. 42 procent var 18-22-årige unge med ophold i eget værelse som led i efterværn.

Halvdelen af alle unge på eget værelse var 17 år, 6 procent var 16 år og 2 procent var 15 år. 27 procent alle unge på eget værelse var 18 år og havde ophold i eget værelse

som led i efterværn, 8 procent var 19 år, mens 8 procent var mellem 20 og 22 år, *jf. tabel 4.1.*

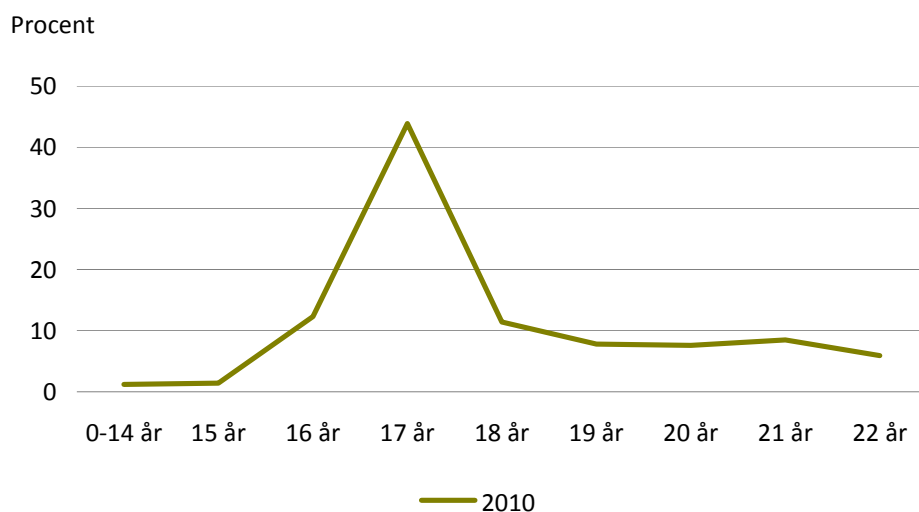
Tabel 4.1 Aldersfordeling (stikprøve), unge på eget værelse

Alder	Antal	Procent
15 år	6	2
16 år	15	6
17 år	129	50
<i>I alt 15-17 år</i>	<i>150</i>	<i>58</i>
18 år	71	27
19 år	21	8
20 år	8	3
21 år	5	2
22 år	5	2
<i>I alt 18-22 år</i>	<i>110</i>	<i>42</i>
I alt	260	158

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2 og 3, se bilag 2.

At flest 17-årige har ophold i eget værelse ses ligeledes i Ankestyrelsens anbringelsesstatistik. Ultimo 2010 var 44 procent af dem, der var anbragt på eget værelse 17 år. 12 procent var 16 år og 11 procent var 18 år, *jf. figur 4.1.*¹⁶

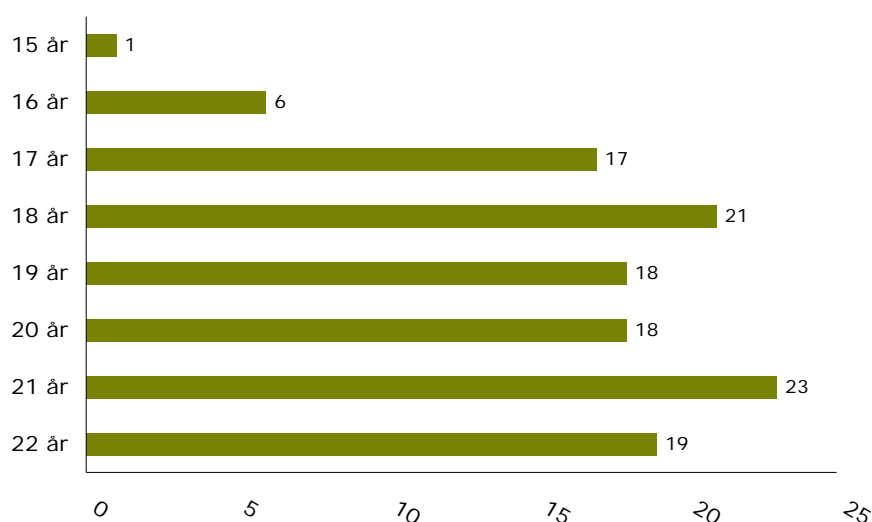
¹⁶ Der skal tages forbehold for, at kommunerne er blevet bedt om at udfylde to spørgeskemaer for anbragte på eget værelse og to for unge med ophold i eget værelse som led i efterværn. Se mere under beskrivelsen af metode.

Figur 4.1 Andel anbragte/i efterværn på eget værelse fordelt på alder ultimo 2010

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende.

Figur 4.2, der er uarbejdet på baggrund af Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, viser hvor stor en andel unge på eget værelse udgør i forhold til alle anbragte og unge med døgnophold i efterværn i samme aldersgruppe. 17 procent af alle 17-årige, der var anbragt i 2010 var anbragt på eget værelse. 6 procent af alle anbragte 16-årige var på eget værelse, mens det kun var én procent af de 15-årige.

Figur 4.2 Andel anbragt på eget værelse i forhold til alle anbragte/efterværn i aldersgruppen, 2010

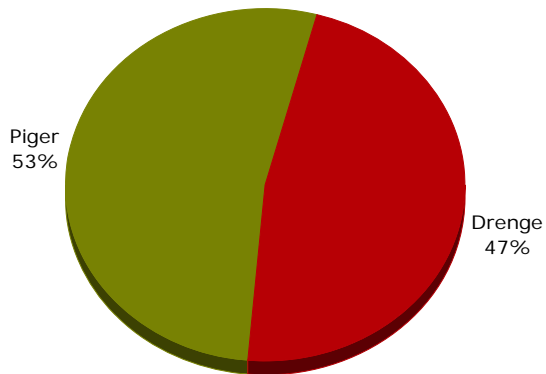
Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende

Eget værelse bliver anvendt lidt hyppigere til 18-22-årige med ophold i eget værelse som led i efterværn. 21 procent af alle 18-årige havde ophold i eget værelse som led i efterværn i 2010, mens det var tilfældet for 18 procent af de 19 og 20-årige. 23 procent af alle 21-årige og 19 procent af alle 23-årige, havde ophold i eget værelse som led i efterværn.

4.1.2 Flere piger er anbragt eller i efterværn på eget værelse

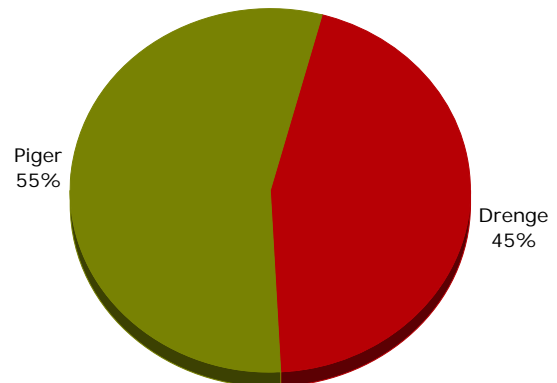
Flere piger end drenge er anbragt på eget værelse. I undersøgelsens stikprøve er 53 procent af de unge under 18 år, der pr. 1. marts 2011 var anbragt på eget værelse, piger og 47 procent drenge, jf. figur 4.3 og 4.4.

Figur 4.3 Unge under 18 år anbragt i eget værelse fordelt på køn

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2.

Figur 4.4 Unge over 18 år i efterværn på eget værelse fordelt på køn

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 3, se bilag 2.

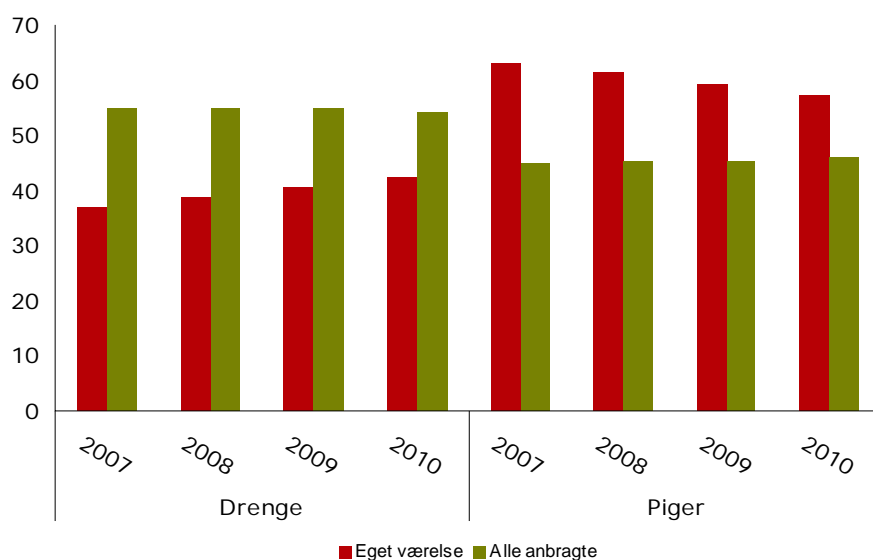
Tilsvarende var 55 procent af de unge over 18 år, der havde ophold på eget værelse som led i efterværn piger, mens 45 procent var drenge.

Denne tendens ses også på landsplan i Ankestyrelsens anbringelsesstatistik. I 2010 var 57 procent af alle 15-17-årige¹⁷ anbragte på eget værelse piger, mens 43 procent var drenge.

I forhold til alle anbragte – uanset anbringelsessted - i aldersgruppen 15-17 år, er der flere 15-17 årige drenge, som er anbragt end piger. I 2010 var 54 procent af alle anbragte i alderen 15-17 år således drenge, mens 46 procent var piger. Det understreger yderligere tendensen til, at piger er overrepræsenteret på eget værelse, *jf. figur 4.5*.

¹⁷ Da stikprøven alene omfatter 15-17-årige og da dette er den primære målgruppe (aldersmæssigt) for eget værelse, sammenlignes med samme aldersgruppe på landsplan.

Figur 4.5 15-17-årige anbragt på eget værelse og alle anbragte fordelt på køn, ultimo 2007-2010

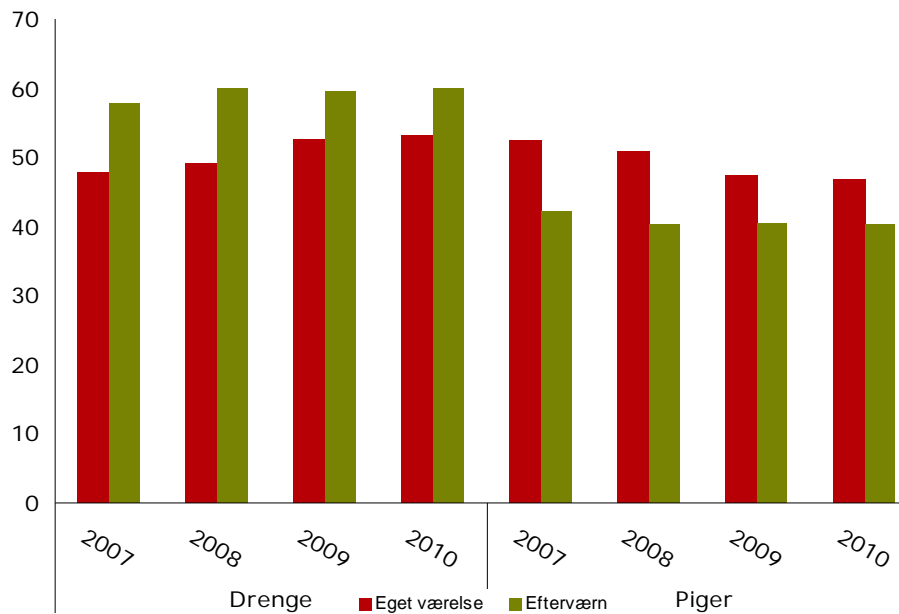

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende

I perioden 2007-2010 ses der en stigning i andelen af drenge anbragt på eget værelse. I 2007 var 37 procent af alle 15-17-årige anbragt på eget værelse drenge. I 2010 udgjorde drenge på eget værelse 43 procent.

Tendensen ses også for unge over 18 år, der har ophold i eget værelse som led i efterværn. I 2007 var 48 procent af de unge, der havde ophold i eget værelse som led i efterværn drenge. I 2010 udgjorde drenge 53 procent af de unge i efterværn på eget værelse, jf. figur 4.6.

Figur 4.6 Procentandel af unge over 18 år på eget værelse og alle i efterværn fordelt på køn, ultimo 2007-2010

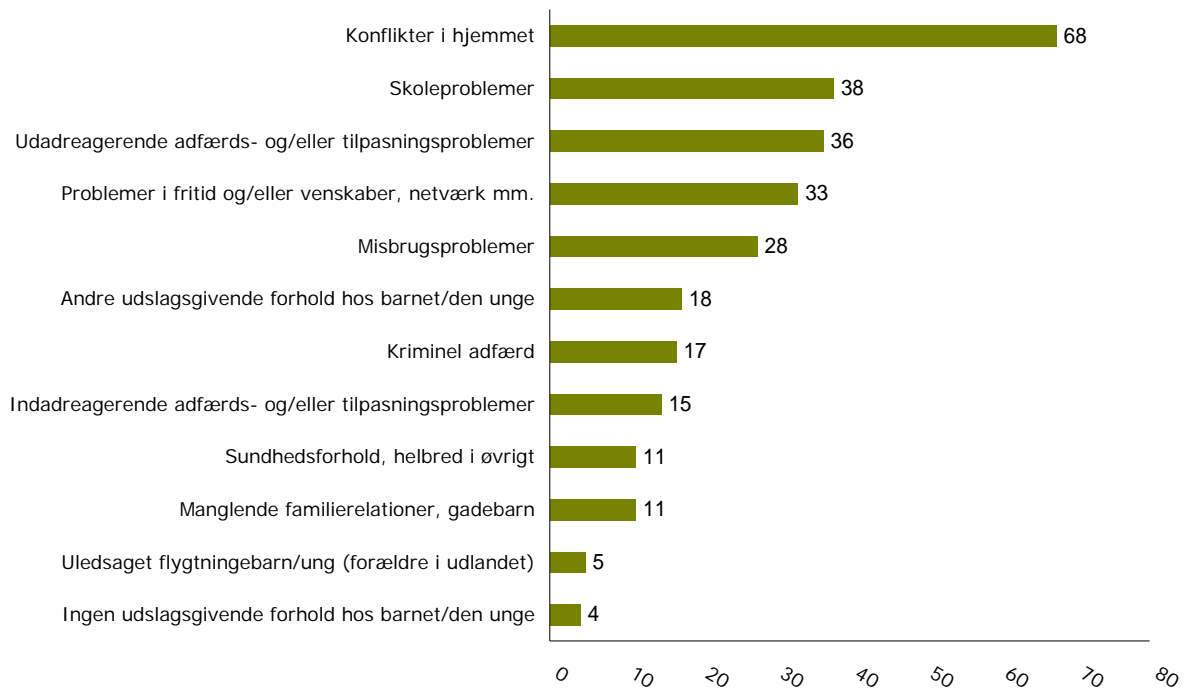
Kilde: Stikprøve, spørgeskema 3, se bilag 2.

Langt flere drenge end piger er i efterværn. I 2010 var 60 procent af alle unge i efterværn drenge, mens 40 procent var piger, *jf. figur 4.6.*

4.2 Den unges og familiens problemer

4.2.1 Problemer hos anbragte unge under 18 år

Voldsomme konflikter i hjemmet er det hyppigste problem for de unge, der pr. 1. marts 2011 var anbragt på eget værelse. 68 procent af de unge er blandt andet anbragt på grund af konflikter i hjemmet. 38 procent har skoleproblemer, 36 procent har udadreagerende adfærd og/eller adfærdsproblemer, og 33 procent har problemer i fritiden, med venskaber eller netværk. 28 procent har misbrugsproblemer, *jf. figur 4.7.*

Figur 4.7 Problemer hos unge anbragt på eget værelse

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2.

Note: Procenterne summer ikke til 100, da der har været mulighed for at angive flere svar.

For 18 procent er det andre årsager, der har været udslagsgivende for anbringelsen på eget værelse. Her bemærker kommunerne, at anbringelsen på eget værelse for nogle blandt andet er led i et naturligt udviklingsforløb:

"Før anbringelsen på eget værelse har den unge været anbragt i en plejefamilie. Anbringelsen på eget værelse er et led i overgangen til voksenlivet".

For andre unge har anbringelsen på eget værelse været en løsning efter et sammenbrud eller konflikter i tidligere anbringelse:

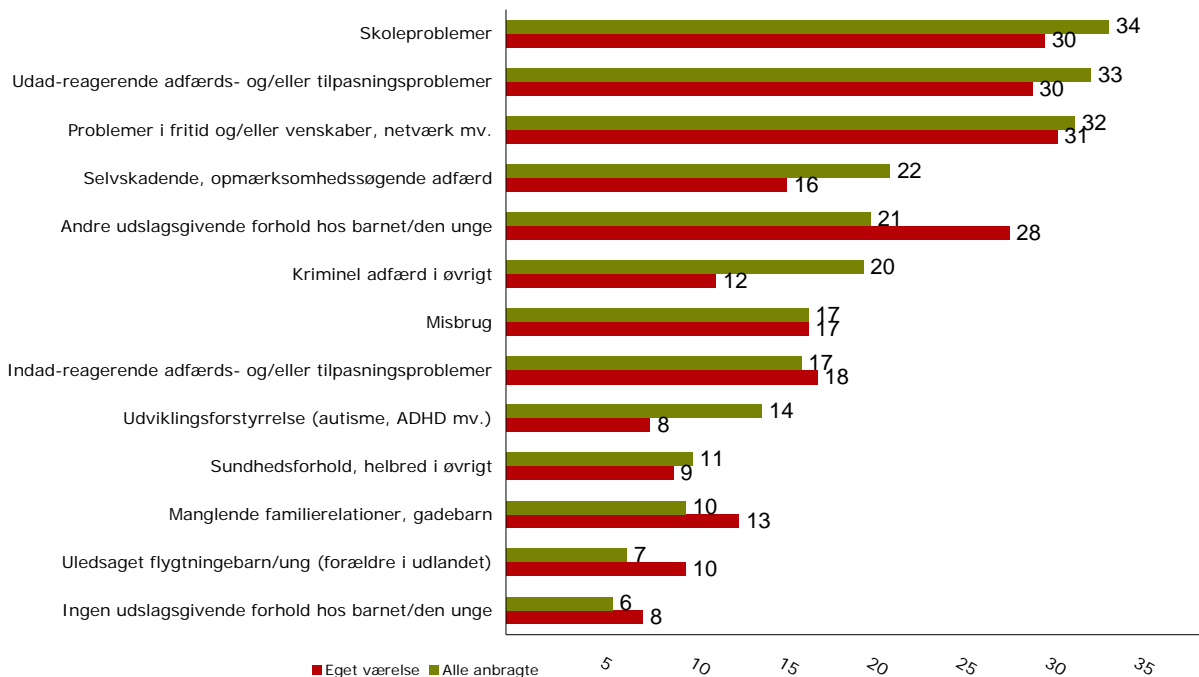
"Rømmede fra anbringelse og tog ophold på tilfældige adresser. Indledte tilfældige relationer".

"Konflikter med plejefamilien, som han boede i, inden han flyttede på eget værelse".

Flere kommuner nævner også psykiske lidelser hos den unge herunder angst afstedkommet af andre unge på det tidligere anbringelsessted. Desuden fremhæver flere kommuner, at de unges problemer hænger sammen med deres forældres alkoholmisbrug.

Ankestyrelsens anbringelsesstatistik indeholder oplysninger om udslagsgivende årsag til, at der er truffet afgørelse om anbringelse.¹⁸ I statistikken kan kommunerne ikke angive konflikter i hjemmet som en udslagsgivende årsag, hvilket sandsynligvis også er en af årsagerne til at kategorien "andre udslagsgivende årsager" udgør 28 procent for anbragte unge på eget værelse, *jf. figur 4.8*.

Figur 4.8 Udslagsgivende årsager hos den unge til at der er truffet afgørelse om anbringelse, førstegangsanbringelser 2010

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende

Note: Procenterne summer ikke til 100, da der har været mulighed for at angive flere svar.

I Ankestyrelsens anbringelsesstatistik ses samme tendenser som i undersøgelsen, hvis der ses bort fra at konflikter i hjemmet ikke var en mulig kategori ved indberetning til statistikken. Skoleproblemer, udad-reagerende adfærds- og/eller tilpasningsproblemer samt problemer i fritiden og/eller med venskaber er de hyppigste årsager til anbringelse på eget værelse, men også det hyppigste problem for alle anbragte i samme aldersgruppe.

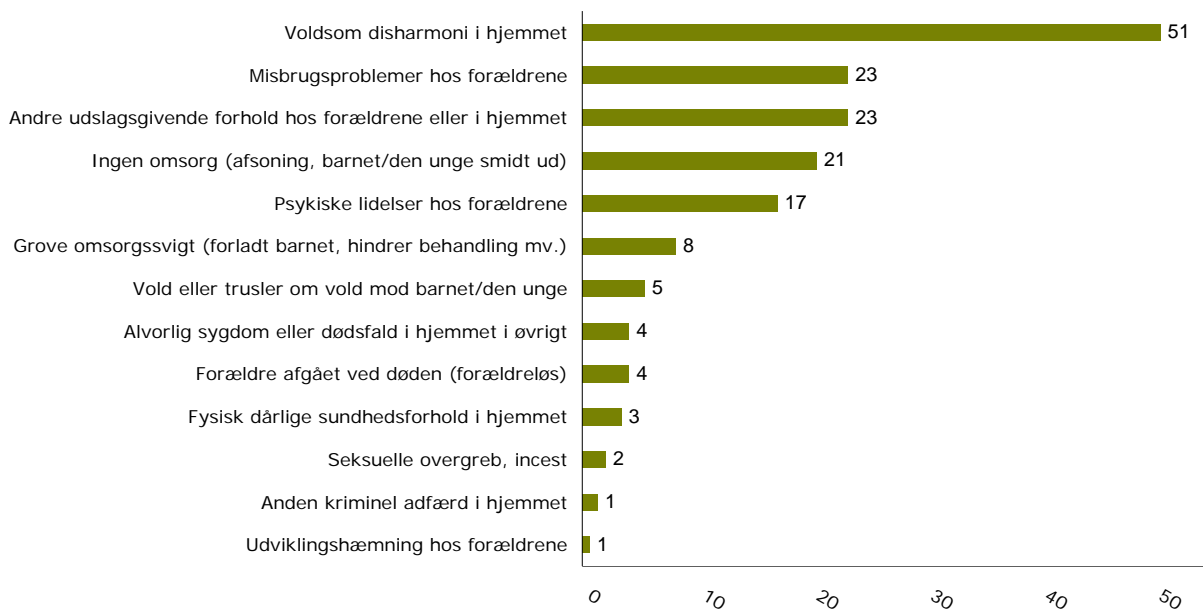
¹⁸ Ved udtræk fra Ankestyrelsens anbringelsesstatistik er der taget udgangspunkt i førstegangsanbringelser i 2010, og således ikke unge, der har været igennem et langt anbringelsesforløb. Dette er gjort for i højere grad at kunne sammenhold med kommunernes besvarelser. Når sagsbehandleren udfylder spørgeskemaerne må det forventes at de har den aktuelle handleplan i baghovedet, og ikke en afgørelse truffet for mange år siden.

For anbragte på eget værelse er manglende familierelationer, uledsaget flygtningebarn med flere oftere årsag til anbringelsen end for den samlede gruppe af anbragte.

Problemer i forhold til forældre og/eller hjemmet

I halvdelen af alle sager i stikprøven er voldsom disharmoni i hjemmet årsag til, at den unge er anbragt på eget værelse, mens der i knap hver fjerde sag er tale om misbrugsproblemer hos forældrene.

Figur 4.9 Problemer hos forældremyndighedsindehaver/i hjemmet

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2.

Note: Procenterne summer ikke til 100, da der har været mulighed for at angive flere svar.

I hver fjerde sag har kommunerne angivet, at der er andre udslagsgivende forhold hos forældrene eller i hjemmet, der har været centrale. Her bemærker en af kommunerne følgende:

"Veluddannede forældre, som ikke magter den unge i hjemmet. Anbringelsen blev blandt andet iværksat for at genopbygge relationen".

Derudover nævnes manglende familie, herunder forældre i udlandet og uledsaget flygtningebarn, eventuelt kombineret med problemer som det tilbageværende netværk ikke kan håndtere:

"Moderen er død. Stedfaderen har adopteret, men den unges problemer er for omfattende til, at han magter omsorgsopgaven".

"Mor er død, har fået kontakt til far, der ikke ønsker at den unge bor hos ham".

I flere sager nævnes problemer i forbindelse med skilsmisse blandt andet:

"Forældrene har haft en konfliktfyldt skilsmisse, og har ikke kunnet samarbejde efterfølgende".

Fængselsophold og andre sociale problemstillinger nævnes også:

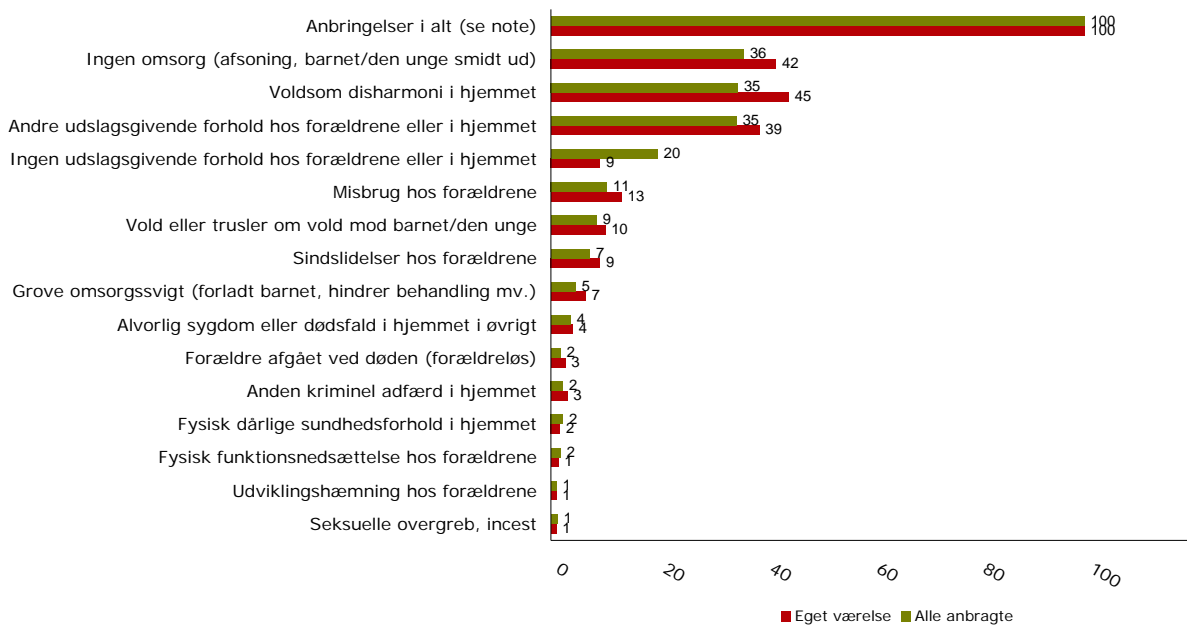
"Faren blev sat ud af sin bolig af fogeden".

"Mor bor på gaden i en storby. Om sommeren går hun på landevejene som landevejsridder".

De tendenser, der ses i undersøgelsen om problemer i familien eller i hjemmet, bekræftes i Ankestyrelsens anbringelsesstatistik.

I 45 procent af de nye afgørelser, der blev truffet om anbringelse på eget værelse i 2010, var voldsom disharmoni i familien blandt andet årsag til, at der blev truffet afgørelse om anbringelse på eget værelse. Ses der på alle anbragte i samme aldersgruppe var dette tilfældet for 35 procent. I 42 procent af afgørelserne, der blev truffet om anbringelse på eget værelse var årsagen manglende omsorg, mens forældrenes misbrugsproblemer i 13 procent var udslagsgivende for afgørelsen om anbringelse på eget værelse. Dermed er voldsom disharmoni i hjemmet og manglende omsorg oftere udslagsgivende årsager til anbringelsen, når der er tale om anbringelse på eget værelse, *jf. figur 4.10.*

Figur 4.10 Udslagsgivende årsag hos forældre eller i hjemmet til at der er truffet afgørelse om anbringelse, 2010

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende

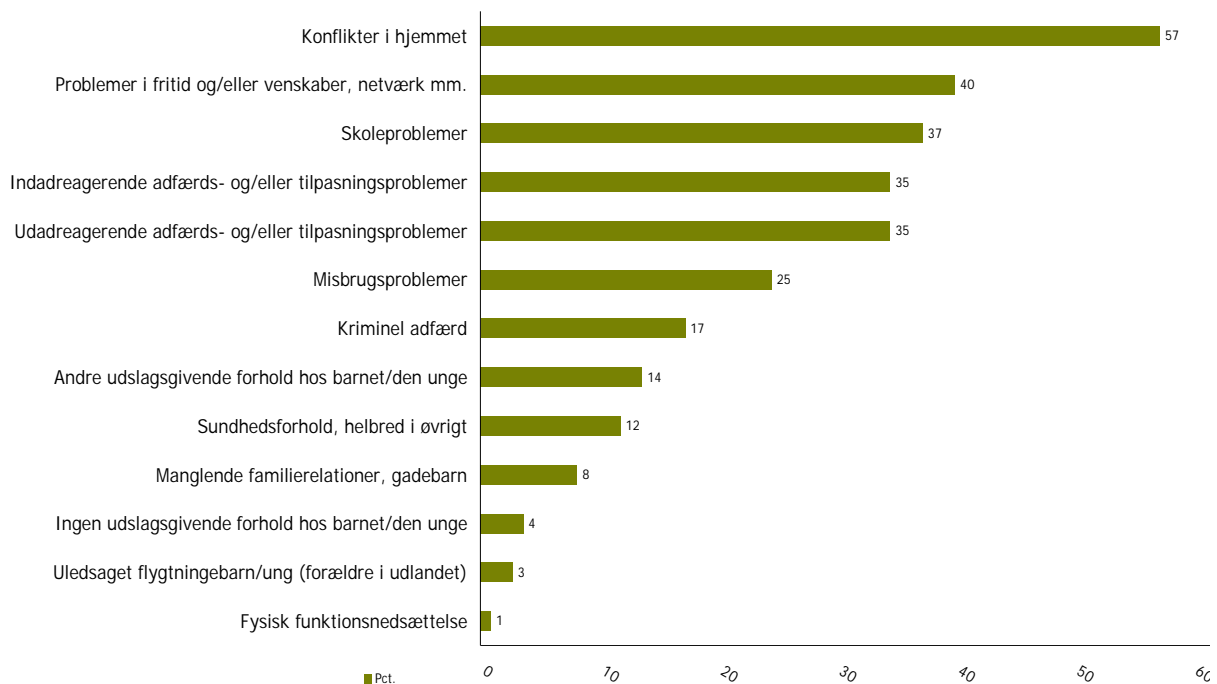
Note: Procenterne summer ikke til 100, da der har været mulighed for at angive flere svar.

Note: Ved indberetning til statistikken har det også været muligt at angive årsagerne: Ungdomssanktion, sprogproblemer, udviklingshæmmet, sindslidelse og fysisk funktionsnedsættelse. Kun få eller ingen på eget værelse har angivet en af disse årsager, hvorfor kategorierne ikke er med i figuren.

4.2.2 Problemer hos unge over 18 år (efterværn)¹⁹

Alle unge, der har ophold i eget værelse som led i efterværn var anbragt før de fyldte 18 år og overgik til efterværn. For dem er den hyppigste årsag til, at de blev anbragt ligeledes konflikter i hjemmet. 57 procent af de unge har problemer med konflikter i hjemmet. 40 procent har problemer i fritiden, med venskaber eller netværk og 37 procent har skoleproblemer. 35 procent har problemer i forhold til udad-reagerende adfærd og/eller tilpasningsproblemer. Andre 35 procent har problemer i forhold til indad-reagerende adfærd og/eller tilpasningsproblemer. Hver fjerde har misbrugsproblemer.

¹⁹ Ankestyrelsens anbringelsesstatistik indeholder ikke oplysninger om udslagsgivende årsager hos den unge, forældrene og/eller i hjemmet for unge over 18 år, derfor bliver der ikke draget parallel til statistikken i dette afsnit.

Figur 4.11 Problemer hos unge i efterværn på eget værelse

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2.

Note: Procenterne summer ikke til 100, da der har været mulighed for at angive flere svar.

I 14 procent af sagerne er angivet andre udslagsgivende årsager. Her bemærker en kommune, at der blandt andet kan være tale om begyndende psykiske problemer:

"Mor i langvarig terminalfase - spinkelt netværk - begyndende psykisk sygdom hos den unge. Har haft alt for meget voksenansvar på sig under sin opvækst samt i forbindelse med mors langvarige kræftsygdom. Efter mors død, hvor sorgreaktionen til dels er blevet udskudt, oplever den unge nu reaktion på alle de svære ting, der er blevet skubbet i baggrunden".

Derudover nævner andre kommuner diagnosticerede psykiske problemer, herunder aspergers syndrom, borderline diagnose, psykiatriske vanskeligheder og depression. Nogle nævner problemer i relation til misbrug i barndommen blandt andet at den unge har været udsat for vold, at der er tale om følger efter seksuelle overgreb og følelsesmæssigt skadede unge.

Kommunerne nævner også problemer i relation til enkelte unges evner til at administrere deres egen økonomi og dårlig begavelse:

"Dårlig intelligens, har behov for hjælp til struktur, styring af økonomi, støtte til gennemførelse af uddannelse og praktik".

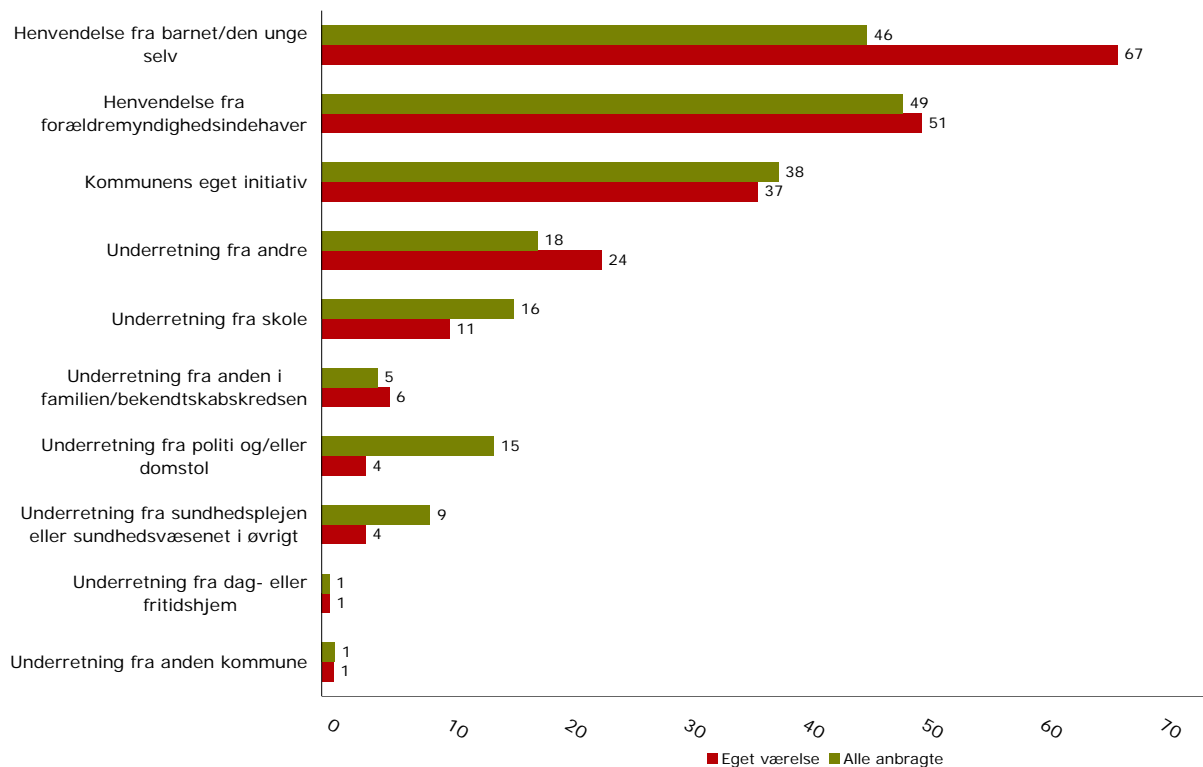
4.3 Forhold omkring anbringelsen

4.3.1 Anledning til afgørelse om anbringelse

Der kan være flere grunde til, at kommunerne igangsætter en børnefaglig undersøgelse af en ung, som fører til en anbringelse.

Ankestyrelsens anbringelsesstatistik viser, at ved anbringelser af unge (15 – 17-årige) på eget værelse bliver sagen hyppigere end ved andre anbringelser rejst på baggrund af, at den unge selv har henvendt sig til kommunen. I 2010 var 67 procent af de sager, hvor den unge blev anbragt på eget værelse således blevet rejst på baggrund af, at den unge selv havde henvendt sig. I forhold til alle afgørelser om anbringelse af unge i aldersgruppen 15-17 år var tallet 46 procent, *jf. figur 4.12*.

Figur 4.12 Anledninger til afgørelse om anbringelse 2010, alle afgørelser og afgørelse om førstegangsanbringelse på eget værelse

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende

Note: Procenterne summer ikke til 100, da der har været mulighed for at angive flere svar.

I 51 procent af de afgørelser, hvor den unge flyttede på eget værelse, var det en henvendelse fra forældremyndighedsindehaver, der medvirkede til at sagen om anbringelse blev rejst. Det samme var tilfældet i 49 procent af alle afgørelser om anbringelse af 15-17-årige.

I 37 procent af afgørelserne om anbringelse på eget værelse var sagen rejst på kommunens eget initiativ, det vil sige gennem en undersøgelse af den unge eller eventuelle søskendes forhold. Det svarer nogenlunde til det niveau, der ses i alle afgørelser, hvor den unge er 15-17 år. 38 procent af alle afgørelser i aldersgruppen blev rejst på kommunens initiativ.

4.4 Uddannelse og beskæftigelse

Det er forskelligt hvilke krav kommunerne stiller i forhold til uddannelse, når en ung er anbragt på eget værelse. I nogle kommuner er det for eksempel et krav, at den unge skal være under uddannelse, hvis den unge er anbragt på eget værelse:

"Vi anbringer kun på eget værelse i ungdomsboliger. Den unge skal være under uddannelse for at bo i boligen. Det betyder at alle unge, som kommunen anbringer på eget værelse, er vurderet til at være uddannelsesparate. De unge ved godt, at hvis de skal være i det her regi, så skal de påbegynde en ungdomsuddannelse".

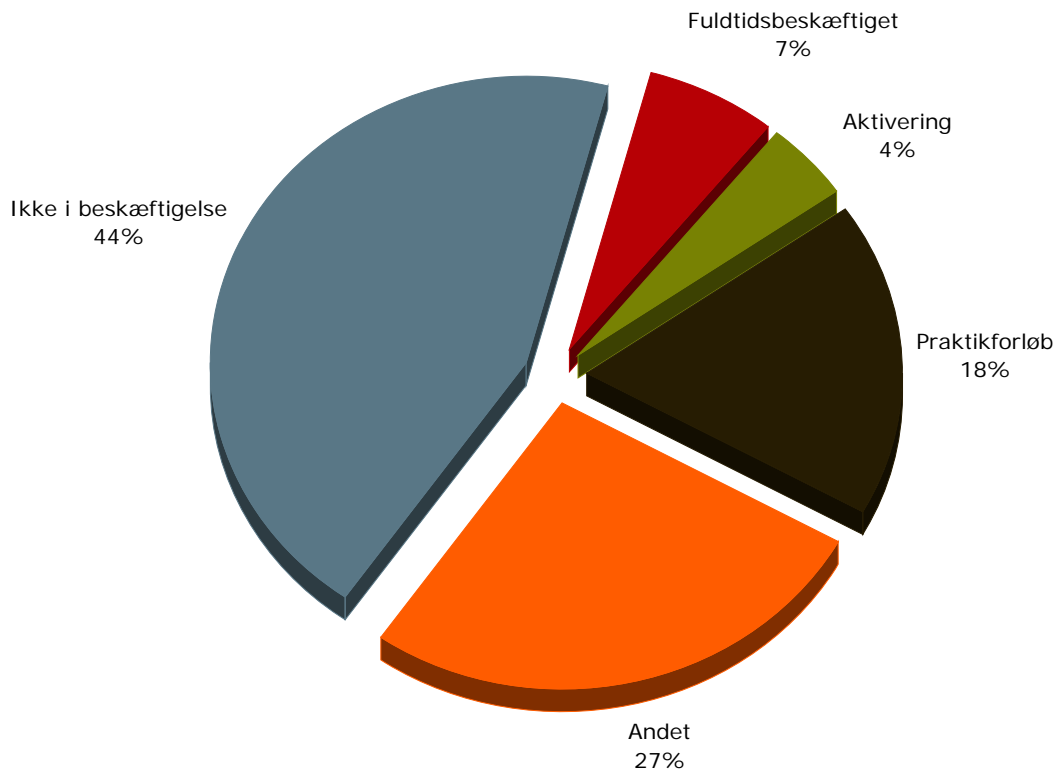
4.4.1 Uddannelse og beskæftigelse - anbragte unge under 18 år

70 procent af de unge, der var anbragt på eget værelse pr. 1. marts 2011 var under uddannelse, mens 30 procent ikke var under uddannelse. Til sammenligning er 92 procent af alle 15-17-årige i hele landet under uddannelse.²⁰ 6 procent af de unge på eget værelse var både under uddannelse og i beskæftigelse. Her er der tale om praktikforløb og andre former for beskæftigelse.

Af de unge, der ikke var under uddannelse, var 44 procent heller ikke i beskæftigelse. 18 procent var i praktikforløb, 7 procent er i fuldtidsbeskæftigelse og 4 procent var i aktivering. 27 procent af de unge, der ikke var uddannelsessøgende var i andre former for beskæftigelse, *jf. figur 4.13.*

²⁰ Kilde: Uni-C. 15-17-årige under uddannelse er opgjort pr 30.9.2008.

Figur 4.13 Type af beskæftigelse for anbragte unge på eget værelse, der ikke er under uddannelse

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2.

I nogle af de tilfælde hvor de unge hverken er under uddannelse eller i beskæftigelse fortæller en kommune, at der er tale om unge i en overgangsfase:

"Vi har udviklet et meget konstruktivt samarbejde med boligforeningerne, der administrerer ungdomsboligerne således, at hvis vi har en ung, som vi vurderer godt kan gennemføre en uddannelse på lidt længere sigt, men lige pt. har nogle barrierer for at komme i gang, så er de fleksible, de lytter til vores faglighed og vores vurderinger".

Kommunen fortæller, at succes af en anbringelse på eget værelse i høj grad afhænger af, om kommunen formår at arbejde på tværs og samarbejde med uddannelsesinstitutionerne.

Ligeledes er det vigtigt at være opmærksom på, at de unge får de rigtige tilbud:

"Han havde en drøm om at blive mekaniker, og han startede på skolen. Der var så meget fravær i starten, så vi begynder at vække ham om morgenen og køre ham derud. På trods af det, så ender det med, at han ryger ud på grund af for meget fravær. Men efter noget tid, så får vi ham videre på en 3-årig HF. Det er bare det helt rigtige for ham. Nu har han lige afsluttet andet år, og det går rigtig godt. Han er sådan en typisk ung mand, der stjæl biler, da han boede i sin plejefamilie og som røg en smule hash".

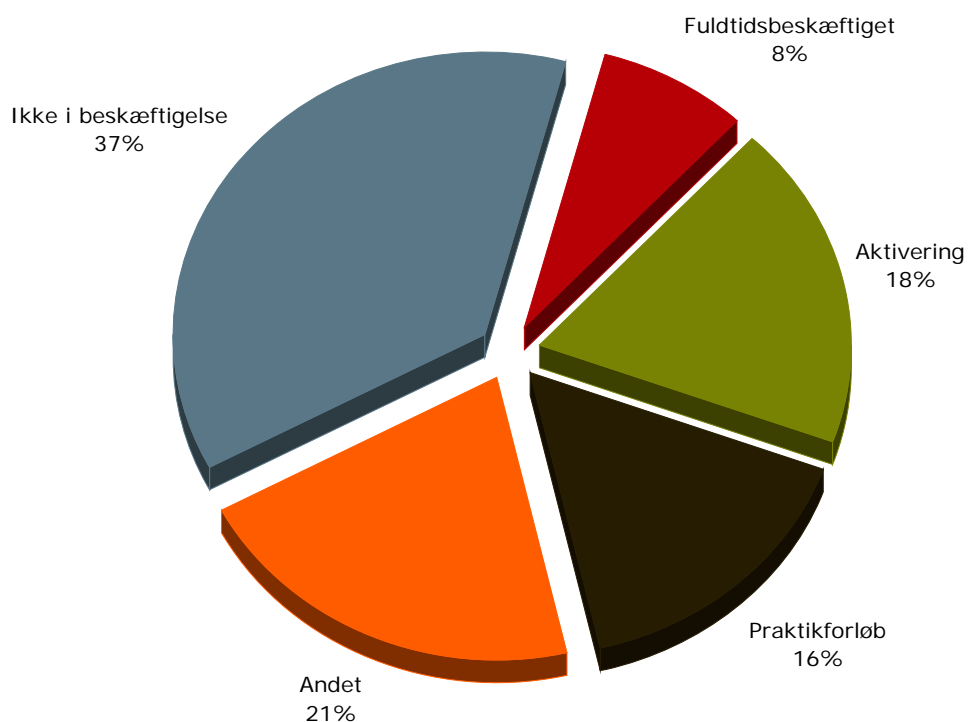
En anden kommune fortæller følgende om et velfungerende tilbud:

"Kommunen har et tilbud "sorte fingre", her møder underviseren op på værkstedet og underviser et par timer om formiddagen, for det kan de unge magte. Det er ikke den unge, der skal passe til tilbuddet, det er tilbuddet, der skal passe til den unge".

4.4.2 Uddannelse og beskæftigelse – unge i efterværn

65 procent af de unge over 18 år, der har ophold i eget værelse som led i efterværn, er under uddannelse, mens 35 procent ikke er under uddannelse.

For unge, der ikke er under uddannelse, ses nogenlunde de samme tendenser som for anbragte 15-17-årige. 37 procent var ikke i beskæftigelse, 16 procent var i praktikforløb, 8 procent var i fuldtidsbeskæftigelse og 18 procent var i aktivering. 21 procent af de unge, der ikke var uddannelsessøgende var i andre former for beskæftigelse, *jf. figur 4.15.*

Figur 4.14 Type af beskæftigelse for unge i efterværn, der ikke er under uddannelse

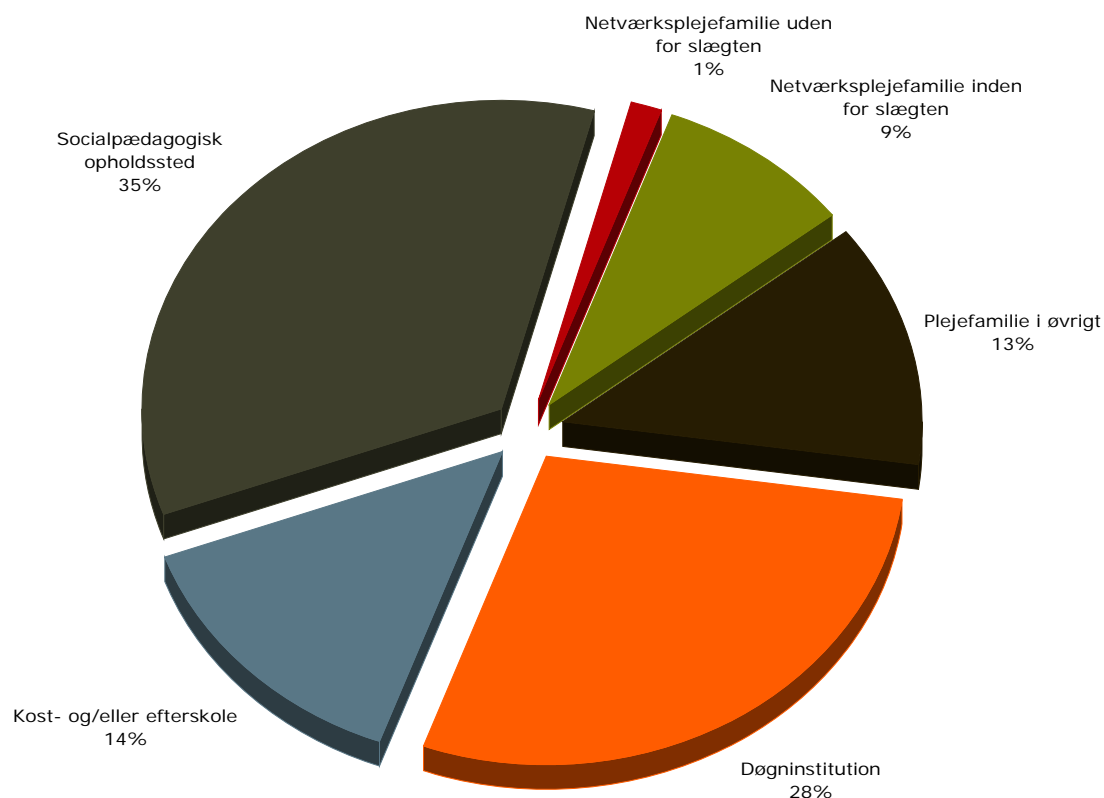
Kilde: Stikprøve, spørgeskema 3, se bilag 2.

4.5 Den unges forløb før eget værelse

4.5.1 Halvdelen af de anbragte på eget værelse kommer hjemmefra

For halvdelen af de unge under 18 år, der var anbragt på eget værelse pr. 1. marts 2011, er der tale om en førstegangsbekendtgørelse. Det vil sige, at den unge ikke har været anbragt uden for hjemmet umiddelbart inden anbringelsen på eget værelse.

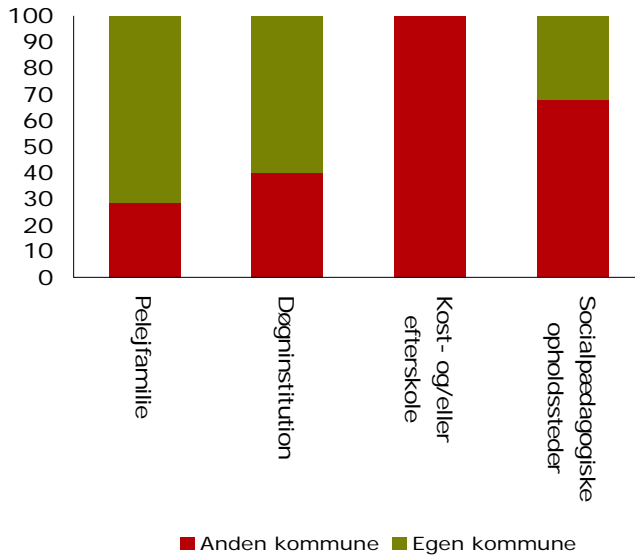
I de tilfælde, hvor den unge tidligere har været anbragt, var flest anbragt på socialpædagogiske opholdssteder og døgninstitutioner inden den aktuelle anbringelse på eget værelse. 35 procent af de unge var anbragt på socialpædagogiske opholdssteder, inden anbringelsen på eget værelse, og 25 procent var anbragt på døgninstitutioner. 24 procent var anbragt i plejefamilier, heraf var 1 procent i netværksplejefamilie uden for slægten, 9 procent i netværksplejefamilie inden for slægten og 13 procent i øvrige plejefamilier, *jf. figur 4.15*.

Figur 4.15 Anbringelsessteder før eget værelse, anbragt under 18 år

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2.

For 55 procent af de børn og unge, der tidligere havde været anbragt, foregik anbringelsen i en anden kommune. Alle anbringelser, der tidligere havde fundet sted på kost- og/eller efterskole, fandt sted i en anden kommune. 68 procent af anbringelserne på socialpædagogiske opholdssteder var i en anden kommune, mens det var tilfældet for 40 procent af anbringelserne på døgninstitutioner. Knap en tredjedel af anbringelserne i plejefamilier fandt sted i en anden kommune, *jf. figur 4.16.*²¹

²¹ Plejefamilier dækker netværksfamilie inden for slægten og plejefamilier i øvrigt. Ingen var anbragt i netværksfamilie uden for slægten i en anden kommune.

Figur 4.16 Anbragte på eget værelse, tidligere anbringelsessted og kommune

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2.

19 procent af de børn og unge, der pr. 1. marts 2011 var anbragt på eget værelse, har været hjemgivet fra tidligere anbringelse før anbringelsen på eget værelse.

Det svarer nogenlunde til den tendens, der ses i Ankestyrelsens anbringelsesregister. I perioden 2007-2010 var 17 procent af alle nye afgørelser, hvor den unge efterfølgende fik ophold i eget værelse, genanbringelser.

Flere afgørelser om anbringelse på eget værelse er genanbringelser i forhold til alle afgørelser om anbringelse. 10 procent af alle afgørelser om anbringelse i perioden 2007-2010 var genanbringelser.²² En af årsagerne til dette er, at det især er unge mellem 15 og 17 år, der bliver genanbragt, samtidig er det især de 17-årige, der anbringes på eget værelse.

At flere anbringelser på eget værelse er genanbringelser hænger sammen med de fordele kommunerne fremhæver ved anbringelse på eget værelse. Kommunerne nævner blandt andet, at det er nemmere at motivere den unge til anbringelse på eget værelse, og at eget værelse er en god anbringelsesform i de tilfælde, hvor der er sket sammenbrud i en anbringelse, fordi den unge ikke kan tilpasse sig på opholdsstedet *jf. afsnit 3.1*.

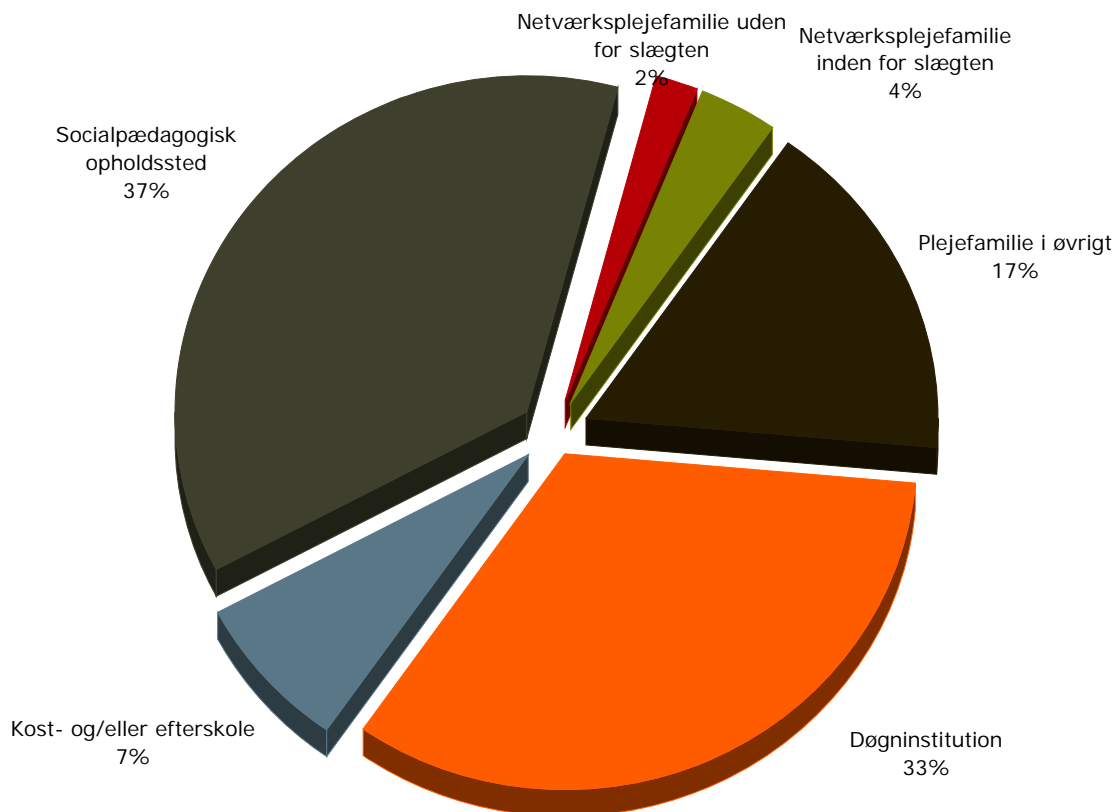
²² Her er der tale om antal genanbringelser, et barn/unge kan godt være genanbragt flere gange.

4.5.2 Halvdelen flytter først på eget værelse, når de fylder 18 år

Lidt over halvdelen af de unge, der pr. 1. marts 2011 havde ophold i eget værelse som led i efterværn flyttede fra en anden anbringelsestype i forbindelse med overgangen fra anbringelse til efterværn. Den anden halvdel blev boende på eget værelse, hvor de unge var anbragt forud for det 18. år.

Flest flyttede fra socialpædagogiske opholdssteder og døgninstitutioner ved overgangen fra anbringelse til efterværn. 37 procent flyttede fra et socialpædagogisk opholdssted, mens 33 procent flyttede fra en døgninstitution. 23 procent flyttede fra plejefamilie til eget værelse, heraf flyttede 2 procent fra netværksplejefamilie indenfor slægten, mens 2 procent flyttede fra netværksplejefamilie uden for slægten. *jf. figur 4.17.*

Figur 4.17 Tidligere anbringelsestyper for unge, der er flyttet ved overgangen til efterværn

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 3, se bilag 2.

En del kommuner fortæller, at overgangen fra en anden anbringelsestype til eget værelse i forbindelse med effektivering af efterværn sker, fordi behovet for støtte har ændret sig eller som led i en naturlig udvikling:

"Fra døgninstitution, begrundet i behovet for at komme videre i tilværelsen. Udslusning fra anbringelsessted med støtte fra tidligere anbringelsessted. Den unge ønskede et andet miljø end institutionsmiljøet. Han ønskede at få sit eget".

"Som et led i en udslusningsplan. Hun havde været i en positiv udvikling og var klar til at stå mere på egne ben".

"Plejefamilie, herefter højskole og så eget værelse. Et led i udslusningen. Efter den unges eget ønske".

For andre unge skyldes flytningen til eget værelse, at den unge ikke trives i det tidligere anbringelsessted, eller at der ikke var nogen udvikling:

"Den unge kunne ikke længere være i sit opholdssted, da den unge ikke profiterede af opholdet".

"Flytningen til eget værelse sker på grund af at tidligere anbringelsessted ikke fungerede så godt"

"Den unge ville ikke blive i det tidligere anbringelsessted, da den unge havde angst blandt andet fremkaldt af de andre unge på anbringelsesstedet".

I nogle tilfælde var der også tale om at anbringelsesstedet ikke kunne rumme den unge, eller at en anbringelse for eksempel i en plejefamilie var brudt sammen.

44 procent af de unge, der flyttede til en ny anbringelsesform i forbindelse med overgangen til efterværn, var tidligere anbragt i en anden kommune.

For ni procent af de unge er anbringelsesstedet ændret i løbet af den periode, hvor de unge har været i efterværn. De unge flyttede fra døgninstitutioner, socialpædagogiske opholdssteder, kost- og/eller efterskoler samt plejefamilie.

Kommunerne fortæller, at flytningen blandt andet hænger sammen med naturlig og planlagt afslutning af skoleforløb, men også afbrudte skoleforløb:

"Den unge flyttede på eget værelse fordi pågældende måtte ophøre på kostskolen, hvor han var anbragt. Han havde været selvmordstruende og drukket for meget alkohol".

Enkelte kommuner fortæller, at flytningerne var foranlediget af, at et tilbud tættere på lokalmiljøet var mere nærliggende. Nogle fortæller, at flytningen til eget værelse var den unges eget ønske.

4.6 Ressourcer i den unges netværk

4.6.1 Netværk - unge under 18 år

Netværket omkring unge, der er anbragt på eget værelse er ofte enten spinkelt, ressourcesvagt eller ikke eksisterende, men nogle af de unge har et netværk, hvorfra de får støtte og opbakning i deres hverdag. Netværket er for eksempel venner, familie, lærer, frivillige kontakt familier mv.

Nogle kommuner fortæller, at forældrene igen er blevet ressourcepersoner i den unges liv og en del af deres netværk, efter at den unge er flyttet. Andre angiver, at forholdet til forældrene er ustabil og derfor ikke kan anses for at være en del af netværket omkring den unge. En del unge får også støtte fra anden familie end forældrene. Her er der tale om bedsteforældre, søskende, moster, faster og/eller onkel.

Derudover består de unges netværk også ofte af venner, veninder og/eller kærester, som støtter den unge. Det er ofte til stor gavn for den unge. En enkelt kommune stiller sig dog kritisk i forhold til kvaliteten af netværket:

"Den unge har masser af netværk, men om det er godt, det er spørgsmålet."

Andre unge har et netværk i kraft af aktiviteter i ungdomsboligen, en ungegruppe for anbragte og en pige-gruppe.

Et par kommuner nævner, at uledsagede flygtninge børn, der er anbragt på eget værelse, får støtte fra deres midlertidige forældremyndighedsindehaver og kontaktfamilier, som er tilknyttet via Dansk Røde Kors.

Flere unge har også et godt socialt netværk i skolen eller på andre uddannelsessteder. Her er det klassekammerater, lærere og studievejledere, der støtter den unge.

Men for en del af de unge er relationerne enten få og ustabile eller ikke eksisterende. I omkring 20 procent af de individuelle sager angiver kommunerne, at de unge ikke har noget netværk. Hertil bemærker nogle kommuner, at de sammen med den unge arbejder på at opbygge et bedre netværk.

4.6.2 Netværk for unge over 18 år

Manglende og spinkelt netværk er endnu mere udbredt problemstilling blandt de unge over 18 år i efterværn. Og netværket består af og til af venner med lignende problemstillinger:

"Netværk udover familie er sparsomt. Inden den unge flyttede i egen bolig, var han i misbrugsbehandling af flere omgange. Derfor er størstedelen af vennekredsen tilknyttet misbrugsmiljøet. Han arbejder på, at etablere en ny omgangskreds og har en enkelt barndomsven, som han tilbringer tid sammen med. De spiller primært computer."

Det tidligere anbringelsessted udgør oftere et netværk for unge over 18 år i efterværn, end for anbragte unge (under 18 år). Her er det tidligere pleje- og aflastningsfamilier, som støtter de unge i efterværn. Eller et netværk, som er opbygget blandt unge på et tidligere anbringelsessted og/eller efterskole.

Andre unge i efterværn har et godt netværk i form af kærester, forældre, bedsteforældre, søskende og anden familie, som støtter dem. Nogle har også skabt sig et netværk via fritidsinteresser.

Netværket er i nogle tilfælde også etableret i organiserede tilbud for unge anbragt på eget værelse og for unge med samme typer af problemer.

5 Retningslinjer og opfølgning

Dette kapitel belyser nogle forhold omkring kommunernes sagsbehandling i forhold til unge, som er anbragt eller er i efterværn på eget værelse. Herunder omfanget af tilsyn med den unge, opfølgning på handleplan, hvordan den unge er inddraget i beslutningen om at skulle bo på eget værelse, og hvilke målsætninger kommunerne forventer, der skal opnås ved anbringelsen/efterværnet.

5.1 Retningslinjer for brugen af eget værelse

De færreste kommuner har nedskrevne retningslinjer i forhold til at bruge eget værelse som anbringelsessted. 74 procent af kommunerne svarer, at de ikke har særlige retningslinjer, mens 26 procent har særlige retningslinjer, *jf. tabel 5.1*.

Tabel 5.1 Antal kommuner med nedskrevne retningslinjer for brugen af eget værelse i forhold til både anbringelse og efterværn

	Antal kommuner	Pct.
Ja, kommunen har nedskrevne retningslinjer	25	26
Nej, kommunen har ikke nedskrevne retningslinjer	71	74
I alt	96	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Enkelte kommuner nævner, at de har retningslinjer i forhold til eksempelvis godkendelse af boliger til eget værelse, men ikke egentlige nedskrevne retningslinjer for, hvornår man benytter eget værelse til anbringelse eller efterværn.

Kommunerne begrundet fraværet af nedskrevne retningslinjer med, at valg af anbringelsesform indgår som en del af den samlede visitation, når den unge bliver anbragt. Det er således en individuel vurdering fra sag til sag, der foretages af et visitationsudvalg eller lignende.

Flere kommuner giver dog udtryk for, at der i visitationsudvalgets arbejde ligger en række uskrevne retningslinjer. For eksempel om at den unge ikke må være stofmisbruger, eller at eget værelse kun benyttes, hvis det vurderes, at den unge selv kan klare at komme af sted om morgenen.

Nogle kommuner fremhæver, at brugen af eget værelse er en del af en overordnet strategi for anbringelser og derfor indgår i nogle nedskrevne strategiske overvejelser. For eksempel strategi om faseinddelt udvikling, hvor eget værelse ses som en naturlig overgang fra institutionsmiljøet til voksenlivet. Brugen af eget værelse skal være en del

af et udviklingsperspektiv, og den unge skal altså være i stand til at lære noget af at være anbragt på eget værelse.

Det kan ikke af undersøgelsen udledes, om kommunerne i større eller mindre grad har nedskrevne retningslinjer for brugen af eget værelse i forhold til brugen af andre anbringelsestyper.²³

5.1.1 Særlige forholdsregler ved misbrugsproblemer

46 procent af kommunerne svarer positivt på, at de tager særlige forholdsregler i forhold til at anbringe unge med misbrugsproblemer på eget værelse, *jf. tabel 5.2*.

Tabel 5.2 Antal kommuner, der tager særlige forholdsregler, når den unge har misbrugsproblemer

	Antal kommuner	Pct.
Ja, der tages særlige forholdsregler	43	46
Nej, der tages ikke særlige forholdsregler	51	54
I alt	94	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1.

Note: 2 kommuner har ikke besvaret spørgsmålet

Flere kommuner nævner, at de sjældent eller aldrig anbringer unge med misbrugsproblemer på eget værelse.

Hvis en ung anbringes på eget værelse med et kendt misbrugsproblem, stiller kommunerne i de fleste tilfælde krav om, at den unge modtager misbrugsbehandling. I nogle kommuner er det ikke et egentligt krav, men der gives tilbud om behandling eller kontakt til misbrugskonsulent, som skal forsøge at motivere den unge til at modtage behandling.

Enkelte kommuner stiller udover behandlingskrav også krav om, at den unge skal acceptere en fast kontaktperson.

Af øvrige forholdsregler nævner kommunerne

- daglig kontakt af støtteperson/udvidet opsyn med den unge
- prioritering af øvrige støtteforanstaltninger

²³ Frem til 1. januar 2011 var det et lovkrav, at alle kommuner skulle have sagsbehandlingsstandarder for fem væsentlige temaer i arbejdet med udsatte børn og unge. Ét af de temaer, hvor kommunerne skulle udarbejde særlige standarder, omhandler særlige forhold og indsatser for unge over 15 år. Selvom det ikke længere er et lovkrav, må det forventes, at alle kommuner har standarder for denne målgruppe.

- samarbejde på tværs af fagområder

Flere kommuner er opmærksomme på risikoen for, at den unges bolig kan blive samlingssted for misbrugere.

"Der bliver foretaget en konkret vurdering. Hvis vi skønner, at eget værelse vil blive omdannet til stof-bule, så finder anbringelsen på eget værelse ikke sted"

"Der foretages en vurdering af de unge af kommunens misbrugskonsulent, og så vidt muligt undgås det at anbringe de unge i boligområder, der er belastet af misbrug"

5.2 Retningslinjer for overgang til det 18. år

Unge under 18 år, som er anbragt uden for hjemmet, ophører med at være anbragt, når de fylder 18 år²⁴. Det kan være en stor omvæltning for en anbragt ung, som i en længere årrække har haft tæt kontakt til og er blevet hjulpet af de sociale myndigheder, at skulle stå på egne ben.

I denne undersøgelse svarer 47 procent af kommunerne, at de har retningslinjer for, hvordan anbragte unge forberedes på overgangen til voksenlivet. Lidt flere end halvdelen (53 procent) af kommunerne har ikke særlige retningslinjer herfor, *jf. tabel 5.3*.

Tabel 5.3 Antal kommuner med retningslinjer for, hvordan den unge forberedes på overgangen til det 18. år

	Antal kommuner	Pct.
Ja, har retningslinjer	41	47
Nej, har ingen retningslinjer	47	53
I alt	88	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1.

Note: 6 kommuner har ikke besvaret spørgsmålet

5.2.1 Afgørelse om efterværn inden det 18. år

Senest når den unge fylder 17½ år, skal kommunen efter servicelovens § 68, stk. 12 træffe en afgørelse om, hvorvidt en ung anbragt uden for hjemmet skal fortsætte med at modtage støtte efter det 18. år og i givet fald hvilken foranstaltning, der vil være den rette for den unge.

I 60 procent af de 144 sager vedrørende unge under 18 år, der indgår i spørgeskemaundersøgelsen, har kommunen på undersøgelsestidspunktet truffet

²⁴ Hvis den unge fortsat har behov for støtte, er der mulighed for eksempel at træffe afgørelse om, at den unge kan blive på anbringelsesstedet som led i efterværn.

afgørelse om, hvorvidt den unge har behov for at modtage støtte efter det 18. år. I 40 procent af sagerne har kommunen endnu ikke truffet en afgørelse, *jf. tabel 5.4*.

Tabel 5.4 Antal sager, hvor kommunen har truffet afgørelse om efterværn (for unge under 18 år anbragt på eget værelse)

	Antal sager	Pct.
Ja, der er truffet afgørelse om efterværn	58	40
Nej, der er ikke truffet afgørelse om efterværn	86	60
I alt	144	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2

Note: Spørgsmålet er besvaret for 144 sager, hvor en ung under 18 år er anbragt på eget værelse. At der ikke er truffet afgørelser i alle sager er ikke ensbetydende med, at kommunerne ikke overholder lovgivningen, idet flere af sagerne omhandler unge, som endnu ikke er fyldt 17½ år. Ankestyrelsen offentliggjorde i marts 2009 en praksisundersøgelse som viste, at ikke alle kommuner får truffet afgørelsen om efterværn, og at de ikke får truffet afgørelsen rettidigt.

To ud af tre unge anbragt på eget værelse fortsætter med at blive boende på eget værelse efter det 18. år som led i efterværn, *jf. tabel 5.5*.

Tabel 5.5 Antal sager, hvor den unge fortsætter med ophold på eget værelse efter det 18. år

	Antal sager	Pct.
Ja, den unge fortsætter	96	68
Nej, unge fortsætter ikke	45	32
I alt	141	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2

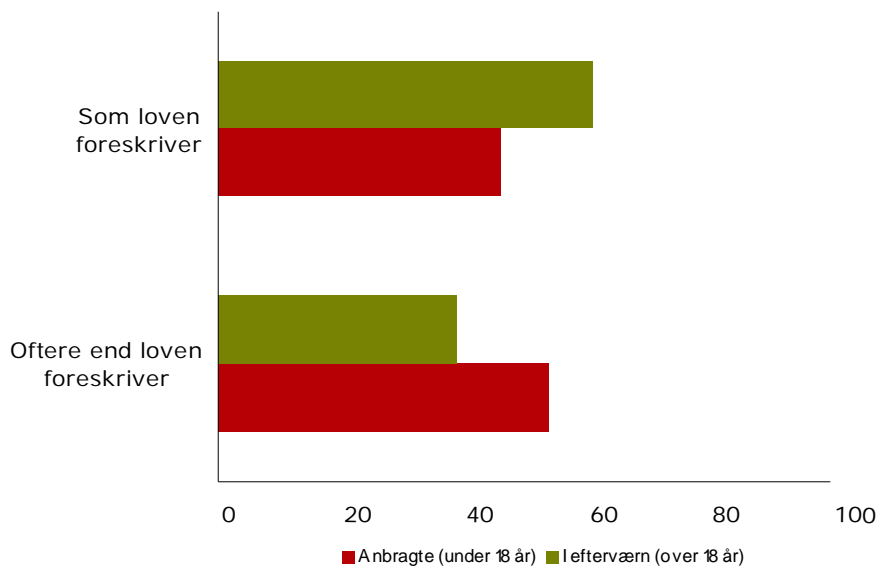
5.3 Tilsyn og opfølgning af unge på eget værelse

Der gælder samme regler for det personrelaterede tilsyn, uanset hvilken anbringelsestype et barn eller ung er anbragt i. Før 1. januar 2011 skulle kommunen foretage opfølgning af indsatsen over for barnet/den unge mindst én gang årligt. Efter 1. januar 2011 er tilsynet blevet skærpet, så der nu skal følges op to gange årligt.

Kommunerne fører et tættere tilsyn med unge under 18 år anbragt på eget værelse sammenlignet med unge over 18 år med ophold i eget værelse som led i efterværn. I halvdelen af de sager, som vedrører anbragte under 18 år, svarer kommunerne, at de fører tilsyn med den unge flere end to gange årligt. For unge over 18 år med ophold i

eget værelse som led i efterværnsindsats føres der tilsyn oftere end to gange årligt i 37 procent af sagerne, jf. figur 5.1.

Figur 5.1 Omfang af tilsynsbesøg af en myndighedsperson med den unge anbragt/i efterværn på eget værelse, procent

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2 og 3, se bilag 2

Note: Bygger på besvarelse af 136 sager om unge under 18 år anbragt på eget værelse og 102 sager om unge over 18 år med ophold på eget værelse som led i efterværn

De kommuner, som følger op flere end to gange årligt, er blevet bedt om at uddybe, hvor ofte opfølgningen foregår, og hvordan kontakten til den unge foregår.

Omfanget af opfølgning varierer fra to gange om dagen til fire gange årligt (udover de to lovpligtige tilsynsbesøg årligt). I de kommuner, som angiver, at der følges op ugentligt, er det typisk af den unges kontaktperson, der følger op, og som refererer til en socialrådgiver.

Kommunerne oplyser, at kontakten til den unge foregår på flere forskellige måder. Blandt andet via netværksmøder, opfølgning på uddannelse/praktikforløb, besøg hos den unge i hjemmet, telefonisk kontakt, samtaler på forvaltningen og mailkorrespondance. En enkelt kommune nævner, at de også følger op via kontakt til forældrene. Flere kommuner følger op, når der opstår et behov.

Kommunerne nævner samme omfang og kontaktform for tilsynsbesøg for de unge over 18 år. Også her er der unge, som via sin kontaktperson får besøg ugentligt.

"Den person, der er tilknyttet den unge, har både den støttende og praktiske funktion samt myndigheden. Der bliver derfor ført tilsyn ugentligt med den unge."

"Jeg mødes med drengen og hans kontaktperson og eventuelt også forældrene, når der er noget, vi skal lave aftaler om. Det sker ca. hver 2. måned."

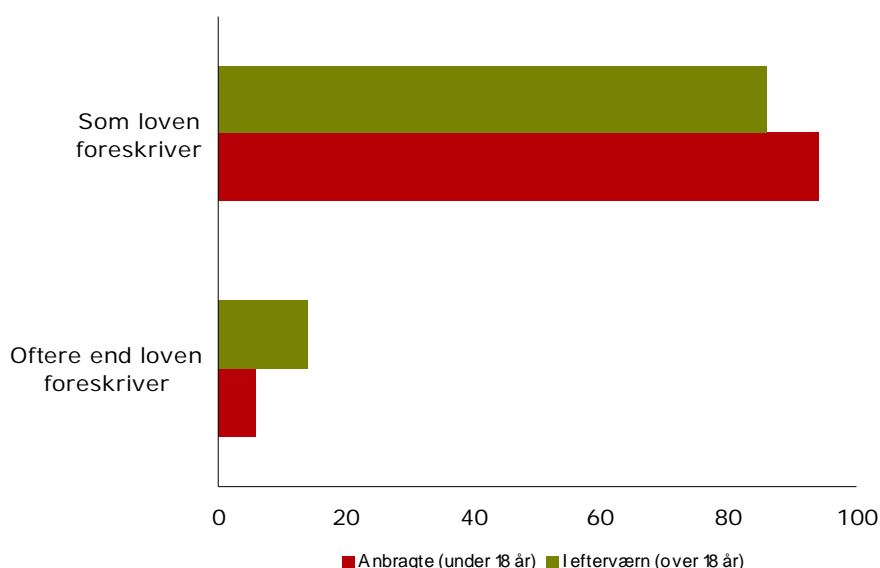
"Jeg mailer næsten ugentligt med hende i forhold til small talk og svar på diverse problemer. Jeg besøger hende ca. hver 3. måned eller efter behov. Og så er der handleplansmøder med kontaktperson og pigen to gange årligt."

Revision af den unges handleplan

Kommunerne skal på baggrund af det løbende tilsyn foretage en vurdering af, om den handleplan, der er udarbejdet for den unges anbringelsesforløb, skal revideres.

Størstedelen af kommunerne – 94 procent for unge under 18 år og 86 procent for unge over 18 år - reviderer handleplanerne for unge anbragt på eget værelse/i efterværn i det omfang, som loven foreskriver, mens resten af kommunerne reviderer handleplanen oftere end det lovpligtige antal, *jf. figur 5.2.*

Figur 5.2 Revision af den unges handleplan, procent

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Note: Bygger på besvarelse af 93 sager om unge under 18 år anbragt på eget værelse og 102 sager om unge over 18 år med ophold på eget værelse som led i efterværn

5.4 Inddragelse af den unge

Den unge bliver stort set altid inddraget i beslutningen om eget værelse som anbringelsessted. I 97 procent af sagerne, hvor den unge er under 18 år, er den unge blevet inddraget i valget, *jf. tabel 5.6.*

Tabel 5.6 Antal sager, hvor den unge er inddraget i valget af eget værelse som anbringelsessted (unge under 18 år)

	Antal	Pct.
Ja, den unge er inddraget i valget af eget værelse	140	97
Nej, den unge er ikke inddraget i valget af eget værelse	5	3
I alt	145	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2
Note: 5 uoplyste sager.

Samme billede gør sig gældende for unge over 18 år. Her er de unge også overvejende blevet inddraget i beslutningen om, at eget værelse har været det rigtige anbringelsessted, *jf. tabel 5.7.*

Tabel 5.7 Antal sager, hvor den unge er blevet inddraget i valget af eget værelse som anbringelsesform (unge over 18 år)

	Antal	Pct.
Ja, den unge er inddraget i valget af eget værelse	104	97
Nej, den unge er ikke inddraget i valget af eget værelse	3	3
I alt	107	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 3, se bilag 2
Note: 3 uoplyste sager

5.5 Inddragelse af børnesagkyndig vurdering

Som det fremgik i afsnit 5.4 er størstedelen af de unge inddraget i valget af eget værelse. Ofte kan der imidlertid være behov for at indhente supplerende børnesagkyndig vurdering for at sikre, at den unge er egnet og klar til at bo for sig selv.

I 28 procent af sagerne vedrørende unge under 18 år anbragt på eget værelse, svarer kommunerne, at de har inddraget en børnesagkyndig vurdering af, om den unge eksempelvis er egnet til anbringelse på eget værelse. I de resterende 72 procent af sagerne er der ikke indhentet supplerende udtalelser fra børnesagkyndige, *jf. tabel 5.8.*

Tabel 5.8 Antal sager, hvor kommunen har inddraget særlig børnesagkyndig vurdering i vurderingen af, om den unge er egnet til anbringelse på eget værelse (unge under 18 år)

	Antal	Pct.
Ja, der har været inddraget børnesagkyndig vurdering	41	28
Nej, der har ikke været inddraget børnesagkyndig vurdering	104	72
I alt	145	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2
 Note: 5 uoplyste sager.

En kommune understreger, at de sørger for kompetenceudvikling og faglig udvikling af medarbejdere, så de bliver bedre til at spotte, hvilken anbringelsesform, som vil være bedst for den unge i den enkelte sag. Flere kommuner bemærker i deres besvarelse, at de er opmærksomme på kun at anbringe unge på eget værelse, som de i forvejen tror på, vil kunne håndtere og profitere af det i deres videre liv.

5.6 Målsætninger for anbringelse/efterværn på eget værelse

Kommunerne er blevet bedt om at angive, hvilke mål, der forventes opnået med anbringelsen/opholdet på eget værelse.

5.6.1 Mål for unge under 18 år på eget værelse

For unge under 18 år anbragt på eget værelse er målet i høj grad, at den unge bliver rustet til en selvstændig tilværelse og i stand til at klare sig selv uden støtte efter det 18. år. Kommunerne nævner ofte, at det er målet, at den unge opøves i de sociale og praktiske færdigheder, som er grundlæggende for at kunne klare en selvstændig og selvforvaltende tilværelse.

Herudover er formålet for rigtig mange unge, at de støttes i at påbegynde eller færdiggøre en ungdomsuddannelse eller et praktikforløb.

Kommunerne peger også i flere tilfælde på, at anbringelsen på eget værelse skal give en ro og stabilitet omkring den unge og skabe en ramme for at kunne bearbejde egne problemer, som den unge må have (udover familierelaterede problemer). At komme på afstand fra konflikter med forældrene er også et hyppigt formål. Anbringelsen fungerer således i nogle tilfælde som konflikthåndtering, idet det for nogle unge er målet, at de kan komme hjem og bo igen.

For nogle unge beskrives, at målsætningen er at komme ud af hashmisbrug samt at forebygge, at den unge involveres (i eventuelt yderligere) kriminalitet.

De nævnte mål skal ses i sammenhæng med de problemer, som den unge har, og som er årsag til anbringelsen på eget værelse. Som det fremgik af kapitel 4 (om problemer hos den unge eller hos forældre/hjemmet) er konflikter i hjemmet den primære årsag til, at de unge er anbragt på eget værelse/anbragt uden for hjemmet.

For enkelte unge er det et mål i sig selv, at den unge har tag over hovedet. Der er således unge, som bliver anbragt på eget værelse som eneste alternativ til at være boligløs.

5.6.2 Mål for unge over 18 år i efterværn på eget værelse

Målsætningerne for unge over 18 år i efterværn på eget værelse adskiller sig ikke væsentligt fra målsætningerne for unge under 18 år. De unge skal således blive mere selvstændige og selvforsørgende. Ofte er det også et mål at fastholde dem i et påbegyndt uddannelsesforløb eller i beskæftigelse.

For flere unge er målet ligeledes at styrke selvværdet, så de i højere grad tror på egne evner.

Målsætninger stemmer godt overens med formålet

Målsætningerne stemmer godt overens med, at selve formålet med at anbringe/give efterværn er, at støtten skal bidrage til en god overgang til en selvstændig voksertilværelse.

Formålsparagrafferne for at yde støtte til børn og unge (servicelovens § 46 og § 76) er ændret med Barnets Reform, så det nu er tydeliggjort, at den støtte der ydes børn og unge, blandt andet skal forberede barnet/den unge til et selvstændigt voksenliv samt for unge i efterværn at bidrage til en god overgang til en selvstændig tilværelse.

Formålet med at anbringe børn og unge uden for hjemmet (lovgrundlag)

Formålet med at give støtte til børn og unge med særlige behov er beskrevet i servicelovens § 46 (for anbragte unge under 18 år):

"Formålet med at yde støtte til børn og unge, der har et særligt behov herfor, er at sikre, at disse børn kan opnå de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Støtten skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste og skal have til formål at:

- 1) sikre kontinuitet i opvæksten og et trygt omsorgsmiljø, der tilbyder nære og stabile relationer til voksne, bl.a. ved at understøtte barnets eller den unges familiemæssige relationer og øvrige netværk,
- 2) sikre barnets eller den unges muligheder for personlig udvikling og opbygning af kompetencer til at indgå i sociale relationer og netværk,
- 3) understøtte barnets eller den unges skolegang og mulighed for at gennemføre en uddannelse,
- 4) fremme barnets eller den unges sundhed og trivsel og
- 5) forberede barnet eller den unge til et selvstændigt voksenliv."

Formålet med den støtte, som gives unge over 18 år efter servicelovens § 76, er:

"At bidrage til en god overgang til en selvstændig tilværelse og herunder have fokus på at understøtte den unges uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold, f.eks. anskaffelse af selvstændig bolig."

Det vil sige, at selve formålet med støtten – både for unge under 18 og over unge over 18 år - er at sikre en god overgang til en selvstændig tilværelse. At der som led heri gives mulighed for, at den unge kan bo på eget værelse som støtteforanstaltning fremmer i sig selv formålet.

6 Støtteforanstaltninger og ressourcer i den unges netværk

Når en ung anbringes på eget værelse eller har ophold i eget værelse som led i efterværn, er det ofte, at kommunerne kombinerer dette med andre støtteforanstaltninger efter servicelovens § 52 eller § 76.

I dette kapitel beskrives brugen og omfanget af disse støtteforanstaltninger. Kapitlet omhandler også støtte tilknyttet boligen, som kommunen ikke anser for at være støtte efter serviceloven.

6.1 Typer og omfang af støtteforanstaltninger

6.1.1 Støtteforanstaltninger efter servicelovens § 52 (unge under 18 år)

Unge under 18 år er ofte anbragt på eget værelse, fordi de har brug for særlig støtte, som foranstaltninger i hjemmet ikke alene kan tilgodese. Nogle af dem kan klare sig på egen hånd med lidt støtte og vejledning, mens andre har behov for massiv støtte og vejledning.

Når en ung er anbragt på eget værelse har kommunerne mulighed for at kombinere anbringelsen med andre støtteforanstaltninger efter servicelovens § 52 stk. 3.

Støtteforanstaltninger efter servicelovens § 52 stk. 3

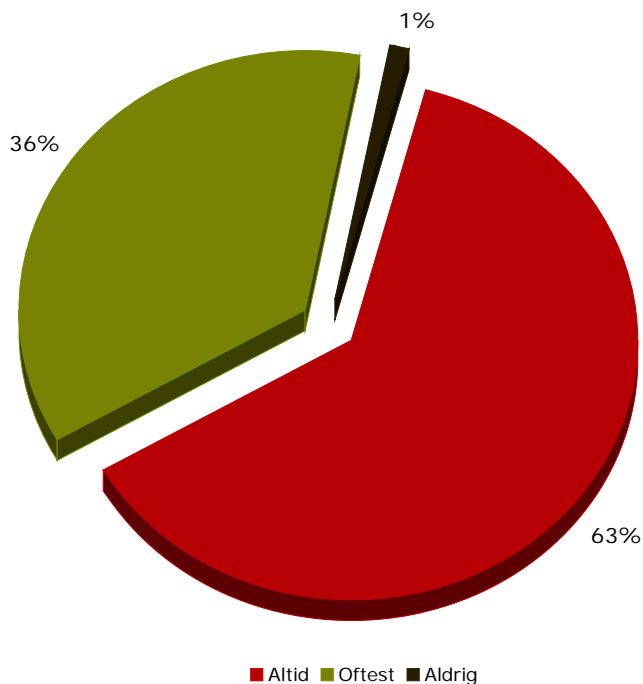
De støtteforanstaltninger kommunerne kan anvende som supplement til anbringelse på eget værelse er følgende:

§ 52 stk. 3

- 3) Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer.
- 6) Udpegning af en fast kontaktperson for barnet eller den unge eller for hele familien.
- 8) Formidling af praktiktilbud hos en offentlig eller privat arbejdsgiver for den unge og i den forbindelse udbetaling af godtgørelse til den unge.
- 9) Anden hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk og pædagogisk støtte.

Stort set alle kommuner (99 procent) svarer i undersøgelsen at de altid eller ofte kombinerer anbringelse af unge på eget værelse med andre støtteforanstaltninger efter servicelovens regler om særlig støtte til børn og unge, *jf. figur 6.1*.

Figur 6.1 Anbringelse af unge under 18 år på eget værelse kombineret med andre støtteforanstaltninger

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

En lige stor andel af piger og drenge får støtte ud over anbringelsen efter serviceloven. Dette gælder uanset om der er tale om en førstegangsanbringelse, hvor den unge kommer direkte hjemmefra, eller om den unge tidligere har været anbragt.

I besvarelserne af de spørgsmål, der omhandler de individuelle sager, har kommunerne angivet hvilke støtteforanstaltninger, der er tale om.

I 78 procent af de 144 sager, der omhandler anbragte på eget værelse, har den unge tilknyttet en fast kontaktperson efter servicelovens § 52.3 nr. 6. 15 procent af de unge er i familiebehandling eller i behandling for egne problemer. 13 procent modtager anden

hjælp, mens andre 13 procent ikke modtager støtteforanstaltninger efter serviceloven ud over anbringelsen²⁵, jf. tabel 6.1.

Tabel 6.1 Støtteforanstaltninger ud over anbringelse

Støtteforanstaltning	Antal	Pct.
Fast kontaktperson (§52.3 nr. 6)	113	78
Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer (§52.3 nr. 3)	21	15
Anden hjælp (§52.3 nr. 9)	19	13
Praktikophold (§52.3 nr. 8)	9	6
Ingen	19	13
I alt	144	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2.

Note: Procenterne summer ikke til 100, da det har været muligt at angive flere svarmuligheder.

* Tidligere § 52.3 nr. 7. Dækker også over personlig rådgiver ved anbringelser før 1. januar 2011.

** Spørgsmålet er ikke besvaret i seks skemaer.

Fast kontaktperson

Når en ung har tilknyttet en fast kontaktperson, er der ofte tale om en "klassisk" kontaktpersonordning, hvor den unge mødes med en kontaktperson et antal timer om ugen. Men i nogle kommuner er kontaktpersonordningerne knyttet op omkring et "netværkshus" eller dagtilbud:

"Eksterngrupperne er en støtteforanstaltning, der fungerer som en ramme rundt om de unge, der er anbragt på eget værelse. De unge har tilknyttet støtte 5-10 timer om ugen, men kan frit komme i netværkshuset. I netværkshuset kan de spise, vaske tøj, læse lektier mv. De unge kommer typisk efter skole."

I nogle kommuner er der tilknyttet personale til netværkshuset om natten og i weekender, mens andre ikke har døgndækning.

Familiebehandling

Får en ung støtte efter § 52.3 nr. 3, det vil sige familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer, bemærker kommunerne, at der er tale om traditionel familiebehandling, støttende samtaler ved et familieteam og to-kulturel familiebehandling i relation til konflikter i familien. Derudover får de unge støtte til misbrugsbehandling.

I betragtning af at konflikter i hjemmet er den hyppigste årsag til anbringelse på eget værelse, kan omfanget af familiebehandling synes begrænset. Det kan skyldes, at kommunerne har forsøgt familiebehandling før den unge er blevet anbragt på eget

²⁵ Der kan være tilknyttet støtte til værelsestypen, som kommunen ikke anser for at være støtte efter serviceloven. Se mere i afsnittet "Personale tilknyttet værelsestypen ud over støtteforanstaltninger".

værelse, og at familiebehandling eventuelt ydes fra andre steder for eksempel krisebehandling eller sorggrupper.

Om indsatsen i forhold til forældrene fortæller en kommune:

"Vi bruger rigtig meget tid på at støtte familien. Vi gør det ud fra devisen om, at en eller anden dag, så er vi der ikke længere til at støtte den unge, og så skal forældrene altså helst være blevet klar til at tage over. Jeg plejer at sige til forældrene første gang jeg møder dem: Er der noget du har lyst til at bidrage med? Det er ikke altid, at der er det, men typisk kan de starte med en mindre ting – tage med ud og købe ind eller lignende. Og så lige så langsomt blive koblet på nogle flere ting."

Anden hjælp

Anden hjælp efter § 52.3, nr. 9, omfatter ifølge kommunernes bemærkninger psykologsamtaler, terapi, mentorstøtte og andre former for individuelle samtaler. I andre tilfælde er tale om uddannelsesrettede støtteforanstaltninger. I de tilfælde får den unge, udover anbringelsen, støtte til højskoleophold, efterskoleophold med særlige sociale timer, særlige skoletilbud, uddannelsesvejledning og økonomisk hjælp til uddannelse.

6.1.2 Støtteforanstaltninger efter servicelovens § 76 (unge over 18 år)

For unge, der har døgnophold i eget værelse som led i efterværn har kommunerne også mulighed for at kombinere opholdet på eget værelse med andre støtteforanstaltninger efter servicelovens § 76 stk. 3.

Støtteforanstaltninger efter servicelovens § 76 stk. 3

Kommunerne kan kombinere ophold i eget værelse som led i efterværn med følgende støtteforanstaltninger:

Stk. 3. For unge, der er eller var anbragt uden for hjemmet i et anbringelsessted efter reglerne i kapitel 11 umiddelbart inden det fyldte 18. år, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om,

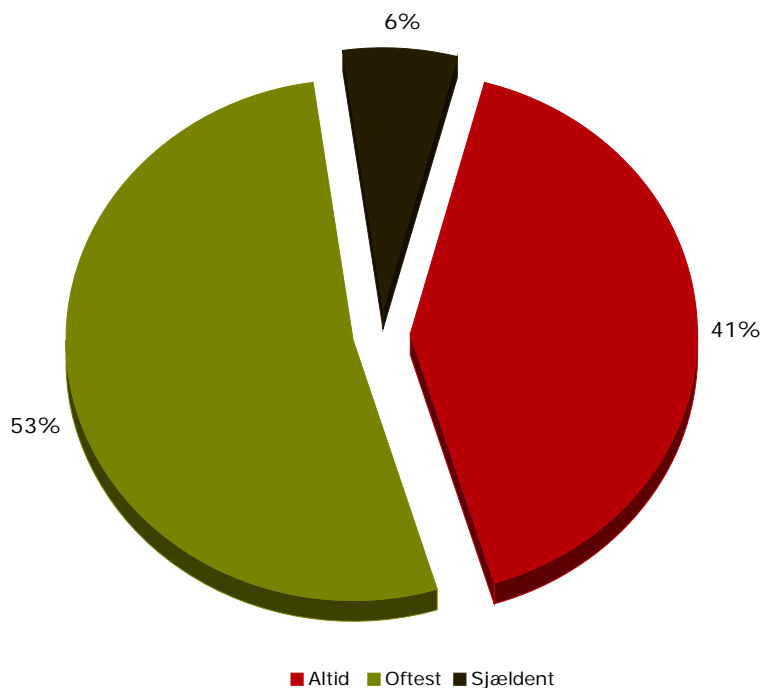
- 2) at udpege en fast kontaktperson for den unge, jf. § 52, stk. 3, nr. 6,
- 4) at tildele andre former for støtte, der har til formål at bidrage til en god overgang til en selvstændig tilværelse for den unge.

Hovedparten af kommunerne (94 procent) kombinerer altid eller ofte ophold i eget værelse som led i efterværn med andre støtteforanstaltninger efter serviceloven. Det er

lidt lavere end for anbragte unge under 18 år, hvor 99 procent af kommunerne altid eller ofte kombinerer med anden støtte.

41 procent af kommunerne svarer, at de altid kombinerer ophold i eget værelse som led i efterværn med andre støtteforanstaltninger. 6 procent af kommunerne tilbyder sjældent anden støtte til unge på eget værelse som led i efterværn, *jf. figur 6.2*.

Figur 6.2 Kombination af efterværn på eget værelse med andre støtteforanstaltninger (unge over 18 år)

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 1, se bilag 2.

Kommunerne har samlet set svaret på spørgsmål for 110 konkrete sager om unge over 18 år med ophold i eget værelse som led i efterværn. Kommunerne har her angivet, at 84 procent af de unge har tilknyttet en fast kontaktperson efter servicelovens § 76.3, nr. 2. 15 procent modtager andre former for støtte efter § 76.3 nr. 4, *jf. tabel 6.2*.

Andelen af piger og drenge, der har tilknyttet støtte ud over opholdet på eget værelse, er lige store.

Tabel 6.2 Støtteforanstaltning ud over efterværn

Støtteforanstaltning	Antal	Pct.
Fast kontaktperson (§73.3 nr. 2)	92	84
Andre former (§73.3 nr. 4)	16	15
Ingen	8	7
I alt	110	100

Kilde: Spørgeskema 3, se bilag 2.

Halvdelen af de unge, der modtager andre former for støtte, får støtte til psykologsamtaler. Enkelte får støtte til at danne og anvende netværksgrupper. Derudover bemærker kommunerne, at de unge får støtte fra netværksfamilie, bofællesskab, andre former for netværkshuse og er tilknyttet psykiatrien.

6.1.3 Omfang af støtteforanstaltninger

Omfang for unge under 18 år

Undersøgelsen viser, at der er stor forskel på, hvor mange støttetimer, anbragte unge på eget værelse har tilknyttet pr. uge. Flest unge har fast kontaktperson efter servicelovens § 53.3, nr. 6. 45 procent får støtte fra fast kontaktperson fem timer om ugen eller derunder, mens 47 procent er tildelt støtte seks til ti timer pr. uge. 15 procent får støtte fra en fast kontaktperson over ti timer om ugen, *jf. tabel 6.3*.

Få modtager familiebehandling/behandling af den unges problemer, praktikophold eller anden hjælp efter servicelovens § 52,3 nr. 3, 8 og 9. Hovedparten af de unge, der er i familiebehandling eller får anden hjælp, får støtte 5 timer eller derunder om ugen. I modsætning til det, er 80 procent alle praktikforløbene af en varighed på over ti timer om ugen, *jf. tabel 6.3*.

Tabel 6.3 Foranstaltninger for anbragte under 18 år, antal timer pr. uge

	Fast kontaktperson (§ 52.3 nr.6)		Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer (§ 52.3 nr. 3)		Praktikophold (§ 52.3 nr. 3)		Anden hjælp (§ 52.3 nr. 9)	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
'1-5	49	45	13	72	2	20	8	67
'6-10	43	40	1	6	0	0	0	0
Over 11	16	15	4	22	8	80	4	33
I alt	108	100	18	100	10	100	12	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2.

Note: I fem sager er det ikke angivet antal timer for støtteforanstaltninger pr. uge.

Note: Tabellen kan ses fordelt på enkelttimeniveau i bilag 3 tabel 1.

Om varigheden af støtte fra en kontaktperson fremhæver en kommune, at fleksibilitet er vigtig. Nogle unge kan således have behov for mere massiv støtte, fra deres støttekontaktperson i en periode, men mindre i perioder, hvor den unge har det godt. Kommunen fortæller, at de hidtil har arbejdet efter to modeller. Efter den ene model får den unge individuel støtte fra en fast kontaktperson fem timer om ugen. Efter den anden model får den unge støtte ti timer om ugen. Begge ordninger er kombineret med tilknytning til et netværkshus, hvor den unge frit kan komme og gå. Kommunen vil fremadrettet kun arbejde efter en model, da det er meget svært at administrere, hvor mange timer der bruges på den enkelte unge.

Nogle kommuner fortæller, at de især lægger vægt på en intensiv støtte, når der er tale om anbragte unge under 18 år:

"Anbringelse på eget værelse er altid forbundet med en anden form støtte. Vi har en massiv indsats i forhold til dem, der er anbragt på eget værelse. De kan få fat i os 24 timer i døgnet. Normeringen ligger på cirka en støttekontaktperson til to anbragte på eget værelse."

En anden kommune fortæller, at årsag til at støtten ikke er mere massiv, når der er tale om efterværn er, at der ikke ydes samme indsats overfor familien:

"Når der er tale om anbragte unge, er der knyttet en støttekontaktperson til ca. to unge. Er der tale om 18-22-årige i efterværn, har en støttekontaktperson otte til ti unge. Det vil sige at når der er tale om efterværn, så er tyngden selvfølgelig ikke den samme. Vi kan ikke arbejde med familieforhold på samme måde, når det drejer sig om efterværn."

En kommune gør dog også opmærksom på, at graden af støtte i forhold til unge i efterværn også er individuel:

"Anbringelse på eget værelse koster i gennemsnit 28.500 kr. om måneden i kommunen. Efterværn koster i sammenligning 7.673 kr. om måneden i gennemsnit. Så det er omfanget og tyngden af støtte, der er til forskel.

Men det kan stadig godt variere meget for dem på efterværn. For det er meget individuelt, hvor meget støtte de unge har brug for. Og det gælder selvfølgelig også for dem, der er i efterværn på eget værelse."

Omfang for unge over 18 år

49 procent af de unge i efterværn modtager støtte fra en fast kontaktperson over seks timer om ugen mens 51 procent får denne støtte fem timer eller derunder om ugen. Til sammenligning modtager 55 procent af de anbragte unge under 18 år støtte fra en fast kontaktperson fem timer eller derunder om ugen, og 45 procent modtager støtte fra en fast kontaktperson over seks timer om ugen, *jf. tabel 6.3 og 6.4.*

Få unge i efterværn på eget værelse modtager andre former for støtte efter servicelovens § 76.3 nr. 4. Her er der typisk tale om forløb af under tre timers varighed om ugen, *se tabel 2 i bilag 3.*

Tabel 6.4 Fast kontaktperson for unge over 18 år, antal timer pr. uge

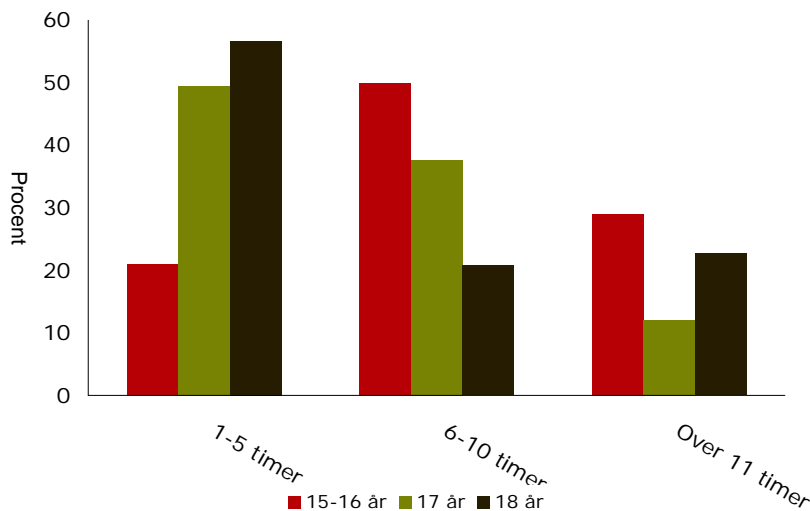
Timer	Fast kontaktperson (§ 73.6 nr. 2)	
	Antal	Pct.
1-5	41	51
6-10	22	27
Over 11	18	22
I alt	81	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 3, se bilag 2.

Note: Tabellen kan ses fordelt på enkelttimeniveau i bilag 3 tabel 2.

Alder og omfang af støtteforanstaltninger

Undersøgelsen viser, at der er en tendens til, at jo yngre den unge er jo flere timer har den unge tilknyttet fast kontaktperson pr. uge, *jf. figur 6.3.*

Figur 6.3 Fast kontaktperson, antal timer fordelt efter alder

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2 og 3, se bilag 2.

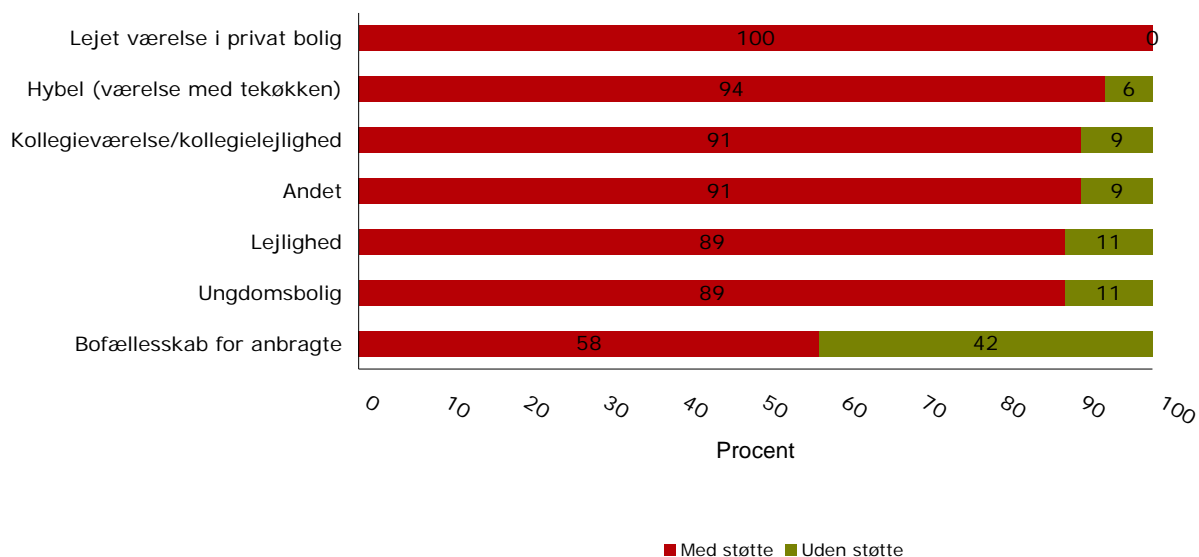
57 procent af de 18-årige unge, der har ophold på eget værelse og derudover har tilknyttet en fast kontaktperson, får støtte fra kontaktpersonen mellem 1 og 5 timer om ugen. 49 procent af de 17-årige får støtte fra fast kontaktperson mellem 1 og 5 timer om ugen, mens det er tilfældet for 20 procent af de 15-16-årige. Knap 30 procent af de 15-16-årige får støtte fra en fast kontaktperson over 11 timer om ugen, tilsvarende får henholdsvis 12 og 23 procent af de 17- og 18-årige støtte over 11 timer om ugen.

6.1.4 Støtteforanstaltninger og værelsestype

Undersøgelsen viser, at der er en sammenhæng mellem, hvilken værelsestype den unge bor i og hvor meget støtte den unge modtager efter servicelovens § 52, stk.3 ud over anbringelsen.

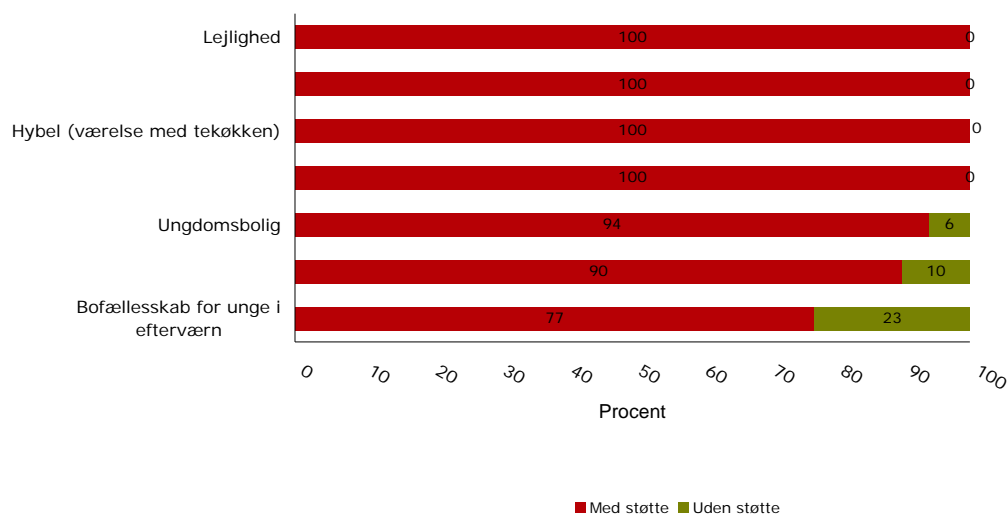
Unge som er anbragt på lejet værelse, i privat bolig og kollegieværelser eller hybel får mest støtte. Alle anbragte unge på lejet værelse i privat bolig får støtte ud over anbringelsen. For 91 og 94 procent af de unge, der er anbragt i kollegieværelser eller hybel er anbringelsen kombineret med anden støtte. Er den unge anbragt i lejlighed eller ungdomsbolig, er det tilfældet for 89 procent, *jf. figur 6.4*.

Bofællesskaber er den boligform, hvor færrest unge modtager støtte ud over anbringelsen. Her har kun 58 procent af de unge tilknyttet støtte ud over anbringelsen. Årsagen til det er, at der til bofællesskaber ofte er tilknyttet personale, som ikke er individuel knyttet støtte. Der kan for eksempel være tale om pædagogisk støtte til alle unge i bofællesskabet.

Figur 6.4 Støtte fordelt efter værelsestype (anbragte under 18 år), procent

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2.

For unge med døgnophold i eget værelse som led i efterværn ses samme tendens til at omfanget af støtten varierer i forhold til boligtypen. Som for anbragte unge, har alle unge, med ophold i lejet værelse tilknyttet støtte. Her kan der for eksempel være tale om unge, som bor til leje hos en tidligere plejefamilie. 77 procent af de unge, som bor i et bofællesskab som led i efterværn har tilknyttet støtte ud over døgnopholdet, *jf. figur 6.5*.

Figur 6.5 Støtte fordelt efter værelsestype (unge over 18 år), procent

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 3, se bilag 2.

Personale tilknyttet værelsestypen ud over støtteforanstaltninger

Flere kommuner råder over egne værelser, hvortil der er tilknyttet fast personale i en hvis udstrækning. Disse kan overordnet set deles op i to kategorier. I nogle tilfælde er personalet en del af den kontaktpersonordning, den unge er tildelt som støtteforanstaltning, mens personalet i andre tilfælde er tilknyttet anbringelsesstedet uafhængigt af beboernes øvrige støtteforanstaltninger.

Til den første kategori hører for eksempel netværkshuse, hvor der i tilknytning til et antal værelser er personale i dag og aften timerne. Dette personale fungerer som kontaktperson for de unge, der er anbragt på eget værelse i netværkshuset, såvel som for de unge, der er anbragt på eget værelse i andre værelsestyper uden for netværkshuset. Personalet tager løbende kontakt til de unge, der ikke selv opsøger kontaktpersonerne i huset. Derudover står personalet for de sociale aktiviteter som netværkshuset tilbyder, som for eksempel fælles spising, og som henvender sig til alle kommunens unge, der er anbragt på eget værelse.

Derudover nævner kommunerne, at der er ansat pædagoger og voksenstøtte i boligerne om eftermiddagen og aftenen. Nogle værelsestyper er også bemanded om natten, mens andre kun er det i belastede perioder. En enkelt kommune bemærker, at der er tale om en vagtordning tilknyttet mange forskellige institutioner i kommunen.

I den anden kategori er der tale om personale, der er tilknyttet værelserne for eksempel i forbindelse med en boligsocial indsats. Denne form for personale kan ses som et supplement til beboernes individuelle støtteforanstaltninger, men kommunerne anser det

ikke for at være støtte efter serviceloven. Dette kan for eksempel være en social vicevært. En social vicevært er typisk tilknyttet ungdomsboliger, hvor der bor mange unge med problemer. Den sociale viceværts opgave består blandt andet i at stå til rådighed for de unge og opfange eventuelle problemer tidligt. Derudover støtter den sociale vicevært samværet mellem de unge og andre beboere, så de unge får bedre muligheder for at opbygge sociale netværk i ungdomsboligen og miljøet forbedres for alle unge i boligen.

I 15 procent af de 145 sager om anbringelser på eget værelse angiver kommunerne, at der er tilknyttet personale, som ikke indgår i den anbragtes individuelle støtte efter serviceloven, *jf. tabel 6.5*.

Tabel 6.5 Personale ud over støtte efter serviceloven, unge under 18 år

	Antal	Pct.
Der er tilknyttet personale til værelsestypen, som kommunen ikke anser for værende støtte efter serviceloven	22	15
Der er ikke tilknyttet yderligere personale	123	85
I alt	145	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2

Bilag 1 Baggrund og metode

1.1 Generelt om metode

Ankestyrelsen har gennemført en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse om anbragte (0-17-årige) på eget værelse og unge med ophold i eget værelse som led i efterværn efter § 76 (18-22-årige). I supplement til spørgeskemaundersøgelsen er der foretaget ti interview pr. telefon og to mere dybdegående kommuneinterviews ude i kommunerne.

De ti telefoninterviews blev primært gennemført for at kvalificere spørgeskemaet, men det viste sig, at interviewene var af så høj kvalitet, at de også er anvendt i afrapporteringen af undersøgelsen.

Tematiseret afrapportering

Undersøgelsens resultater er afrapporteret tematisk. Resultaterne fra de tre spørgeskemaer, kvalitative interviews, data fra Ankestyrelsens anbringelsesstatistik og data om støtteforanstaltninger fra Danmarks Statistik, er således samlet og afrapporteret under hovedtemaer.

Hvor det er relevant er resultaterne fra den kvalitative landsdækkende spørgeskemaundersøgelse suppleret med kommunernes bemærkninger i spørgeskemaerne samt citater fra kommuneinterviews.

I rapporten er bemærkninger og citater angivet i kursiv, og det ikke angivet om udtalelserne stammer fra bemærkningsfelterne i spørgeskemaerne, telefon- eller kommuneinterviews. Denne metode er valgt for at opnå en høj grad af anonymisering af kommunerne.

I nogle tilfælde er kommunernes holdninger og beskrivelser ikke ordrette gengivelser, da der kan være tale om flere af interviewpersoners bidrag til samme tema. Kommunernes udtalelser er derfor ikke angivet med citationstegn.

1.2 Spørgeskemaundersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen bestod af tre spørgeskemaer. De tre spørgeskemaer omhandlede:

- 1) Generelle spørgsmål om kommunernes retningslinjer mv. for brugen af eget værelse som anbringelsesform
- 2) Sagsspecifikke spørgsmål om to 0-17-årige anbragte på eget værelse
- 3) Sagsspecifikke spørgsmål om to 18-22-årige med ophold på eget værelse som led i efterværn

Kommunerne blev bedt om, at spørgeskemaet med de generelle spørgsmål blev besvaret af den ansvarlige chef for børne- og ungeområdet, mens spørgeskemaerne med sagsspecifikke spørgsmål skulle besvares af de unges sagsbehandlere.

Til besvarelse af de sagsspecifikke spørgsmål om 0-17-årige blev kommunerne bedt om at udvælge to tilfældige sager, hvor et barn eller en ung var anbragt på eget værelse. Ligeledes skulle kommunerne udvælge to tilfældige sager, hvor en unge havde ophold i eget værelse som led i efterværn til besvarelse af sagsspecifikke spørgsmål om 18-22-årige. Havde kommunen kun en ung, der var anbragt på eget værelse, skulle skemaet besvares alene for denne. Tilsvarende for 18-22-årige.

96 kommuner har pr. 28. april 2011 besvaret spørgeskema 1, hvilket svarer til en samlet svarprocent på 99, jf. tabel 1.

Tabel 1 Kommunernes svar fordelt på spørgeskemaer

Spørgeskema	Antal	Svarprocent
Skema 1 – generelle spørgsmål	96	99
Skema 2 – anbragte unge	150	-
Skema 3 – unge i efterværn	110	-

Besvarelsen fra én kommune har ikke været brugbar, mens Vallensbæk og Ishøj kommuner har fælles administration på børne- og ungeområdet og derfor har udfyldt et fælles skema.

Det er ikke alle kommuner, der har besvaret samtlige spørgsmål. Derfor kan antallet af svarkommuner variere i rapportens tabeller og figurer. Antallet af besvarelser kan aflæses i forbindelse med de enkelte tabeller mv. I de tilfælde, hvor kommunerne har haft mulighed for at angive flere svarmuligheder summer procenterne ikke til 100. I nogle af tabellerne har decimalafrundinger medført, at procenten ikke summer til 100.

1.3 Kvalitative interviews

Telefoninterview:

For at kvalificere spørgeskemaet og udvælge to kommuner til mere dybdegående interviews, blev der gennemført ti præinterviews pr. telefon. Kvaliteten af interviewene viste sig at være så høj, at de indgår i den kvalitative del af undersøgelsen.

Interviewkommunerne til de ti telefoninterviews blev udvalgt på baggrund af forskellige kriterier, herunder antal anbragte (0-17-årige) på eget værelse, antal med ophold i eget værelse som led i efterværn (18-22-årige), kommunens størrelse og geografiske placering.

Telefoninterviewene var af 10-15 minutters varighed. De ti kommuner, der deltog var: Haderslev, København, Lolland, Morsø, Nordfyn, Næstved, Odense, Silkeborg, Varde og Aabenraa.

For både anbragte og unge med døgnophold i eget værelse som led i efterværn, blev kommunerne blandt andet spurgt om:

- Antal anbragte på eget værelse/ophold på eget værelse som led i efterværn
- Kommunens definition af eget værelse
- Retningslinjer for brugen af eget værelse
- Fordele og ulemper ved at benytte eget værelse
- Forventet fremtidigt forbrug
- Om kommunen råder over egne værelser

Kommuneinterview:

På baggrund af præinterviewene blev Lolland Kommune og Odense Kommune udvalgt til to dybdegående interviews ude i kommunerne.

Kommunerne blev på forhånd informeret om, hvilken profil vi ønskede, at interviewpersonerne skulle have. Forud for interviewet fik kommunen tilsendt en interviewguide med undersøgelsens temaer.

Det ene kommuneinterview er gennemført som gruppeinterview, mens der i det andet interview kun deltog en enkelt person fra kommunen. Alle interviewpersoner var

myndighedspersoner fra børne-og familieområdet. De interviewede personer er anonyme, men kommunernes navn fremgår af undersøgelsen.

For at opnå et nuanceret billede af kommunernes erfaringer med eget værelse som anbringelsesform er der anvendt semistrukturerede kvalitative interviews. Denne metode er valgt for at lade kommunerne komme til orde.

De to kommuneinterviews er optaget digitalt. Herefter er interviewene sammenfattet i forhold til undersøgelsens temaer. Kommunernes holdninger og beskrivelser er ikke ordrette gengivelser, da der kan være tale om flere af interviewpersonernes bidrag til samme tema. Kommunernes udtalelser er derfor ikke angivet med citationstegn.

1.4 Validering af de indberettede oplysninger

Efter at kommunerne har besvaret de tre spørgeskemaer, er data blevet valideret. I valideringsprocessen er der foretaget enkelte tilpasninger.

I spørgsmål 2.14 (spørgeskema 2), hvor kommunerne har angivet antal timer for støtteforanstaltninger, har få kommuner angivet, at den unge får støtte over 60 timer om ugen. Her er det antaget, at der er tale om en misforståelse og antallet af timer er omregnet til månedsbasis. Ligeledes er det angivet i to sager (spørgsmål 3.11.2, spørgeskema 3) at to unge modtager psykologbehandling 30 timer om ugen. Her formodes det, at der er tale om et forløb af 30 timers varighed.

Kommunerne blev bedt om at besvare spørgeskema 1 og 2 for unge, der pr. 1. marts 2011 var anbragt på eget værelse. Alder er derfor beregnet pr. 1. marts 2011 ud fra det cpr.nr., som er angivet i besvarelsen.

I spørgeskema 2, der omhandler anbragte under 18 år, har enkelte kommuner besvaret for unge, der pr. 1. marts 2011 var over 18 år. Disse unge er i denne undersøgelse afrapporteret i kategorien 18 år. Dette er gjort ud fra en antagelse om, at den pågældende unge har været anbragt som under 18-årig. Tilsvarende er 17-årige i spørgeskema 3, der omhandler 18-22-årige i efterværn, placeret i kategorien 18 år. En enkelt 23-årig er placeret i kategorien 22 år.

1.5 Datagrundlag fra Ankestyrelsens anbringelsesstatistik

Som supplement til spørgeskemaundersøgelsen er Ankestyrelsens anbringelsesstatistik anvendt. Til det formål er der taget udgangspunkt i særkørsel indeholdende statistal ultimo året om anbragte/efterværn på eget værelse. Særkørslen er foretaget 20. marts 2011. Statistikken er primært anvendt til at vurdere udviklingen og vurdere omfanget af anbringelsesformen i forhold til alle anbragte.

Antallet af anbragte/unge i efterværn på eget værelse, som kommunerne har angivet i undersøgelsen, er noget højere end det antal, der er registret i Ankestyrelsens anbringelsesstatistik. Årsagen til det er sandsynligvis, at kommunerne ikke har samme definition af de enkelte anbringelsesformer. Således betragter kommunerne for eksempel kommunalt døgntilbud samt kost- og efterskole med kollegielignende forhold som eget værelse i denne undersøgelse, men ikke ved indberetning til anbringelsesstatistikken. Endeligt kan det heller ikke udelukkes, at kommunerne mangler at indberette anbragte på eget værelse og unge med ophold i eget værelse som led i efterværn til anbringelsesstatistikken.

I vejledningen til indberetningsskemaet for 2010 er det angivet, at kategorien "Eget værelse, kollegium, kollegielignende opholdssteder" også skal anvendes i de tilfælde, hvor der er visse fælles faciliteter, eller ydes en begrænset personlig støtte til den unge. Derfor sammenlignes alene andele.

For en mere uddybende beskrivelse af baggrund og metode henvises til kapitel 4 "Baggrund og metode" i publikationen "Børn og unge anbragt uden for hjemmet – kommunale afgørelser, årsstatistik 2009".

Ankestyrelsen har undersøgt muligheden for at supplere med oplysninger fra Danmarks Statistik. Oplysningerne er ikke fundet anvendelige til denne undersøgelse, og er derfor ikke anvendt.

Bilag 2 Spørgeskemaer

Ankestyrelsen Marts 2011	
Spørgeskema til undersøgelse af anbringelse på eget værelse /døgnophold i eget værelse som led i efterværn	
Identifikation af sagen	
Kontaktperson (navn og postadresse)	
Telefonnummer	
E-mail	
1. Generelle spørgsmål om brugen af eget værelse	
1.1 Har kommunen nedskrevne retningslinjer for brugen af eget værelse i forhold til anbringelse/efterværn?	1. Ja 2. Nej
1.2 Er der særlige nedskrevne retningslinjer for anbringelse af under 18-årige på eget værelse?	1. Ja 2. Nej
1.3 Har kommunen særlige nedskrevne retningslinjer for, hvornår eget værelse benyttes i forbindelse med efterværn?	1. Ja 2. Nej
1.4 Hvor ofte revideres handleplaner (§ 70, stk. 2)?	1. Oftere end loven foreskriver 2. Som loven foreskriver 3. Oftere end for børn og unge i andre anbringelsesformer 4. Ikke relevant (ingen er anbragt på eget værelse)
1.5. Har kommunen nedskrevne retningslinjer for, hvordan den unge forberedes på overgangen til det 18 år?	1. Ja 2. Nej
1.6 Råder kommunen over egne anbringelsessteder, som er godkendt som eget værelse?	1. Ja 2. Nej
1.7 Hvor mange 0-17-årige er anbragt på eget værelse pr. (dato)?	

<p>1.8 Hvordan fordeler de unge sig på følgende typer af værelser?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hybel (værelse med tekøkken) _ antal 2. Kollegieværelse/kollegielejlighed _ antal 3. Lejet værelse i privat bolig _ antal 4. Lejet værelse hos tidligere plejefamilie _ antal 5. Bofællesskab for anbragte/unge i efterværn _ antal 6. Lejlighed _ antal 7. Ungdomsbolig _ antal 8. Andet (skriv hvilket i bemærkningsfelt) _ antal
<p>1.9 Hvor mange unge har ophold på eget værelse som led i efterværn (efter § 76) pr. (dato)?</p>	
<p>1.10 Hvordan fordeler de unge sig på følgende typer af værelser?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hybel (værelse med tekøkken) _ antal 2. Kollegieværelse/kollegielejlighed _ antal 3. Lejet værelse i privat bolig _ antal 4. Lejet værelse hos tidligere plejefamilie _ antal 5. Bofællesskab for anbragte/unge i efterværn _ antal 6. Lejlighed _ antal 7. Ungdomsbolig _ antal 8. Andet (skriv hvilket i bemærkningsfelt) _ antal
<p>1.11 Råder kommunen over værelser samme sted, hvor unge med samme typer problemer anbringes (fx piger der har været udsat for overgreb, etnisk unge piger, uledsagede flygtninge).</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej <p>Kommentar: Hvilke typer værelser og hvilke typer af problemstillinger?</p>

<p>1.12 Til kommuner, der ikke anvender eget værelse som anbringelsessted/i forbindelse med efterværn – hvad er årsagen?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kommunen råder ikke over egne værelser, der er godkendt til anbringelse 2. Der er ikke unge i målgruppen for anbringelse på egne værelser 3. Kommunen anser ikke anbringelse på eget værelse som anbringelsesform, der opfylder kommunens overordnede målsætning for anbringelser 4. Kommunen har oplevet flere sammenbrud i anbringelser på eget værelse end andre anbringelsesformer 5. Andet <p>Angiv gerne flere svar</p> <p>Bemærkningsflet: Hvis andet angiv hvad:</p> <p>Hvis 1.12 besvares så spring til 1.19.</p>
<p>1.13 Hvad ser kommunen af fordele ved at benytte eget værelse til anbringelse/efterværn?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mulighed for at arbejde med den unge i nærmiljøet 2. Den unge kan danne lokalt netværk 3. Økonomi 4. Forberedelse til voksenlivet 5. Nemt at motivere den unge til anbringelse 6. Friere rammer for den unge i forhold til andre anbringelsesmuligheder 7. Mulighed for kontakt/inddragelse af forældre 8. Isolation fra andre unge med misbrugsproblemer 9. Mulighed for at skabe ro omkring den unge i forhold til familiære konflikter 10. Bedre individuel voksenkontakt (hvor anbringelse/efterværn er kombineret med støtte) 11. Den unge får let og hurtigt anvist en bolig 12. Andet <p>Angiv gerne flere svar</p> <p>Bemærkningsflet: Hvis andet angiv hvad:</p>
<p>1.14 Hvor ofte kombineres anbringelse på eget værelse (0-17-årige) med andre støtteforanstaltninger?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Altid 2. Oftest 3. Sjældent 4. Aldrig

1.15 Hvor ofte kombineres brugen af eget værelse som led i efterværn (18-22-årige) med andre støtteforanstaltninger?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Altid 2. Oftest 3. Sjældent 4. Aldrig
1.16 Tager kommunen særlige forholdsregler i forhold til anbringelse/efterværn på eget værelse, når den unge har misbrugsproblemer?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej <p>Hvilke?</p>
1.17 Hvilke ulemper ser kommunen ved at anbringe på eget værelse?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Værelset bliver let opholdssted for andre unge med problemer 2. Den unge kan lettere skjule et misbrugsproblem 3. Fejlvurdering af den unges modenhed/psykiske tilstand medfører risiko for at 'tabe' den unge 4. Den unge bliver let ensom 5. Det er sværere for den unge at danne netværk 6. Stiller store krav til det opfølgende system 7. Mindre opsyn forøger risikoen for at en negativ udvikling hos den unge ikke opdages i tide 8. Risiko for gruppering/konflikter ved anbringelse af flere unge i samme område/kompleks 9. Andet <p>Mulighed for flere x'er Bemærkningsfelt: Hvis andet angiv hvilke</p>
1.18 Benytter kommunen/har kommunen benyttet eget værelse som sidste alternativ efter fx sammenbrud i tidligere anbringelser?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Ja, men sjældent 3. Nej <p>Kommentar:</p>
1.19 Forventer kommunen at gøre mere eller mindre brug af eget værelse i 2011 end tidligere?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mere 2. Mindre 3. Uændret 4. Ved ikke
2. Sagsspecifikke spørgsmål 0-17-årige	
Spørgsmål, der relaterer sig til den unge	
2.1 Cpr. nummer	
2.2 Hvornår flyttede den unge på eget værelse?	

<p>2.3 Hvilke problemer har den unge? (mulighed for flere svar)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udadreagerende adfærds- og/eller tilpasningsproblemer 2. Indadreagerende adfærds- og/eller tilpasningsproblemer 3. Skoleproblemer 4. Problemer i fritid og/eller venskaber, netværk mm. 5. Misbrugsproblemer 6. Kriminel adfærd 7. Konflikter i hjemmet 8. Manglende familierelationer, gadebarn 9. Fysisk funktionsnedsættelse 10. Sundhedsforhold, helbred i øvrigt 11. Uledsaget flygtningebarn/ung (forældre i udlandet) 12. Ingen udslagsgivende forhold hos barnet/den unge 13. Andre udslagsgivende forhold hos barnet/den unge <p>Hvilke?</p>
<p>2.4. Problemer hos forældremyndighedsindehaver/i hjemmet (mulighed for flere svar)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Grove omsorgssvigt (forladt barnet, hindrer behandling mv.) 2. Ingen omsorg (afsoning, barnet/den unge smidt ud) 3. Forældre afgang ved døden (forældreløs) 4. Alvorlig sygdom eller dødsfald i hjemmet i øvrigt 5. Voldsom disharmoni i hjemmet 6. Vold eller trusler om vold mod barnet/den unge 7. Seksuelle overgreb, incest 8. Anden kriminel adfærd i hjemmet 9. Nedsat fysisk funktionsevne hos forældrene 10. Udviklingshæmning hos forældrene 11. Psykiske lidelser hos forældrene 12. Misbrugsproblemer hos forældrene 13. Fysisk dårlige sundhedsforhold i hjemmet 14. Andre udslagsgivende forhold hos forældrene eller i hjemmet <p>Hvis 14 angiv hvilke.</p>
<p>2.5 Er den unge under uddannelse?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej

2.6 Er den unge i beskæftigelse?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fuldtidsbeskæftigelse 2. Aktivering 3. Praktikforløb 4. Andet 5. Ikke i beskæftigelse
Spørgsmål, der relaterer sig til de fysiske rammer	
2.7 Hvilken værelsestype er den unge anbragt i?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hybel (værelse med tekøkken) 2. Kollegieværelse/kollegielejlighed 3. Lejet værelse i privat bolig 4. Lejet værelse hos tidligere plejefamilie 5. Bofællesskab for anbragte/unge i efterværn 6. Lejlighed 7. Ungdomsbolig 8. Andet (skriv hvilket i bemærkningsfelt)
2.8 Er der fælles køkken?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej
2.9 Er der til værelsestypen tilknyttet personale, som kommunen ikke anser for værende støtte efter serviceloven? (Fx social vicevært)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej <p>Kommentar: Beskriv personalefunktion og omfang:</p>
Spørgsmål, der relaterer sig til handleplanen	
2.10 Hvilke mål forventes opnået med anbringelse på eget værelse?	
Tilsyn/opfølgning	
2.11 Hvor ofte fører en myndighedsperson tilsyn med den unge (§148, stk. 1, jf. § 70, stk. 2)?	<ol style="list-style-type: none"> 1. To gange årligt 2. Mere end to gange årligt (spring) 3. Ved ikke <p>Kommentar: Hvis "2. Mere end to gange årligt", hvordan udføres de yderligere tilsyn (udover de to årlige) og hvor ofte?</p>
2.12 Hvor ofte foretages der en vurdering af om handleplanen skal revideres (§ 70, stk. 2)?	<ol style="list-style-type: none"> 1. To gange årligt 2. Mere end to gange årligt 3. Ved ikke

Andre støtteforanstaltninger	
2.13 Hvilke typer af foranstaltninger modtager den unge udover anbringelsen?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fast kontaktperson (§ 52.3 nr. 6, tidligere § 52.3 nr. 7. Dækker også over personlig rådgiver ved anbringelser før 1. januar 2011) 2. Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer (§ 52.3 nr.3) 3. Praktikophold (§ 52.3 nr.8) 4. Anden hjælp (§ 52.3 nr.9) 5. Ingen <p>Kommentar: Hvis "2. familiebehandling" eller "4. Anden hjælp" hvilken type behandling/foranstaltning er der så tale om?</p> <p>Spring</p>
2.14 Angiv antal timer for foranstaltninger i spørgsmål 2.13	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fast kontaktperson (§ 52.3 nr. 6, tidligere § 52.3 nr. 7. Dækker også over personlig rådgiver ved anbringelser før 1. januar 2011) _ antal timer 2. Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer (§ 52.3 nr.3) _ antal timer 3. Praktikophold (§ 52.3 nr.8) _ antal timer 4. Anden hjælp (§ 52.3 nr.9) _ antal timer
2.15 Har den unge et socialt netværk, der kan støtte den unge ud over eventuelle støtteforanstaltninger?	
Kommunens sagsbehandling	
2.16 Har kommunen inddraget en børnesagkyndig vurdering i vurderingen af, om den unge er egnet til anbringelse på eget værelse?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej

2.17 Er den unge blevet inddraget i valget af eget værelse?	1. Ja 2. Nej
2.18 Har der været afholdt børnesamtale med den unge?	1. Ja 2. Nej
2.19 Har kommunen truffet afgørelse om efterværn efter § 68, stk. 12?	1. Ja 2. Nej Hvis ja, fortsætter den unge med ophold i anbringelsesstedet? 1. Ja 2. Nej
2.20 Er der tale om en første gangs anbringelse?	1. Ja 2. Nej Spring til 2.21/slut
2.21 Hvor har den unge senest været anbragt?	1. Netværksfamilie uden for slægten 2. Netværksfamilie inden for slægten 3. Plejefamilie i øvrigt 4. Døgninstitution 5. Kost- og/eller efterskole 6. Socialpædagogisk opholdssted 7. Skibsprojekt Foregik anbringelsen i en anden kommune? 1. Ja 2. Nej
2.22 Har den unge været hjemgivet fra tidligere anbringelse før anbringelse på eget værelse?	1. Ja 2. Nej
3. Sagsspecifikke spørgsmål 18-22-årige	
Spørgsmål, der relaterer sig til den unge	
3.1 Cpr. nummer	
3.2 Hvornår flyttede den unge på eget værelse?	

3.3 Hvilke problemer har den unge? (flere svarmuligheder)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udadreagerende adfærds- og/eller tilpasningsproblemer 2. Indadreagerende adfærds- og/eller tilpasningsproblemer 3. Skoleproblemer 4. Problemer i fritid og/eller venskaber, netværk mm. 5. Misbrugsproblemer 6. Kriminel adfærd 7. Konflikter i hjemmet 8. Manglende familierelationer, gadebarn 9. Fysisk funktionsnedsættelse 10. Sundhedsforhold, helbred i øvrigt 11. Uledsaget flygtningebarn/ung (forældre i udlandet) 12. Ingen udslagsgivende forhold hos barnet/den unge 13. Andre udslagsgivende forhold hos barnet/den unge
3.4 Er den unge under uddannelse?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej
3.5 Er den unge i fuldtidsbeskæftigelse?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fuldtidsbeskæftigelse 2. Aktivering 3. Praktikforløb 4. Andet 5. Ikke i beskæftigelse
Spørgsmål, der relaterer sig til de fysiske rammer	
3.6 Hvilken værelsestype er den unge anbragt i?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hybel (værelse med tekøkken) 2. Kollegieværelse/kollegielejlighed 3. Lejet værelse i privat bolig 4. Lejet værelse hos tidligere plejefamilie 5. Bofællesskab for anbragte/unge i efterværn 6. Lejlighed 7. Ungdomsbolig 8. Andet (skriv hvilket i bemærkningsfelt)
3.7 Er der eget køkken?	
Spørgsmål, der relaterer sig til handleplanen	
3.8 Hvilke mål forventes opnået med anbringelse på eget værelse?	

Tilsyn/opfølgning	
3.9 Hvor ofte fører en myndighedsperson tilsyn med den unge (§ 148, stk. 1, jf. § 70, stk. 2)??	1. To gange årligt 2. Mere end to gange årligt (spring) 3. Ved ikke Kommentar: Hvis "2. Mere end to gange årligt", hvordan udføres de yderligere tilsyn (udover de to årlige) og hvor ofte?
3.10 Hvor ofte foretages der en vurdering af om handleplanen skal revideres (§ 70, stk. 2)?	1. To gange årligt 2. Mere end to gange årligt 3. Ved ikke
Andre støtteforanstaltninger	
3.11 Hvilke typer af foranstaltninger modtager den unge udover døgnophold i eget værelse som led i efterværn?	- Fast kontaktperson (§ 76.3 nr. 2) - Andre former (§ 76.3 nr. 4) <i>Svarmuligheder:</i> - Psykologsamtaler - Danne og anvende netværksgrupper - Danne og anvende samtalegrupper - Oprette mødesteder for tidligere anbragte - Andet Kommentar: Hvis andet hvilke? Spring
3.12 - Fast kontaktperson (§ 76.3 nr. 2) - Andre former (§ 76.3 nr. 4) <i>Svarmuligheder:</i> - Psykologsamtaler - Danne og anvende netværksgrupper - Danne og anvende samtalegrupper - Oprette mødesteder for tidligere anbragte - Andet	_ antal timer _ antal timer _ antal timer _ antal timer _ antal timer _ antal timer
3.13 Har den unge et socialt netværk, der kan støtte den unge ud over eventuelle støtteforanstaltninger?	

Kommunens sagsbehandling	
3.14 Er den unge blevet inddraget i valget af eget værelse som anbringelsestype?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej
3.15 Er den unges forældremyndighedsindehaver inddraget i valg af eget værelse som anbringelsestype (såfremt beslutningen om efterværn er truffet forud for det 18 år)?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej 3. Ved ikke <p>Kommentar:</p>
3.16 Flyttede den unge til eget værelse fra en anden anbringelsestype i forbindelse med overgangen fra anbringelse til efterværn (ved det 18. år)?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej (spring til 3.17) <p>Kommentar: Hvis ja hvorfor?</p>
3.17 Hvilken type anbringelsessted flyttede den unge fra?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Netværksfamilie uden for slægten 2. Netværksfamilie inden for slægten 3. Plejefamilie i øvrigt 4. Døgninstitution 5. Kost- og/eller efterskole 6. Socialpædagogisk opholdssted 7. Skibsprojekt <p>Foregik anbringelsen i en anden kommune?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej
3.18 Er anbringelsesstedet ændret for den unge i løbet af den periode den unge har været i efterværn (efter det 18. år)?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ja (spring til 3.19) 2. Nej (slut) <p>Kommentar: Hvis ja hvorfor?</p>
3.19 Hvilken type anbringelsessted flyttede den unge fra?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Netværksfamilie uden for slægten 2. Netværksfamilie inden for slægten 3. Plejefamilie i øvrigt 4. Døgninstitution 5. Kost- og/eller efterskole 6. Socialpædagogisk opholdssted 7. Skibsprojekt <p>Foregik anbringelsen i en anden kommune?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ja 2. Nej

Bilag 3 Tabeller

Tabel 1 Foranstaltninger anbragte under 18 år, antal timer pr. uge

	Fast kontaktperson (§ 52.3 nr.6)		Familiebehandling eller behandling af barnets eller den unges problemer (§ 52.3 nr. 3)		Praktikophold (§ 52.3 nr. 8)		Anden hjælp (§ 52.3 nr. 9)	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
1	.	.	6	33			4	33
2	8	7	2	11	2	20		
3	11	10	3	17			2	17
4	10	9					2	17
5	20	19	2	11				
6	14	13						
7	6	6						
8	4	4						
9	1	1						
10	18	17	1	6				
11-15	6	6	3	17	1	10	2	17
16-20	3	3	1	6	2	20		
25	3	3			1	10	2	17
30-32	2	2			2	20		
37	2	2			2	20		
	108	100	18	100	10	100	12	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 2, se bilag 2.

Note: I fem sager er det ikke angivet antal timer for støtteforanstaltninger pr. uge.

Tabel 2 Foranstaltninger 18-22-årige, antal timer pr. uge

	Fast kontaktperson (§ 73.6 nr. 2)		Andre former (§ 76.3 nr. 4)					
	Antal	Pct.	Psykologsamtaler*		Netværksgrupper		Andet	
Antal			Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal
1	2	2	2	40	1	50	2	50
2	12	15	2	40				
3	5	6			1	50	2	50
4	12	15						
5	10	12						
6	3	4						
7	3	4						
8	6	7						
9	5	6						
10	5	6	1	20				
11-15	10	12						
16-20	6	7						
25	1	1						
30-34	1	1						
I alt	81	100	5	100	2	100	4	100

Kilde: Stikprøve, spørgeskema 3, se bilag 2.

* note: Herudover er to unge er tildelt et psykolog forløb á 30 timer.